

Student: Aukelyn Allary

Promotor: Ann De Wilde

Academiejaar 2010 - 2011

Bachelor in het Sociaal Werk: Sociaal-Cultureel Werk

Is het Vlaamse Circusdecreet afgestemd op de realiteit?

Waar liggen volgens de circuswereld de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen van het Circusdecreet?

Student: Aukelyn Allary

Promotor: Ann De Wilde

Academiejaar 2010 - 2011

Bachelor in het Sociaal Werk: Sociaal-Cultureel Werk

Is het Vlaamse Circusdecreet afgestemd op de realiteit?

Waar liggen volgens de circuswereld de sterktes,
zwaktes, kansen en bedreigingen van het
Circusdecreet?

VOORWOORD

Dat ik gebeten en besmet ben door het cultuurvirus, is waarschijnlijk geen toeval. Mijn vader werkt al jaren in de ruime cultuursector, en ook mijn moeder heeft een brede cultuursmaak. Artiesten uit binnen- en buitenland komen al jarenlang bij ons thuis slapen en maken deel uit van onze vriendenkring. Daarnaast kreeg ik, dankzij mijn opvoeding, de kans om al heel wat voorstellingen uit diverse kunstdisciplines te zien.

Geprikkeld en gestimuleerd door mijn ouders heb ik zo de laatste jaren redelijk wat voorstellingen in het cultuurcentrum van Roeselare *De Spil* kunnen bijwonen. Ik heb er bijvoorbeeld erg genoten van Compagnie Cecilia met The Broken Circle Breakdown featuring the Cover-Ups of Alabama. Maar ook op het *Festival van Verwondering*, georganiseerd door de vzw *Humorologie* in Marke/Kortrijk, zag ik enkele boeiende, vernieuwende circusvoorstellingen.

Mijn tweedejaarsstage heb ik in NTGent gedaan, waar ik veel geleerd heb, maar voor mijn laatstejaarsstage wou ik graag naar het buitenland.

Een stage in het buitenland biedt me de unieke kans om te ervaren hoe er in het buitenland geprogrammeerd en georganiseerd wordt. Na onder meer een verkenning via internet kwam ik op drie interessante organisaties uit die enigszins met circus te maken hebben; Roundhouse/London, Cirko/Helsinki en Københavns Internationale Teater (KIT).

Ik koos voor het KIT met zijn tweejaarlijks METROPOLIS festival (volgende editie in augustus 2011) en met zijn tweejaarlijks hedendaags circusfestival NY CIRKUS (volgende editie in augustus 2012).

Echter had ik niet de intentie om mij slechts op circus te focussen en wou ik tijdens mijn laatstejaarsstage met meer kunstdisciplines te maken hebben. Ik werkte dan ook volop mee aan de voorbereiding van METROPOLIS; een festival waar de stad Kopenhagen ons podium wordt en het festival een laboratorium is voor de ontwikkeling van een creatieve stad.

Voor mijn eindwerk koos ik desalniettemin voor een circusonderwerp, namelijk het Circusdecreet. Circus is een relatief prille sector binnen het Vlaamse kunstenlandschap en wint steeds meer aan belangstelling bij de Vlaamse overheid, publiek en (inter)nationale organisatoren.

Door de ondersteuning die de Vlaamse overheid biedt aan een nog steeds kwetsbare sector, krijgen circusartiesten nu de kans om te groeien binnen hun discipline en kunnen ze zo hopelijk komen tot het maken van interessante voorstellingen.

Ik vind het fascinerend hoe circusartiesten slechts met hun lichaam boodschappen overbrengen op een, naar mijn gevoel, pure manier. Het raakt me dan ook persoonlijk om te zien hoe artiesten dag in dag uit hun lichaam trainen en hun passie nastreven om tot die ene voorstelling te komen.

Jammer genoeg merk ik dat, als ik binnen mijn vriendenkring over circus praat, *het* circus onherroepelijk en onvoorwaardelijk gelinkt wordt aan één vorm van circus, meestal met wilde dieren. Weinigen weten, laat staan beleefden, dat circus meer is dan een clown, gedresseerde dieren en een kleurrijke tent. Een beeld dat ik met plezier mee wil helpen ontcrachten.

Graag wil ik nog vermelden dat ik op heel wat steun kon rekenen voor het schrijven van mijn eindwerk. Met veel plezier wil ik volgende personen in willekeurige volgorde bedanken voor hun medewerking, hun steun, hun luisterend oor en nog zoveel meer: mijn promotor en stagebegeleider Ann De Wilde, mijn stagementor en artistiek directeur van *KIT* Katrien Verwilt, mijn collega's van het *KIT*, mijn ouders, familie en vrienden, het *Circuscentrum*, directeur van het *Huis van Alijn* Sylvie Dhaene, verantwoordelijke voor de programmatie en productiecel van *Theater op de Markt* Martine Linear-Gijsen en tot slotte alle artiesten, organisatoren en circusorganisaties die mijn opiniepeiling hebben ingevuld.

Aukelyn Allary

27-5-2011

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1 ONDERZOEKSOPZET.....	4
1.1 MOTIVATIE ONDERWERP	4
1.2 LITERATUURSTUDIE	5
1.3 ONDERZOEK	6
1.4 DEELCONCLUSIE	6
2 CONTEXTANALYSE.....	8
2.1 LANDSCHAPSTEKENING	8
2.1.1 <i>Circus voor 1950</i>	8
2.1.2 <i>Van 1950 tot 2010</i>	8
2.1.3 <i>Het Vlaamse circus anno 2010-2011</i>	13
2.2 POSITIE VAN HET CIRCUS BINNEN DE KUNSTEN	15
2.3 HET VLAAMSE CIRCUS IN CIJFERS	17
2.4 CIRCUSDECREET.....	24
2.4.1 <i>Inleiding</i>	24
2.4.2 <i>Historiek Circusdecreet</i>	24
2.4.3 <i>Toepassingsgebied</i>	25
2.4.4 <i>Subsidiëring</i>	25
2.5 DEELCONCLUSIE	27
3 ANALYSE CIRCUSDECREET.....	31
3.1 INLEIDING	31
3.2 UITVOERING ONDERZOEK	31
3.3 INVENTARISERING GEGEVENS ONDERZOEK.....	34
3.3.1 <i>Artiesten en gezelschappen</i>	34
3.3.1.1 Sterktes van het Circusdecreet	35
3.3.1.2 Zwaktes van het Circusdecreet.....	37
3.3.1.3 Kansen van het Circusdecreet	39
3.3.1.4 Bedreigingen voor het Circusdecreet	41
3.3.1.5 Veranderingen aan het Circusdecreet.....	42
3.3.2 <i>Organisatoren en festivals</i>	46
3.3.2.1 Sterktes van het Circusdecreet	46
3.3.2.2 Zwaktes van het Circusdecreet.....	48
3.3.2.3 Kansen van het Circusdecreet	50
3.3.2.4 Bedreigingen voor het Circusdecreet	51
3.3.2.5 Veranderingen aan het Circusdecreet.....	53

3.4	SWOT-ANALYSE CIRCUSDECREET.....	56
3.4.1	<i>Inleiding</i>	56
3.4.2	<i>Artiesten en gezelschappen</i>	57
3.4.3	<i>Organisatoren en festivals</i>	58
4	EINDCONCLUSIE.....	60
4.1	INLEIDING.....	60
4.2	EINDBESLUIT.....	60
4.3	EINDREFLECTIES EN SUGGESTIES.....	62
	BIBLIOGRAFIE	66
	BIJLAGEN.....	68
	BIJLAGE 1 (SEMI)PROFESSIONELE GEZELSCHAPPEN EN ARTIESTEN.....	68
	BIJLAGE 2 ORGANISATOREN EN FESTIVALS.....	69
	BIJLAGE 3 AFSPRAKENNOTA.....	70
	BIJLAGE 4 CIRCUSREGLEMENT.....	73
	BIJLAGE 5 CIRCUSDECREET.....	84
	ERRATA	94

INLEIDING

Met het schrijven van een afstudeerproject rond ik mijn opleiding Bachelor in het Sociaal-Cultureel Werk aan Hogeschool Gent af.

Aangezien ik een laatstejaarsstage volg in het buitenland, was het schrijven van een afstudeerproject niet zo evident; ik kon niet vertrekken vanuit mijn stage-ervaring, waardoor ik onvoldoende zicht had op waar en hoe ik mijn eindwerk binnen de stage kon inpassen. Onder andere daarom koos ik voor het uitvoeren van een onderzoek, in plaats van het opzetten van een project.

Wellicht zal elke student bevestigen dat het schrijven van een bachelorproef geen katje om zonder handschoenen aan te pakken is. Sommigen zullen misschien zelf toegeven dat ze daarom voor een onderwerp kozen waar genoeg documentatie en literatuur rond te vinden is. Enkelen zullen mij dwaas noemen, maar ik volgde mijn hart en koos daarom misschien wel voor een moeilijker weg. Des te groter leek mij de uitdaging en ik hoop dan ook dat mijn afstudeerproject, en dan vooral het onderzoek, een steentje kan bijdragen tot het uitbreiden van de literatuur die momenteel te vinden is rond het Vlaamse circuslandschap.

Dit afstudeerproject bestaat uit vier grote hoofdstukken, waarvan de eerste drie hoofdstukken telkens afgesloten worden met een deelbesluit;

In het eerste hoofdstuk bespreek ik mijn onderzoeksoepzet; mijn motivatie voor het gekozen onderwerp, hoe ik mijn literatuurstudie aanpakte en onderzoek opzette.

Na de uitzetting over de onderzoeksoepzet, maak ik een contextanalyse van het Vlaamse circuslandschap. Daarin schets ik de historiek van het circus, de positie die het circus inneemt in Vlaanderen tegenover de andere kunsten, het Vlaamse circus in cijfers en het Circusdecreet.

In het derde hoofdstuk analyseer ik het Circusdecreet waarbij ik eerst mijn uitgevoerd onderzoek wat nader toelicht, daarna een inventarisering maak van de verkregen gegevens en uiteindelijk afsluit met een SWOT-analyse van het Circusdecreet.

Ik beëindig dit werk met een eindconclusie waar ik mijn eindwerk samenvat, reflecteer over mijn afstudeerproject en suggesties maak in verband met het optimaliseren en actualiseren van het Circusdecreet.

Het derde en vierde hoofdstuk zijn volgens mij de twee belangrijkste hoofdstukken van dit afstudeerproject. Bij mijn weten is er namelijk nog geen onderzoek verricht naar hoe de sector denkt over het Circusdecreet, zowel in zijn totaliteit als in de deelaspecten ervan. Dit komt, volgens mij, door het jonge karakter van het decreet en de daarbij horende subsidie-regelingen.

1 ONDERZOEKSOPZET

1.1 MOTIVATIE ONDERWERP

In het voorwoord en de inleiding haalde ik mijn betrokkenheid met het circuslandschap al even aan, maar graag licht ik in dit hoofdstuk de keuzes die ik maakte rond dit afstudeerproject even iets grondiger toe.

Nog voor ik de keuze maakte voor het onderwerp van mijn afstudeerproject, moest ik eerst een andere knoop doorhakken: namelijk het kiezen voor het opzetten van een onderzoek of een project¹.

Het uitvoeren van een onderzoek prikkelde mij meer en had bovendien het bijkomend voordeel dat dit praktisch beter te regelen viel met het volgen van een buitenlandse stage. Eenmaal mijn onderwerp bepaald, voelde ik mij helemaal schrijvers klaar.

Ervaring opdoen in het buitenland heeft me altijd al aangetrokken, het leek me onder meer een unieke kans om zowel professioneel als persoonlijk jezelf beter te leren kennen en te ontplooien. Toen Hogeschool Gent mij de kans gaf om mijn laatstejaarsstage in het buitenland te doen, greep ik die dan ook met beide handen. Al helemaal verkocht was ik toen ik via internet in aanraking kwam met Københavns Internationale Teater (KIT); een klein maar gezellige organisatie met veelbelovende uitdagingen die verschillende kunstdisciplines programmeert en de stad Kopenhagen tot haar podium maakt.

Dit bracht echter ook enkele moeilijkheden met zich mee; ik had onvoldoende zicht op wat ik kon verwachten op en van de stageplaats om te weten waar ik mijn eindwerk kon inpas- sen. Bovendien kon ik, wanneer ik nood had aan meer informatie, een bibliotheek of orga- nisatie met Nederlandse literatuur niet zomaar binnenwandelen. Ik voelde me dan ook meer aangetrokken tot het uitvoeren van een onderzoek, in plaats van een project. Op die manier kon ik mij vooraf voldoende informeren en een stevige basis leggen voor mijn litera- tuurstudie, vooraleer ik naar het buitenland vertrok.

Sowieso brengt het vertrek naar een ander land heel wat professionele maar ook persoon- lijke onzekerheden met zich mee; zal ik mij kunnen aanpassen aan de cultuur, ga ik België niet teveel missen, zal ik mij ten volle kunnen ontplooien op de stageplaats? Ik koos er dan ook voor, via het kiezen voor een onderzoeksopzet, om op vlak van mijn afstudeerproject een zekere veiligheid te hanteren.

Tijdens het kiezen tussen een onderzoek of project, had ik echter ook al een idee over het thema waarrond ik mijn afstudeerproject wou schrijven. Hoewel circus geen evident on- derwerp is, en verschillende mensen mij hierop wezen, leek het me een interessante uitda- ging om hierover te schrijven. Bovendien heb ik het gevoel dat mijn bachelorproef een kleine verrijking kan zijn voor het Vlaamse circuslandschap.

¹ Hogeschool Gent liet de laatstejaarsstudenten bachelor in het Sociaal Werk de keuze om een af- studeerproject te schrijven rond het voeren van een onderzoek of het opzetten van een project bin- nen het kader van de laatstejaarsstage.

Maar waarom juist dit eindwerk nu schrijven?

Het circuslandschap in Vlaanderen is de laatste decennia enorm geëvolueerd, de nood naar een beleidsmatig draagvlak voor deze – in hoofdzaak vrij prille – artistieke sector werd bijgevolg groter. (In het hierop volgende hoofdstuk kunt u gedetailleerder lezen hoe het circus ontstaan is en welke evoluties de sector allemaal doorlopen heeft.)

Het was pas in 2001, met het oprichten van CircusVLO (Vlaamse Organisatie voor Circus-kunsten), dat de Vlaamse Gemeenschap enige erkenning gaf circus te zien als een waardevolle kunstvorm. Een echte mijlpaal (op beleidsmatig vlak) in de geschiedenis van het Vlaamse circus was echter de inwerkingtreding van het Circusdecreet eind 2008. (Circuscentrum, 2011, online)

De sector werd met de komst van het Circusdecreet eindelijk systematisch ondersteund; een hele verbetering, maar de situatie is nog steeds niet optimaal. Met de geplande herlezing van het Circusdecreet leek het me het ideale moment om rond het decreet te werken en hiervan een SWOT-analyse² te maken. Er worden nog heel wat kinderziektes genoemd vanuit de sector die ik met mijn afstudeerproject graag wil ik inventariseren, zodat die meegenomen kunnen worden naar de herlezing van het decreet toe. Dit eindwerk wordt bijgevolg dan ook overhandigd aan onder meer het Vlaamse steunpunt voor de circuskunst het Circuscentrum.

1.2 LITERATUURSTUDIE

Op basis van het lezen en screenen van het Circus- en Kunstendecreet en een grondige literatuurstudie, stelde ik een contextanalyse op van het Vlaamse circuslandschap.

Een uitgebreide literatuurlijst opstellen rond het Vlaamse circuslandschap is echter niet mogelijk, aangezien er weinig rond geschreven en verschenen is. Bovendien bevond ik mij tijdens het schrijven van het afstudeerproject in Kopenhagen, wat het niet evident maakte om te zoeken naar gepaste literatuur. Mijn literatuurlijst bestaat dan ook voornamelijk uit internetbronnen en artikels, waar mijn twee belangrijkste bronnen het Circuscentrum en het agentschap voor Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen zijn.

Door e-mails te sturen naar sleutelorganisaties (zoals het Circuscentrum, Huis van Alijn, e.d.) probeer ik de meest relevante literatuur te verzamelen en te raadplegen rond het circuslandschap in Vlaanderen.

Aan de hand van mijn literatuurstudie stelde ik diverse opiniepeilingen op die relevant zijn voor de doelgroep en gelinkt zijn aan mijn probleemstelling. Dit om het thema vanuit verschillende invalshoeken (als artiest of organisator) te kunnen benaderen.

² Een SWOT-analyse analyseert de huidige toestand en biedt de mogelijkheid om strategische alternatieven te inventariseren. SWOT is een acroniem voor Strengths/Sterktes, Weakness/Zwaktes, Opportunities/Kansen en Threats/Bedreigingen (Sebastian Desmidt, Aimé Heene, 2006, p. 166)

1.3 ONDERZOEK

Ik koos ervoor om een gesloten vraagstelling te hanteren in mijn onderzoek, met mogelijkheid tot eigen aanvullingen. Enerzijds speelde de afstand tussen Vlaanderen en Kopenhagen hierin mee; ik kon niet of moeilijk bellen naar de bevragee voor eventueel extra uitleg omtrent zijn antwoord. Anderzijds is het afnemen en verwerken van open vragen minder aangewezen voor het onderwerp van mijn afstudeerproject en de methode die ik hanteerde binnen mijn onderzoek.

Bovenstaande in acht genomen maakte ik dan ook de keuze om mijn onderzoek te voeren aan de hand van het verspreiden van opiniepeilingen via mail.

Mijn ervaring is dat zowel artiesten als organisatoren vaak onvoldoende tijd of zin hebben om lange opiniepeilingen in te vullen. Om de respons op mijn opiniepeiling te vergroten, koos ik dan ook voor een gesloten, maar heldere vraagstelling met mogelijkheid tot eigen aanvullingen. Door het neerschrijven van een aantal stellingen, kan de bevragee deze naar waarde (1 staat voor totaal niet akkoord tot en met 7 voor volledig akkoord) schatten. De stellingen maakte ik op basis van een interview dat ik aflegde met artistiek eindverantwoordelijke voor de programmatie en productiecel van *Theater op de Markt* Martine Linear-Gijsen, de gemaakte literatuurstudie en uit informele gesprekken die ik voerde met circusartiesten en organisatoren.

Een SWOT-analyse is een inventarisering van sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen die op een relatief eenvoudige manier gepresenteerd wordt en zo een zeer helder beeld kan geven over het onderzochte. Het is een leidraad, instrument dat gebruikt kan worden om dieper in te gaan op de aangegeven hiaten, e.d. en zo te komen tot een beter beleid.

Aangezien een goeie SWOT-analyse bestaat uit slechts drie elementen per rubriek, beperkte ik in mijn opiniepeiling eveneens iedere categorie tot (ongeveer) drie duidelijke stellingen.

Omdat ik echter de artiest en organisator niet wou beknotten in het uiten van hun mening, liet ik na iedere rubriek ruimte om eigen aanvullingen te maken.

1.4 DEELCONCLUSIE

Hoewel 'Vlaams circus' geen evident thema is om over te schrijven en er nog zeer weinig over geschreven is in verschillende soorten literatuur (boeken, eindwerken, artikels, etc.), was ik zeer gemotiveerd om dit toch tot mijn onderwerp te nemen voor mijn bachelorproef. Mijn persoonlijke betrokkenheid met en interesse in deze vorm van cultuur, stimuleerden mij om dit tot onderwerp voor mijn afstudeerproject te nemen.

Ik wou van begin af aan eerder voor een onderzoek dan voor een project gaan. Het was bovendien mooi meegenomen dat het uitvoeren van een onderzoek praktisch gemakkelijker te combineren viel met het doen van een buitenlandse stage.

Daarnaast leek het me belangrijk om juist nu, met de geplande herlezing van het Circusdecreet in de dichte toekomst, een SWOT-analyse te maken van het Vlaamse Circusdecreet, zodat de ondersteuning van de circussector geoptimaliseerd en geactualiseerd kan worden. Iets waar er voordien, bij mijn weten, nog geen onderzoek naar gedaan is.

Het verrichten van een literatuurstudie verliep, mede doordat ik mij in het buitenland bevond tijdens het schrijven van het afstudeerproject, niet altijd even gemakkelijk. Daarnaast was het eveneens niet evident om de nodige literatuur te verzamelen, doordat er tot nu toe weinig geschreven werd rond het Vlaamse circuslandschap. Ik poogde een zo volledig mogelijke en relevante literatuurlijst op te stellen door verschillende Vlaamse organisaties aan te schrijven.

Literatuur bekomen via het Circuscentrum en het agentschap voor Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, en het Circus- en Kunstendecreet zijn de belangrijkste bronnen van dit afstudeerproject.

De opiniepeiling was gesloten en bestond uit een drietal stellingen per rubriek (aangezien dit gebruikelijk is bij een correcte SWOT-analyse) die de bevroagden naar waarde moesten schatten. De bevroagde had eveneens de mogelijkheid om, na iedere rubriek, eigen, bijkomende opmerkingen over de reeks in te voegen.

2 CONTEXTANALYSE

2.1 LANDSCHAPSTEKENING

2.1.1 *Circus voor 1950*

Circus mag dan niet het oudste beroep ter wereld zijn, toch is het opvoeren van kunstjes voor andere mensen geen nieuw gegeven. Al bij de vroegste beschavingen (Chinezen, Egyptenaren, Grieken en Romeinen) trokken circusartiesten de straten op om met hun kunnen hun brood te verdienen. Onder meer in het vroegere Grieks olympisch stadion vermaakten jongleurs en acrobaten hun publiek tijdens de pauze vanaf de piste van de renbaan.

Vandaar de benaming 'circus' (een term die afstamt van het Griekse 'kirkos' en overgenomen werd door de Romeinen als 'circus') dat gedefinieerd kan worden als cirkel of renbaan. (Circuscentrum, 2011, online)

En ook tijdens de Middeleeuwen (en latere periodes) probeerden acrobaten, koorddansers, marionetten- en mimespelers, dwergen en reuzen hun publiek te verbazen met hun kunsten. Ze trokken rond van markt tot markt, van stad tot stad, van kasteel tot kasteel. (Circuscentrum, 2011, online)

Volgens velen is de Engelsman Philip Astely echter diegene die de eerste bouwstenen legde van het traditionele circus zoals we die de dag van vandaag nog kennen. Astely voerde namelijk rond 1750 verschillende acts in de paardrijkunst op, met ertussen performances van clowns, zangers en dansers. (Helen Stoddart, 2000, p. 13)

De voorstelling van Astley trok met succes naar Parijs en al gauw ontstonden er, geïnspireerd door Astley's performance, in Engeland en Frankrijk overal circussen.

Toen ook deze vorm van vermaak overwaarde naar Amerika, vormde zich rond 1830 het eerste rondreizende tentcircus, dat zich in de negentiende en twintigste eeuw verder ontwikkelde als ware steden op wielen. (Circuscentrum, 2011, online)

In Europa speelden de circussen echter tot 1850 in vaste gebouwen. (Hilde Vantilt, s.d., p. 2) *Nouveau Cirque*, één van de twee stenen circusgebouwen in Gent, was daar binnen Vlaanderen een voorbeeld van. (Ann Decraene, 2007, p. 10)

2.1.2 *Van 1950 tot 2010*

In heel Europa kende het traditionele circus rond de jaren '50 moeilijke tijden; de Vlaamse circussen klopten maar al te vaak aan bij landelijke overheden als een wanhopige poging tot steun. Helaas had het vroegere beleid geen oog voor hun financiële gebreken en onderwaardeerden ze maar al te vaak hun culturele waarde. (Vlaams Theater Instituut vzw, 2011, p. 12)

Het was toenmalig Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse zaken Rika De Backer die als eerste politici zich in de tweede helft van de jaren zeventig enigszins interesseerde in het lot van de traditionele circussen. De Backer zorgde ervoor dat Vlaamse circussen

opgenomen werden in de lijst van culturele manifestaties van het ministerie van de Nederlandse Cultuur. (Circuscentrum, 2011, online)

Het Vlaamse circuslandschap werd rond de jaren '80-'90 geterroriseerd door buitenlandse traditionele circussen, de zogenaamde piratencircussen, die er mede voor zorgden dat het imago van de Vlaamse circussen in een negatieve spiraal terecht kwam. De piratencircussen gaven vaak illegaal voorstellingen of namen de voorgeschreven veiligheidsvoorschriften niet in acht. (Vlaams Theater Instituut vzw, 2011, p. 12)

Mede onder druk van Johnny Ronaldo, een circusartiest die beschouwd wordt als de grondlegger van het Vlaamse circuslandschap, is "begin jaren tachtig de actie S.O.S.-Circus opgezet met de bedoeling om de overheden tot een circusvriendelijk beleid te bewegen, circus als een vorm van volkskunst te promoten en piratencircussen tegen te gaan. Dergelijke initiatieven werden echter niet gedragen door de overheid." (Vlaams Theater Instituut vzw, 2011, p. 12)

Hoewel Rika De Backer, de Vlaamse overheid en S.O.S.-Circus probeerden om een circusvriendelijk klimaat te creëren, leken hun inspanningen geen vruchten af te werpen. Door een gebrek aan systematische ondersteuning van de circuskunsten in Vlaanderen, bleven de Vlaamse traditionele circussen kampen met heel wat problemen.

Het is pas rond de jaren tachtig dat het tij voor de circussen begon te keren; er waaiden nieuwe artistieke impulsen het circuslandschap binnen, wat zorgde voor een heropbloei van het, weliswaar nieuwe, circus³. Hierbij werd het hedendaagse circus aanvankelijk gedefinieerd als 'theatercircus'.

Nieuwe gezelschappen rezen, door deze nieuwe artistieke wind, op korte tijd als paddenstoelen uit de grond, zo ontstaat bijvoorbeeld in die periode het wereldberoemde Canadese circus *Cirque du Soleil*. (Circuscentrum, 2011, online)

Het traditionele circus had (en heeft) echter nog steeds moeite om te overleven in Vlaanderen; noodgedwongen moesten sommige circussen alternatieven zoeken in het doen van commerciële activiteiten (bijvoorbeeld tentenverhuur) om hun hoofd boven water te kunnen houden. (Vlaams Theater Instituut vzw, 2011, p. 5 – p. 6)

³ Het hedendaagse circus is een kunstdiscipline die gebruik maakt van de technieken die ook in het traditionele circus gehanteerd worden (clownerie, jongleren, acrobatie, etc.) en deze combineert met andere kunsten (dans, theater, muziek, etc.). Het is een discipline die moeilijk in een hokje onder te brengen is, aangezien hedendaagse circusartiesten steeds opzoek zijn naar nieuwe combinaties om hun voorstelling dat ietsje meer te geven.

Vergeleken met het traditionele circus is het hedendaagse circus opgebouwd uit een begin, midden en einde. Het hedendaagse circus is meer dan een aaneenschakeling van verschillende kicks, het brengt een verhaal dat al dan niet moeilijk te verwoorden valt. "Het nieuw circus in Vlaanderen zoekt zijn eigen dynamiek en creëert voorstellingen zoals een traditionele podiumvoorstelling gemaakt wordt, de piste wordt de scène, er wordt gewerkt met een regisseur of een choreograaf, met een componist, met een decorbouwer, met een lichtontwerper, ... en een circusvoorstelling wordt één geheel met een coherente structuur en een verhaal." (Circuscentrum, 2009, p. 8)

Maar ook op zakelijk vlak is er een verschil waar te nemen; waar het traditionele nomadische circus instaat voor alles (promotie, ticketverkoop, set-up en take-down, etc.), besteedt het hedendaagse circus nu alles uit. (Circuscentrum, 2009, p. 8)

Vooral Frankrijk nam een pioniersrol op bij het ontwikkelen van het nieuwe circus (le nouveau cirque) in de jaren tachtig, Vlaanderen volgde slechts langzaam. Het is pas het laatste decennia dat circus binnen Vlaanderen enorm geëvolueerd en geprofessionaliseerd is: van een beperkt landschap waarin vooral 'nomadische' circussen met de tent rondtrokken, tot een uitgebreide kunstdiscipline die door alle lagen van de bevolking wordt beoefend en bekeken en door uiteenlopende organisatoren wordt geprogrammeerd. Van een loutere volksvermaak naar een hedendaagse kunst. Van het overleveren van de circuskunst binnen familiegeneraties tot het oprichten van de eerste en enige circushogeschool van België Ecole Supérieure des Arts du Cirque (ESAC) waar iedere Vlaamse jongere met circusambities terecht kan voor een degelijke circusopleiding.

Maar ook het amateuristische circusveld begon zijn opgang te maken in Vlaanderen: de circusateliers die ontstaan zijn in de jaren negentig, kenden een groeiend succes. Steeds meer circusateliers kleurden het amateuristische, Vlaamse circuslandschap. (Vlaams Theater Instituut vzw, 2011, p. 13)

Circus werd zeer lang gezien als een vorm van vermaak, niet als kunst. Het is pas in de beleidsbrief 2002–2003 van Paul Van Grembergen dat er voor het eerst indirect gepraat wordt over circus als een aparte discipline. "Vanuit de projectenregeling is minstens één nieuwe disciplinaire organisatie ontstaan. Deze heet VLO Circuskunsten." (Paul Van Grembergen, 2003, online)

Met het oprichten van de Landelijke Organisatie voor Circuskunsten (CircusVLO vzw) in 2001, die tot doel had het ondersteunen, bevorderen en promoten van circus als amateurkunstvorm, werd de eerste hoeksteen voor het ondersteunen van de discipline circus gelegd.

CircusVLO is opgericht door vijf Vlaamse circusateliers en groeide binnen het cultuurlandschap uiteindelijk uit tot een gerespecteerde en invloedrijke organisatie. (Circuscentrum, 2011, online)

Na de oprichting van CircusVLO werd er voor het eerst voorzichtig gesproken over het uitbouwen van een circusbeleid. Opvallend hierbij is dat er vooral de nadruk gelegd wordt op het nomadische circus en er helemaal nog geen oog is voor het opkomend nieuwe circus.

Het was toenmalig minister van Cultuur Bert Anciaux die de koe bij de horens vatte en een jaar na de oprichting van CircusVLO met zeven Vlaamse traditionele familiecircussen (namelijk Magic Circus, Circus Monelly, Circus Pauwels, Circus Picolini, Circus Ronaldo, Circus Rose-Marie Malter en het Wienercircus) een aantal afspraken maakte die tot doel hadden "het imago en de bekendheid van de Vlaamse circussen op te krikken, vernieuwing te stimuleren en lokale overheden stimuleren om meer en betere plaatsen te bieden aan de circussen." (Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, s.d., online)

Anciaux beoogde met zijn beleid niet enkel het financieel ondersteunen van het Vlaamse circus, maar ook op materieel en artistiek vlak had hij de doelstelling om de circuswereld een handje te helpen. (Marc Jacobs, 2002, p. 5)

"In ruil voor erkenning en een kleine ondersteuning (12.400 euro per circus) verbonden de circussen zich ertoe een reeks criteria aangaande artistieke kwaliteit en reglementen (in verband met veiligheid, vergunningen, leerplicht circuskinderen en dierenwelzijn) na te leven. Bedoeling was om zo ook het vertrouwen bij de steden en gemeenten te herstellen." (Vlaams Theater Instituut vzw, 2011, p. 13) Deze afsprakennota (zie Bijlage 3) was de eerste prille opstap naar het vormen van een Circusdecreet.

Toen in 2005 het circusbeleid van Bert Anciaux geëvalueerd werd, werden er twee zaken vastgesteld.

Enerzijds dacht men aanvankelijk dat de afsprakennota het traditionele circus terug zou laten opleven en de kwaliteit van de circussen beter zouden worden. Dit bleek echter niet het geval te zijn. (Bert Anciaux, 2006, online)

Daarnaast stelde men ook vast dat er nood was aan een nieuw en ruimer kader, aangezien het circuslandschap vanaf begin 2000 enorm was beginnen evolueren binnen Vlaanderen. Dit dankzij eerder genoemde vernieuwende artistieke impulsen, waardoor hybride vormen van circus de kop op staken. Het was dan ook Bert Anciaux zijn bedoeling om in 2006 een nieuw kader te maken waar zowel het traditionele als hedendaagse circus, amateuristisch als professioneel, zijn plaats in kon vinden. Hij zag in dat circus terug een hot item was en dat deze sector nood had aan ondersteuning; nieuwe vormen van circus (zoals circustheater) waren volgens hem niet meer weg te denken uit het culturaanbod van Vlaanderen. Bert Anciaux had de ambitie om te komen tot een uiteenlopend circuslandschap, door de Vlaamse circuswereld te ondersteunen in zijn diversiteit, waarbij er vooral oog moest zijn voor de nieuwe vormen van de circuskunsten. (Bert Anciaux, 2007, online)

Daarnaast besliste Anciaux eveneens in 2006, mede onder druk van dierenrechtenorganisatie GAIA en de publieke opinie, om circussen die werkten met wilde dieren niet meer te subsidiëren. (Vlaams Theater Instituut vzw, 2011, p. 13)

Kortom: vanaf 2006 begon het Vlaamse beleid, naast de nomadische circussen, interesse te krijgen in de nieuwe circusvormen en –erfgoed.

“In 2007 wordt de ondersteuning aan het Vlaamse circuslandschap opengetrokken naar de verschillende vormen van circuskunsten [...]. Het is de bedoeling om in de resterende 2 jaar van deze legislatuur 2008-2009 nog een forse budgettaire inspanning te leveren voor de verdere uitbouw van het circusbeleid, en dit via een decreet dat in 2008 operationeel wordt.” (Bert Anciaux, 2007, online)

Zoals beloofd voorzag Bert Anciaux dan ook in 2007 een kader, namelijk het circusreglement (zie Bijlage 4), de voorloper van het Circusdecreet, waarbinnen het verdelen van de middelen geregeld werd. (Bert Anciaux, online, 2008).

Daarnaast werd uit de schoot van CircusVLO in 2007 de nieuwe landelijke vzw het Vlaams Centrum voor Circuskunsten (in de volksmond het Circuscentrum) opgericht. Waar CircusVLO zich slechts richtte tot circus als amateurkunstvorm, omsluit het Circuscentrum nu ook het semiprofessionele en professionele circusmilieu en de ontsluiting van het circus erfgoed. CircusVLO blijft tot op vandaag nog steeds actief als vrijetijdswerking van het Circuscentrum.

Als steunpunt voor het circuslandschap vertegenwoordigt het Circuscentrum de sector niet enkel op Vlaams en regionaal, maar ook op internationaal niveau. (Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, s.d., online) Het bezit dan ook een rijkdom aan nationale, internationale en Europese netwerken (bijvoorbeeld Jeunes Talents Cirque Europe). (Circuscentrum, 2011, online)

In een relatief korte tijd kwam er een beleidsmatige ondersteuning voor het Vlaamse circuslandschap onder het bewind van Bert Anciaux. En met het toenemen van de ondersteuning op beleidsmatig vlak, vergroete ook op financieel gebied de subsidiepot. (Circuscentrum, 2011, online) "De beschikbare financiële middelen [...] stegen van 150 000 euro in 2006 tot meer dan anderhalf miljoen euro in 2010." (Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, s.d., online)

Hoewel de toenmalige minister van Cultuur 2007 als jaar van het circus uitriep, is het hoogtepunt van het Vlaamse circusbeleid er gekomen eind 2008 met het invoeren van het Circusdecreet. Om een optimale ondersteuning van het decreet te verkrijgen, vroeg Anciaux aan de drie belangrijkste Vlaamse circusfestivals om mee te stappen in het Circusdecreet. Van een erkenning binnen het Kunstendecreet, maakten *Theater op de markt*, *MiramirO* en *Humorologie* de overstap naar het Circusdecreet. In 2010 ontvingen de drie festivals voor het eerst hun structurele subsidie via het gloednieuwe decreet.

Met deze invoering erkende de Vlaamse overheid voor het eerst in de geschiedenis van het Vlaamse circus structureel de circuskunst.

Met het opstellen van het Circusdecreet in 2008, werden er een aantal elementen van het circusreglement overgenomen en aangevuld met nieuwe.

"Het nieuwe decreet zal een aantal basisonderdelen bevatten. Eerst en vooral de subsidiëring van het Circuscentrum, dat als doel heeft de beoefening en beleving van circuskunsten en straattheater in Vlaanderen te bevorderen, te ondersteunen en te promoten. Het Circuscentrum heeft opdrachten op het vlak van ondersteuning van het circusbeleid en op het vlak van begeleiding en ondersteuning van amateur- en semiprofessionele beoefenaars en liefhebbers van de circuskunsten.

In een tweede onderdeel van het Circusdecreet ligt het accent op vorming en opleiding. Er gaat een prioritaire aandacht naar de ondersteuning van internationale bijscholingen voor circusartiesten.

Tot slot is er binnen het decreet ruimte voor de subsidiëring van projecten. Er zullen projecten worden gesubsidieerd voor: de productie van een nieuwe voorstelling die inhoudelijk gericht is op de circuskunsten, de presentatie en spreiding van een circusvoorstelling naar een breed of nieuw publiek (festival, tournee of internationaal) en de promotie van een positioneel circusimago." (Bert Anciaux, 2008, online)

Toen eind 2008 de Vlaamse Regering de ontwerp teksten van het decreet goedkeurden, werd het decreet voor de ondersteuning van de circuskunsten na een relatief korte voorbereidingstijd in 2009 gepubliceerd in het Belgisch staatsblad. Het decreet had tot doelstelling "om de circuskunsten in Vlaanderen te stimuleren, te ondersteunen en steeds opnieuw kansen op verdere ontwikkeling, ontplooiing en groei te bieden en daardoor de omvang en kwaliteit van het aanbod van circuskunstproducties te vergroten, te verbreden en te verdiepen zodat er meer mensen en ook een diverser publiek kunnen worden bereikt." (Circusdecreet, 21 november 2008, B.S. 15 januari 2009)

Het bijzondere aan het Circusdecreet is dat verschillende circuskunsten (clownerie, luchtacrobatie, etc.) binnen verschillende werkvelden (amateuristisch, semiprofessioneel en professioneel) hun plaats erin kunnen vinden en dat je onder het decreet een traject kan doorlopen van als kind circusateliers volgen tot het professioneel toeren met een gezelschap.

Er werd binnen het decreet gekozen om expliciet aandacht te schenken aan de internationale context, voor de creatie, de productie, de spreiding, de ondersteuning, de promotie en de opleiding/bijtscholing van en voor de circuskunsten. (Bert Anciaux, 2009, online)

Naast het duidelijk scheppen van een kader voor de ondersteuning van de circuskunsten in Vlaanderen, werden ook de taken van het Circuscentrum in het Circusdecreet vastgelegd. (Circusdecreet, 21 november 2008, B.S. 15 januari 2009)

Het Circuscentrum sloot in 2009 een vijfjarige beheersovereenkomst af met de Vlaamse overheid, met als gevolg dat het centrum een jaarlijkse subsidie ontvangt van 700.000 euro

Een van de voorwaarden om deze subsidie te kunnen ontvangen is het schrijven van een beleidsplan; voor de periode 2009–2013 is de belangrijkste doelstelling van het Circuscentrum de bevordering van de kwaliteit van de circuskunsten in Vlaanderen. Algemeen is het beleidsplan opgesteld rond vijf pijlers (artistieke ondersteuning, circusvorming, circuserfgoed, communicatie en promotie en slagkrachtige organisatie), waar aan elke pijler een actie van het Circuscentrum gekoppeld is. (Circuscentrum, 2011, online)

2.1.3 *Het Vlaamse circus anno 2010-2011*

Toen Joke Schauvliege als nieuwe minister van Cultuur verkozen werd, was het afwachten voor het Vlaamse circuslandschap welke accenten zij zou leggen in haar beleid.

Joke Schauvliege erkende dat de inspanningen van Bert Anciaux ervoor gezorgd hadden dat het Vlaamse circuslandschap zich zowel nationaal als internationaal op de kaart aan het zetten was, maar zag ook in dat een kritische doorlichting van het decreet nodig is. Straattheater al dan niet opnemen in het Circusdecreet, het eventueel subsidiëren van de Vlaamse circushogeschool ESAC in plaats van het ondersteunen van individueel talent, het mee zoeken naar een oplossing en opvangen van het nijpend tekort aan repetitieruimtes of het uitdelen van kwaliteitslabels zijn slechts enkele werkpunten in verband met het Vlaamse circusbeleid die Joke Schauvliege in het begin van haar legislatuur voorop stelt. (Vlaams Theater Instituut vzw, 2011, p. 14 – p. 15)

Waar in 2009 vooral circusprojecten gesubsidieerd werden, werd in 2010 ook voor het eerst heel wat subsidiegeld toegekend aan circusfestivals. Dit zorgde er niet enkel voor dat de speelkansen van de Vlaamse circuscompagnieën verhoogden, maar ook dat internationale compagnieën bewust beginnen te kiezen om in Vlaanderen te spelen. Met als gevolg dat Vlaanderen zich langzaam maar zeker ontplooit als een ontmoetingsplaats waar zowel internationale als nationale programmatoeren en circusartiesten elkaar ontmoeten. (Joke Schauvliege, online, 2011)

Naast het ondersteunen van de vernieuwing van het circuslandschap, heeft het Vlaamse circusbeleid ook oog voor erfgoed en tradities; traditionele circussen (die werken zonder wilde dieren) worden verder ondersteund en het Circuscentrum heeft de opdracht gekregen om te werken aan de ontsluiting van het circuserfgoed. (Joke Schauvliege, online, 2011)

We mogen echter niet uit het oog verliezen dat het niet altijd evident is voor de Vlaamse overheid om op beleidsmatig vlak deze snel evoluerende sector bij te benen. Er wordt dan ook gekeken om in de dichte toekomst een herlezing te doen van het Circusdecreet, zodat het circuslandschap optimaal ondersteund kan worden.

Vooral het Vlaamse traditionele circus heeft, in tegenstelling tot *Circus Knie* die in Zwitserland zowel zakelijk als artistiek succesvol ontpopt is, het moeilijk om hun hoofd boven water te houden. (Circuscentrum, 2009, p. 6)

Niettegenstaande dat het traditionele circus een crisisperiode lijkt door te maken, bloeit het hedendaagse circus in Vlaanderen helemaal open. De laatste decennia is circus enorm gegroeid binnen het cultuuraanbod van Vlaanderen; op straattheaterfestivals is er meer en meer circus te zien, nieuw circus in tent komt al eens in het programma van grote cultuurcentra terecht en circus in zaal wordt door middelgrote en grote cultuurcentra regelmatig geprogrammeerd.

Maar ook in het buitenland treden meer en meer Vlaamse gezelschappen op, voornamelijk binnen het circuit van de talrijke straattheaterfestivals.

Naast de interesse voor het nieuwe circus in tent en schouwburg, begint stad en dorp nu ook gezonde nieuwsgierigheid te tonen voor circus op straat als een laagdrempelige vorm van kunst in de publieke ruimte. Circus op straat gaat terug naar zijn wortels waar spelen op straat niet zozeer het brengen van een verhaal is, maar eerder het tonen van de circus-technieken die je bezit. En waar het publiek de maatstaf is om als artiest te weten te komen of iets al dan niet aanslaat. (Circuscentrum, 2009, p. 8)

Op artistiek vlak is er eveneens een verschuiving waar te nemen binnen de kunsten. Waar in het begin vooral het nieuwe circus bij de burens ging gaan gluren, zien we de dag van vandaag het omgekeerde ook gebeuren: theatergezelschappen verlaten hun vertrouwde scène in de schouwburg en vinden een uitdaging en meerwaarde in het spelen van hun verhaal in een circustent. Er komen zelf artistieke samenwerkingen tot stand tussen de 'reguliere' theatergezelschappen en de circuswereld, wat een geheel eigen dynamiek geeft aan het groeiproces van de circuskunst in Vlaanderen. (Circuscentrum, 2009, p. 8)

Maar ook op educatief vlak merken we een zekere tendens: meer en meer Vlaamse studenten studeerden en studeren aan een binnen- of buitenlandse circushogeschool, meer en meer Vlaamse compagnieën ontstaan en toeren nationaal en internationaal uitgebreid rond.

Hoewel het Vlaamse circuslandschap volop aan het evolueren is en de opstarting van het Circuscentrum en de inwerkingtreding van het decreet een grote stap voorwaarts betekende voor het circuslandschap, hebben we nog een lange weg te gaan. Het is nog steeds afwachten tot een Vlaams circusgezelschap of –artiest het wereldniveau haalt en/of hun naam in één adem genoemd wordt met Vlaamse wereldsterren als theatermaker Jan Lauwers of danschoreografe Anne Teresa De Keersmaeker.

2.2 POSITIE VAN HET CIRCUS BINNEN DE KUNSTEN

Tot voor 2000 werd circus binnen Vlaanderen eerder gezien als louter vermaak, dan als een echte kunstdiscipline. Het traditionele circus werd door andere kunsten als marginaal beschouwd, er werd door hen neerbuigend gekeken naar circus. (William Van Loon, 2009, p. 54 – p. 138) Niet echt verwonderlijk aangezien piratencircussen het Vlaamse circuslandschap terroriseerden in de jaren negentig en zo de Vlaamse, nomadische circussen in een slecht daglicht plaatsten. Algauw was zowel overheid, stad als bevolking de circussen liever kwijt dan rijk en had niemand nog oog voor hun culturele waarde en erfgoed. (Vlaams Theater Instituut vzw, 2011, p. 12 - p. 13)

Het was pas vanaf begin 2000, dankzij enerzijds de verwezenlijkingen van Bert Anciaux en anderzijds het opkomen van het hedendaagse circus, dat de circuswereld de kans kreeg om een plaats te verwerven binnen het Vlaamse cultuurlandschap.

Binnen het beleid richtte toenmalig Minister van Cultuur Bert Anciaux zich echter in eerste plaats op het ondersteunen van het traditionele circus als een aparte kunstvorm en liet hij het opkomend hedendaagse circus links liggen.

De ondersteuning van de traditionele circussen vertaalde hij naar het opstellen van een afsprakennota met zeven Vlaamse familiecircussen. Hij had de ambitie hiermee het imago van de nomadische circussen terug op te blinken; gepaard gaand met de afsprakennota en de daaraan vasthangende financiële steun, verbonden de zeven traditionele circusfamilies zich er namelijk toe om aan een aantal criteria (bijvoorbeeld het naleven van veiligheidsvoorschriften) te voldoen. Het toen gevoerde beleid bleek echter zijn effect te missen; vele traditionele circussen bleven als marginaal aanzien.

Begin 2000 begon evenwel ook het nieuwe circus zich in Vlaanderen te ontplooiën, waar circusvoorstellingen niet langer uitsluitend in tent gespeeld werden maar ook in zalen of openlucht. Vooral zaalvoorstellingen begonnen meer en meer aan te leunen naar podiumkunsten zoals dans of theater. Waar vroeger een voorstelling louter het werk was van de circusartiesten, wordt er bij nieuw circus vaak beroep gedaan op een dramaturg, choreograaf, techniker, etc. (Circuscentrum, 2011, online)

Blijk van erkenning voor deze nieuwe vorm van circus werd echter maar gegeven in 2005, toen Anciaux toegaf in zijn beleidsbrief dat er een nieuwe kader gevormd moest worden om ook de nieuwe vormen van circus te ondersteunen. (Bert Anciaux, 2006, online)

Langzaam maar zeker werd er een piste ontwikkeld waar (voornamelijk nieuw) circus niet meer onder, maar naast de andere kunstvormen kwam te staan. Wellicht mede doordat nieuw circus een kruisbestuiving is van andere culturele vormen en ook cultureel erfgoed (vooral de laatste jaren) hoger op de politieke agenda kwam te staan.

Met het oprichten van het Circuscentrum, uit de schoot van CircusVLO, in 2007, werd er een duidelijk signaal gegeven door de Vlaamse overheid. Iedere volwaardige kunstdiscipline heeft zijn eigen centrum (bijvoorbeeld Vlaams Theater Instituut), vanaf dan kon ook het circuslandschap terecht bij een eigen steunpunt.

Toen in 2008 het circuslandschap eindelijk kon genieten van een eigen decreet, werd dit opnieuw ervaren als een bevestiging dat (zowel het traditionele als hedendaagse) circus een volwaardige kunstdiscipline is dat de moeite waard is om te ondersteunen.

Dankzij het ruim omschreven Circusdecreet is het Vlaamse circuslandschap de dag van vandaag uitgegroeid van slechts het rondtrekken van het traditionele, nomadische circus tot een divers circuslandschap met circusvormen waar verschillende kunsten elkaar kruisen; circustheater, danscircus, etc.

Het was dan ook niet evident om een Circusdecreet op te stellen waar al deze hybride vormen van circus hun plaats is kunnen vinden. Eerder werd, bij het opstellen van het Circusdecreet, binnen de sector de vraag gesteld of circustheater opgenomen moest worden in het decreet en ook met de geplande herlezing van het decreet steekt dit dilemma terug de kop op. (William Van Loon, 2009, p. 66) Naast de positie van het circus binnen de andere kunsten, heerst er dus ook intern een vraag naar definiëring en positie van voorstellingen en circusvormen.

Hoewel de Vlaamse circuswereld gezamenlijk een vreugdedans maakte bij het krijgen van een eigen decreet, staan enkele actoren hier sceptisch tegenover.

Het krijgen van een eigen decreet, dat volledig losstaat van het Kunstendecreet (die alle 'volwaardige' cultuurvormen dekt), is een puur politieke beslissing. Toenmalig Minister van Cultuur Bert Anciaux had tijdens zijn legislatuur al heel wat geld voor kunsten kunnen loskrijgen en toen hij ook voor de circussector, binnen het Kunstendecreet, extra middelen vroeg, ving hij bot. Door een nieuw decreet op te stellen, die los stond van het Kunstendecreet, kon Anciaux echter toch extra middelen te pakken krijgen en de circussector ondersteunen.

Een goed initiatief volgens velen, echter zijn sommige actoren van het circuslandschap van een andere mening. Zij vinden dat dit ervoor zorgde dat circus gezien wordt als een buitenbeentje of lelijk eendje onder de kunsten. Met andere woorden maakt circus geen volwaardig onderdeel uit van de Vlaamse cultuursector, maar bevindt deze kunstdiscipline, volgens hen, zich eerder aan de rand van het cultuurlandschap.

Ook bevoegd Minister van Cultuur Joke Schauvliege volgt deze gedachtestroom en heeft dan ook de ambitie om, op lange termijn weliswaar, het Circusdecreet in te passen in het Kunstendecreet. "Als we circus als een volwaardige kunstdiscipline beschouwen, moeten we het dan ook – op langere termijn en daarom niet per se binnen deze legislatuur – geen volwaardige plaats durven geven binnen het Kunstendecreet?" (Vlaams Theater Instituut vzw, 2011, p. 15)

Maar ook het subsidiëren van de opleiding tot circusartiest vertelt ons iets over de positie waartoe circus wordt gedwongen door de overheid. Slechts tien studenten per jaar ontvangen een beurs om aan een Vlaamse of buitenlandse circushogeschool te kunnen studeren; een peulenschil in vergelijking met het geld dat in de Vlaamse theaterscholen geïnvesteerd wordt. Dit is een duidelijk signaal dat laat uitschijnen dat het beroep 'circusartiest' geen opleiding vereist.

Er is evenwel licht aan het eind van de tunnel: binnen het circuslandschap begint bijvoorbeeld een discussie rond het al dan niet opstarten van een Vlaamse circushogeschool op te laaien en ook een discussie rond het financieel ondersteunen van de al bestaande circushogeschool ESAC (in plaats van individuele ondersteuning te bieden) begint aan te zwellen.

Niet onbelangrijk is dat ook door Vlaamse organisatoren circus meer en meer gezien wordt als een volwaardige kunstvorm. Zoals eerder gezegd vind je meer dan vroeger circus terug binnen het cultuuraanbod van Vlaanderen.

Maar zoals de wijsheid zegt, 'geen cultuur, zonder publiek'; ook bij de Vlaamse bevolking groeit er langzaam een gezonde nieuwsgierigheid naar het hedendaagse circus en begint men traditioneel circus opnieuw te waarderen.

Uiteraard mogen we niet vergeten dat de Vlaamse media hierbinnen een grote rol spelen; zonder hun artikels en recensies, zou circus niet tot nauwelijks tot de modale burger komen. Bovendien bepalen zij mee, door het beeld die ze hierin afschilderen, het nationaal en internationaal imago van de Vlaamse circussen. (William Van Loon, 2009, p. 110)

En hoewel het, volgens mij, de goeie kant opgaat met de erkenning van circus binnen het Vlaamse cultuurlandschap, heeft Vlaanderen nog een lange weg af te leggen om mee te kunnen concurreren met de Franse compagnieën en/of op wereldniveau te kunnen meespelen. Desalniettemin is er een opkomende interesse te merken van buitenlandse programmatoren in ons Vlaams circuslandschap, nogmaals een bevestiging dat circus binnen Vlaanderen een waardige kunstdiscipline is om de grens voor over te steken en zo een Vlaams (circus)festival te bezoeken.

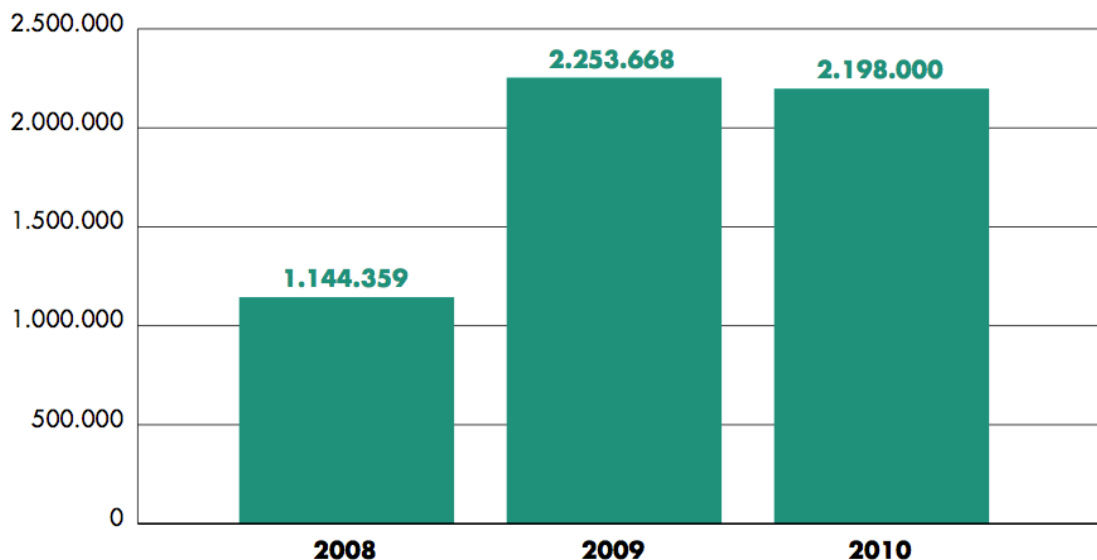
2.3 HET VLAAMSE CIRCUS IN CIJFERS

Voor het eerst in de Vlaamse circusgeschiedenis werd het Vlaamse circus in cijfers gegoten in het artikel 'Een kunst in volle vlucht – Het Vlaamse circus in cijfers' en gepubliceerd in het driemaandelijks magazine *Courant* van het Vlaams Theater Instituut vzw. Het artikel biedt een mooi zicht op de evolutie van de ondersteuning van het circuskunsten, een uiteenzetting die ik tot dit hoofdstuk destilleer. Graag wil ik, net zoals het artikel, meegeven dat deze cijfers niets zeggen over de kwaliteit, maar eerder de evolutie van het Vlaamse circuslandschap duiden.

Hoewel dit deels een duidelijk beeld geeft over hoe circus staat tegenover andere kunsten, prefereer ik om deze informatie weer te geven in een apart hoofdstuk. Naar mijn gevoel geven deze cijfers namelijk meer weer dan enkel de positie van circus tegenover andere kunsten en is deze informatie moeilijk in te passen in voorgaande hoofdstukken.

Onderstaande grafiek geeft weer hoeveel subsidies de Vlaamse Gemeenschap toekende aan circus.

Grafiek 1: totaal subsidiebedrag Vlaamse Gemeenschap voor circus (2008-2010)

Doordat de drie belangrijkste circusfestivals de overstap maakten van het Kunstendecreet naar het Circusdecreet en hiervoor een vijfjaarlijkse structurele erkenning kregen voor de periode 2010–2014, steeg het subsidiebedrag voor circus aanzienlijk. Er werd in totaal 930.000 euro van het Kunstendecreet overgedragen naar het Circusdecreet.

Toen in 2010 Europa geteisterd werd door de financiële crisis besliste de overheid om ook in de cultuursector forse besparingen door te voeren. Toch is het opmerkelijk dat, in tegenstelling tot de andere kunsten, er slechts een kleine daling te merken is in het totale subsidiebedrag voor circus voor 2010. Deze daling was voornamelijk voelbaar bij het Circuscentrum en de tweede ronde van de creatiesubsidies.

Dat dit voelbaar was bij het Circuscentrum is geen verwondering; de structureel gesubsidiëerde festivals en het Circuscentrum ontvingen in 2010 het meeste geld uit de beschikbare subsidiepot voor circus, zo laat grafiek 2 zien. Zij hebben namelijk een belangrijke ondersteunende rol voor het Vlaamse circuslandschap.

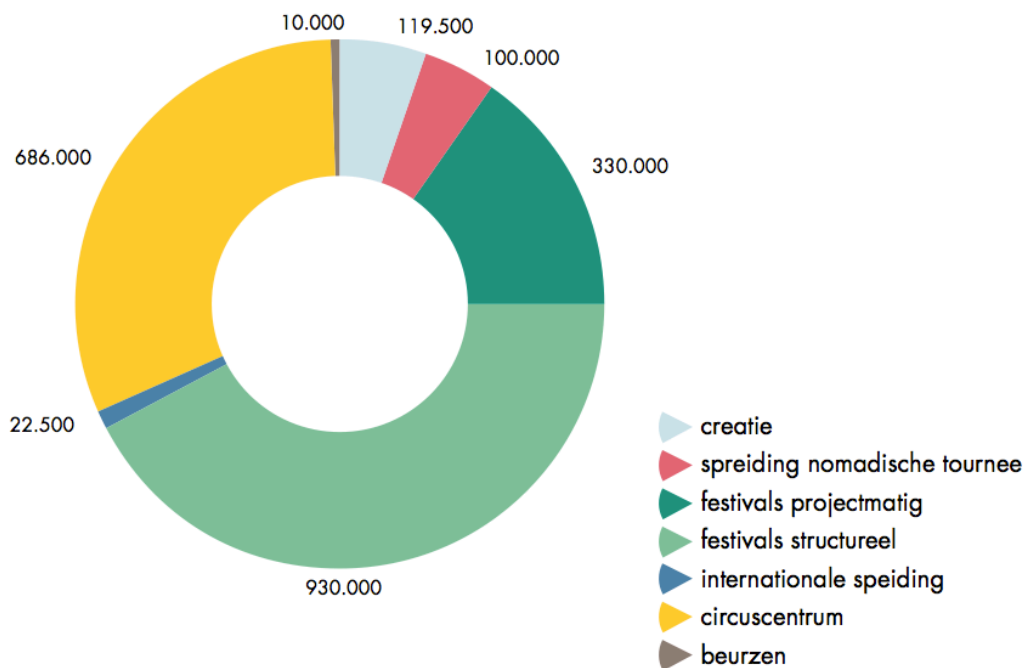
Nieuw is dat sinds 2010 het Circusdecreet ook zes andere festivals (*Atlasfestival/Extreme Convention, Cirque Plus, Circo Roma, ZART, Straattheaterfestival Menen/Lauwe en Salto Humano*) projectmatig subsidieert. Het belang van het subsidiëren van deze festivals is dat deze festivals speelkansen bieden voor Vlaamse gezelschappen binnen België en terzelfdertijd is dit een mogelijkheid voor de Vlaamse circusgezelschappen om hun werk te presenteren aan (inter)nationale organisatoren.

De structurele festivals bieden echter nog meer; zij coproduceren creaties en investeren in internationale werking. Met andere woorden geeft onderstaande grafiek een vertekend beeld; er wordt veel meer financiële input gestoken in het luik creatie dan weergegeven op de grafiek.

Verder verdeelde het Circusdecreet in 2010 ook subsidies aan volgende luiken:

- Spreiding via nomadische tournees (zowel van klassieke nomadische circussen, als hedendaags circus);
- Internationale spreiding (spelen op belangrijke internationale festivals);
- Beurzen (nationaal kunnen er nog geen beurzen aangevraagd worden aangezien de opleiding aan de circushogeschool ESAC relatief goedkoop is).

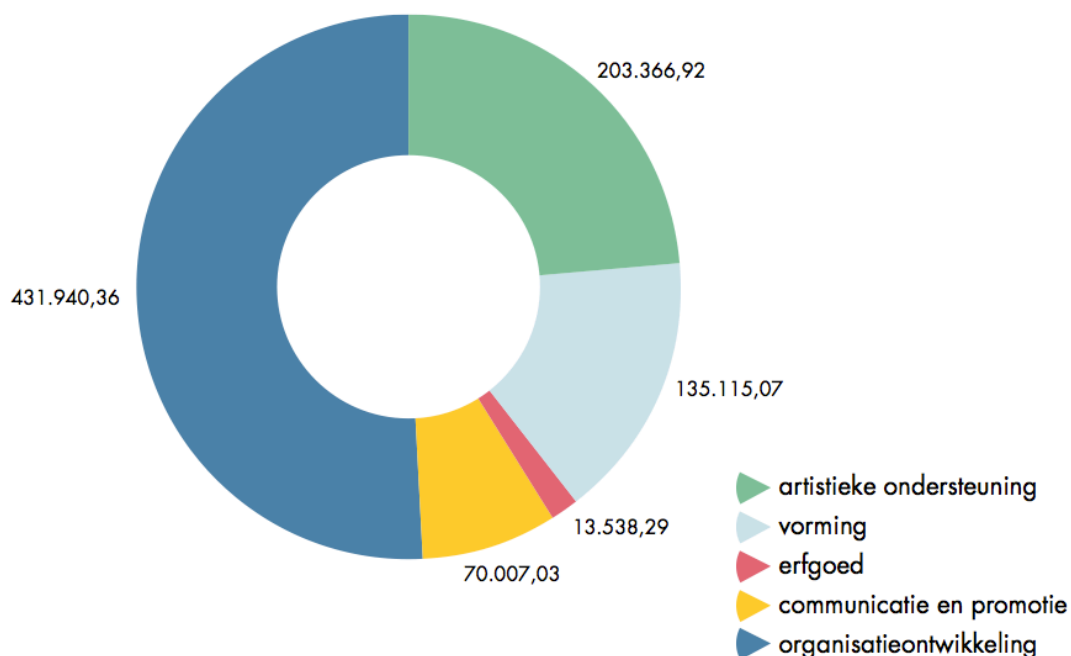
Grafiek 2: verdeling subsidies via het Circusdecreet (2010)

Door zijn belangrijke ondersteunende rol en beheersovereenkomst is het Circuscentrum, binnen de verdeling van de subsidies, de grootste structureel gesubsidieerde organisatie. Met het ontstaan van het Circuscentrum in 2007 uit de schoot van CircusVLO, steeg de subsidie voor het centrum in 2008 van 400.000 euro naar 672.000 euro. Niet verrassend aangezien de opdrachten van het Circuscentrum, die bekrachtigd werden in het Circusdecreet en de beheersovereenkomst 2009-2013 met de Vlaamse overheid, vermeerderden.

Interessant dus om eens na te gaan waar 'ons belastinggeld' naartoe gaat binnen de werking van het Circuscentrum; onderstaande grafiek duidt de verdeling van de uitgaven van het Circuscentrum aan voor 2010.

Grafiek 3: verdeling uitgaven binnen de werking van het Circuscentrum (2010)

De uitgaven van het Circuscentrum centraliseren zich rond de vijf kerntaken van het centrum:

- Het Circuscentrum biedt artistieke ondersteuning aan onder andere het Jeugdcircusfestival dat georganiseerd wordt tijdens de Gentse feesten. Maar ook ateliers krijgen voor het maken van producties de nodige financiële steun;
- Via het luik 'vorming' krijgen ateliers eveneens steun, naast de masterclasses die georganiseerd worden voor professionelen;
- Het bewaken en bewaren van het erfgoed rond circus en kunst in de publieke ruimte.
- De uitgaven rond communicatie en promotie worden vooral gedaan voor het uitgeven van het tijdschrift CircusMagazine, de website, nieuwsbrief, stimuleren van de aanwezigheid van Vlaamse groepen op belangrijke buitenlandse festivals (bijvoorbeeld Auch, Frankrijk), etc.;
- Organisatieontwikkeling (loon personeel, huur kantoor, etc.).

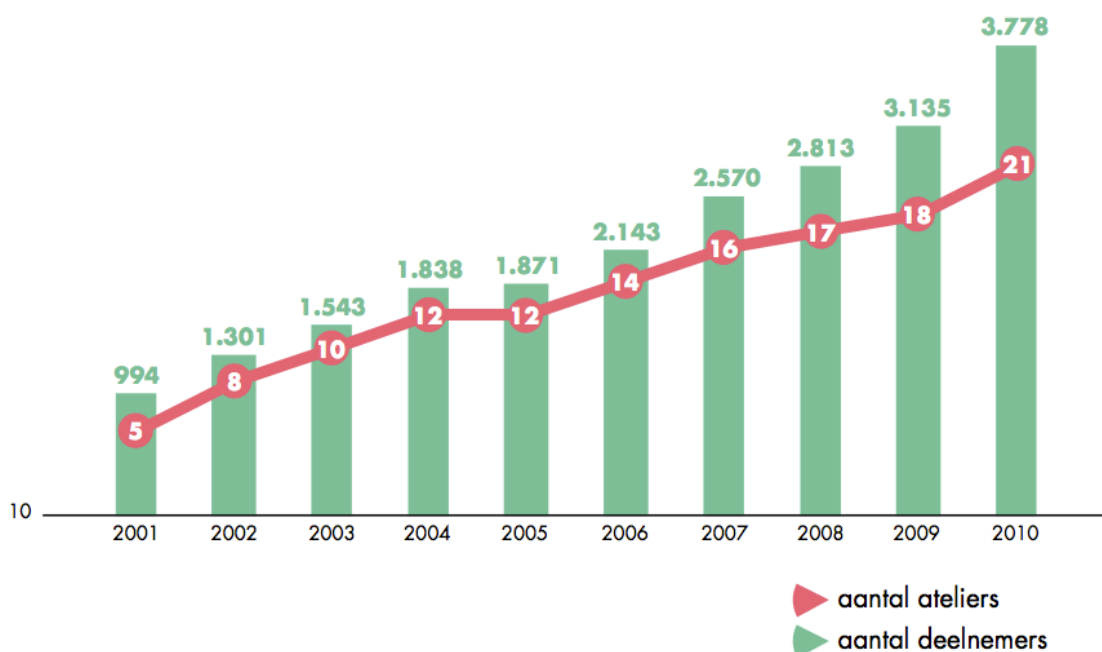
Uiteraard heeft het Circuscentrum ook inkomsten nodig vooraleer men kan investeren/spenderen. In 2010 kon het Circuscentrum rekenen op een totaal inkomen van 902.843,89 euro; 76% van de inkomsten kwam vanuit het Circusdecreet, 24% uit diverse bronnen (bijvoorbeeld subsidies Stad Gent, lidgeld, abonnementen, etc.).

Belangrijk bij het analyseren van de uitgaven van een organisatie is het percentage van de overhead- of organisatiekosten (loonkosten, huur, telefonie, internet, etc.) in verhouding tot de uiteindelijke opdracht. Blijkbaar wordt een 50/50 verhouding hier aanvaard.

Tijdens mijn stage in Kopenhagen kreeg ik de kans om een meeting bij te wonen van Circostrada⁴, waar we, naast enkele momenten in de volledige groep, ook opgesplitst werden in een aantal subgroepen om een thema nader te bespreken en te bediscussiëren. Ik koos voor de subgroep jeugdcircus. Velen waren van mening dat dit één van de belangrijkste broeihaarden was om talenten te ontdekken en kinderen te triggeren om hun toekomst uit te bouwen in circus.

Het is dan ook geruststellend om te zien, op grafiek 4, dat het aantal Vlaamse circusateliers en hun deelnemers de laatste jaren stegen; waar er in 2001 maar 5 ateliers waren, zijn er in 2010 21 ateliers te vinden in Vlaanderen en Brussel. En ook het aantal deelnemers verviervoudigde (van 994 in 2001 naar 3.778 in 2010).

Grafiek 4: aantal circusateliers in Vlaanderen en hun deelnemers

Om het circuslandschap voldoende te laten bloeien, is het onder meer nodig dat Vlaamse gezelschappen aan nationale en internationale spreiding kunnen doen. Cijfers over de speelmogelijkheden van Vlaamse gezelschappen in zowel binnen- als buitenland zijn hierbij dan ook uiterst interessant.

Eerder haalde ik al aan dat de laatste jaren circus meer en meer op de belangstelling van cultuurcentra kan rekenen. Exacte cijfers over in welke mate circus geprogrammeerd wordt door cultuurcentra zijn helaas niet voorhanden, aangezien de overheid daarvoor onvoldoende gedetailleerde gegevensregistratie van de cultuurcentra eist. Bovendien wordt het

⁴ Circostrada is een internationaal netwerk binnen het Franse informatiecentrum voor circus en straattheater *Horslesmurs* van, voornamelijk, organisatoren die werken met circus of kunst in de publieke ruimte.

luik podiumkunsten, waartoe circus gerekend wordt, onderverdeeld in volgende categorieën: theater, dans, populaire muziek, klassieke muziek, wereldmuziek, muziektheater, literatuur, amusement, film en audiovisuele media. Dit zijn categorieën waar circus, die vaak gebruik maakt van diverse kunstdisciplines, moeilijk in te plaatsen is.

Dankzij een onderzoek dat uitgevoerd werd door *MiramirO*, verzamelde het Circuscentrum desalniettemin gegevens in verband met de nationale en internationale spreiding van circus in 2010. Deze gegevens werden verkregen op basis van hetgeen boekingskantoren en gezelschappen naar voor brachten.

Volgende cijfers kwamen hieruit voort:

- In 2010 programmeerden 52, van de 146, cultuur- en gemeenschapscentra circus; in totaal toonden de cultuur- en gemeenschapscentra voorstellingen van 26 verschillende circusgezelschappen, waaronder 17 Vlaamse. Opmerkelijk hierbij is dat enkel cultuurcentra van categorie A⁵ circus programmeerden;
- Er werden in 2010 104 circusgroepen, waaronder 32 Vlaamse, geprogrammeerd op de 9 festivals die erkend en gesubsidieerd werden via het Circusdecreet.

Hieruit kunnen we concluderen dat het voornamelijk de festivals zijn die zich focussen op internationaal circus, tegenover cultuurcentra die voornamelijk Vlaams circus prefereert.

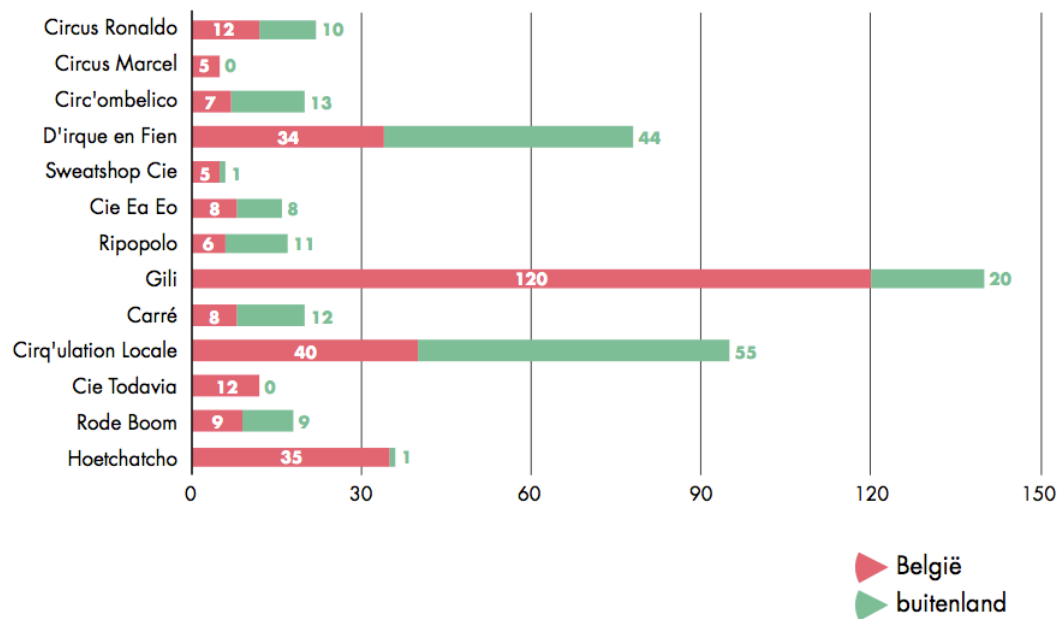
Tabel 1 en grafiek 5 duiden de internationale en nationale spreiding aan van 13 Vlaamse circusgezelschappen. De tabel en grafiek leert ons dat Frankrijk het land is die het meest speelomogelijkheden biedt, gevolgd door Nederland, Duitsland en Spanje.

⁵ Cultuurcentra worden ingedeeld in drie categorieën (A, B of C) op basis van een aantal criteria (bijvoorbeeld aantal zalen waarover het cultuurcentrum beschikt). (Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, s.d., online)

Tabel 1: buitenlandse speelplekken Vlaamse gezelschappen (2010)

	aantal voorstellingen		aantal gezelschappen
	aantal	percentage	
Frankrijk	106	65%	9
Nederland	17	10%	7
Duitsland	15	9%	5
Spanje	12	7%	3
UK	3	2%	2
Finland	1	1%	1
Luxemburg	1	1%	1
Canada	1	1%	1
Zweden	1	1%	1
Portugal	1	1%	1
Oostenrijk	1	1%	1
Noorwegen	1	1%	1
China	1	1%	1
Italië	1	1%	1
Polen	1	1%	1
Zwitserland	1	1%	1

Grafiek 5: verhouding nationale – internationale spreiding bij Vlaamse gezelschappen (2010)

2.4 CIRCUSDECREET

2.4.1 *Inleiding*

Onder dit hoofdstuk duid ik nog eens kort hoe het Circusdecreet ontstaan is, licht ik het toepassingsgebied van het decreet toe en haal ik de verschillende subsidiëringskanalen aan.

2.4.2 *Historiek Circusdecreet*

Na het opstellen van een afsprakennota met zeven Vlaamse traditionele familiecircussen in 2001 (zie Bijlage 3) en het maken van een circusreglement in 2007 (zie Bijlage 4), kwam er het lang verwachte Circusdecreet (zie Bijlage 5) eind 2008.

Het opstellen van het Circusdecreet was niet evident.

Eenzijds was het niet gemakkelijk om het volledige circusveld binnen het al bestaande Kunstendecreet in te passen. (Vlaams Theater Instituut vzw, 2011, p. 13)

Anderzijds kwam er heel wat tegenstand vanuit de overheid. Toenmalig Minister van Cultuur Bert Anciaux en zijn kabinet wilden aanvankelijk de reglementering omtrent de circussector integreren in het Kunstendecreet. Doordat er echter heel wat weerstand kwam vanuit de overheid toen Bert Anciaux voor extra middelen vroeg voor de circussector, werd er beslist om een nieuw decreet voor het Vlaamse circuslandschap op te stellen

Dat er verzet kwam is niet verwonderlijk, aangezien Anciaux voordien al heel wat extra geld vrijgemaakt had voor de kunsten binnen het Kunstendecreet en de toenmalige regering het bedrag dat toegekend was aan de kunsten niet meer wilde verhogen.

Door een apart decreet op te stellen en hiervoor de nodige financiële steun voor aan te vragen, hoopte Bert Anciaux dat dit niet ervaren werd als een verhoging van de middelen voor de kunsten. Zijn strategie leek te werken; het Circusdecreet werd unaniem gestemd, waarbij enkel het Vlaams Blok zich onthield. Zij vonden dat circus met wilde dieren eveneens de kans moest krijgen gesubsidieerd te worden.

In 2008 werd het Circusdecreet en het daarbij sluitende besluit opgesteld door de Vlaamse Regering en gepubliceerd in het Belgisch staatsblad. De uitvoeringsbesluiten van het decreet en het besluit werden uiteindelijk in 2009 gepubliceerd in het Belgisch staatsblad.

Hoewel het uitvoeringsbesluit pas gepubliceerd werd in 2009, bepaalt artikel 31 van het decreet dat het Circusdecreet in werking trad op 15 november 2008.

Kort gezegd wordt in het Circusdecreet de diverse steunmaatregelen voor het hedendaagse en traditionele circus vastgelegd, voor het professioneel, semiprofessioneel en amateuristisch werkveld, voor de artiesten en organisatoren, samen met het beurzensysteem voor opleidingen en de uitgebreide opdracht van het Circuscentrum. Bovendien kunnen ook circusfestivals in het kader van dit decreet gesubsidieerd worden; drie belangrijke festivals (*ISTF/MiramirO*, *Humorologie* en *Theater op de Markt*) ontvangen sinds 2010 structurele subsidies voor een periode van vijf jaar, na de overstap gemaakt te hebben van het Kunstendecreet naar het Circusdecreet.

2.4.3 Toepassingsgebied

Het Circusdecreet is een zeer omvattend decreet; zowel professionele, semiprofessionele als amateuristische artiesten, gezelschappen of organisaties krijgen hierbinnen een plaats.

Bovendien richt het decreet zich niet enkel naar het traditionele circus, maar ook heeft men oog voor het hedendaagse circus. Men probeert dan ook iedere vorm van circus, als het nu clownerie, goochelen of dressuur is, op te nemen in het decreet.

Concreet vallen hoofdzakelijk volgende circuskunsten onder het Circusdecreet: (lucht)acrobatie, evenwichtskunsten, jonglerie, clownerie, goochelen, dressuur en circus-theater. Opvallend hierbij is dat het decreet niet het sociaal circus of straattheater opneemt.

Daarnaast is het Circusdecreet een geïntegreerd decreet; als kind kan je terecht bij de gesteunde circusateliers (zoals de Circusplaneet in Gent), een student kan een beurs aanvragen, tot het professioneel rondtoeren met een eigen gezelschap als je ouder bent.

De Vlaamse overheid koos er heel bewust voor om circussen die wilde dieren opnemen in hun voorstelling niet te steunen.

Een speciale plaats binnen het Circusdecreet, krijgt het Circuscentrum, de Vlaamse tegenhanger van *La Maison du Cirque* die zich richt tot het Franstalig België. Het Circuscentrum is opgenomen in het decreet als een organisatie zonder winstoogmerk die tot doel heeft het bevorderen, ondersteunen en promotie voeren van:

- De creatie, beoefening, spreiding, bewaring en beleving van circuskunsten in Vlaanderen;
- Het circuskunstenbeleid van de Vlaamse Gemeenschap;
- De Vlaamse circuskunstenaren, hun organisaties, structuren, netwerken en evenementen.

2.4.4 Subsidiëring

Toenmalig Minister van Cultuur Bert Anciaux en zijn kabinet kozen bij het opstellen van het Circusdecreet voor het subsidiëren van volgende pijlers:

- De creatie van Vlaamse circuskunstproducties;
- De spreiding van Vlaamse circuskunstproducties via nomadische spreiding, festivals en de aanwezigheid op internationale fora waar de circuskunstproducties centraal staan;
- De opleiding en vorming van circuskunstenaren;
- Een Circuscentrum;
- De promotie van de circuskunsten.

Er kan beroep gedaan worden op de eerste pijler door een subsidieaanvraag in te dienen voor een circuskunstproductie. Rechtspersonen (bijvoorbeeld een vzw) kunnen dit slechts aanvragen indien ze een maatschappelijke zetel hebben in het Nederlandstalig gebied of in het tweetalig gebied Brussel hoofdstad en indien de activiteiten worden beschouwd als uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap. Natuurlijke personen kunnen op hun

beurt eveneens een aanvraag indienen, in acht genomen dat het aangevraagde subsidiebedrag slechts maximaal vijfduizend euro mag bedragen.

Aan de hand van een aantal kwaliteitscriteria (bijvoorbeeld haalbaarheid van de subsidieaanvraag) beslist de Vlaamse Regering of men ingaat op de aanvraag of niet.

Men beoogt om met de tweede pijler bij te dragen tot een optimale spreiding van de circuskunstproducties. Dit poogt men te doen door nomadische tournees, festivals (waarvan het programma hoofdzakelijk bestaat uit circuskunstproducties) beide in het Nederlandstalig gebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en de internationale spreiding van een Vlaamse circuskunstproductie te subsidiëren.

Waar circuskunstproducties projectmatig gesubsidieerd worden, kunnen festivals structureel gesubsidieerd worden voor een periode van maximum vijf jaar. Bovendien kunnen deze subsidies hernieuwd worden na afloop van tijd.

De eerste structurele subsidies werden toegekend aan de drie belangrijkste circusfestivals binnen Vlaanderen. Het was Bert Anciaux die bij de opstelling van het Circusdecreet vroeg aan de circusfestivals, die voordien beroep konden doen op het Kunstendecreet, of deze gesubsidieerd wilden worden vanuit de tweede pijler van het Circusdecreet.⁶

Er zijn slechts maximaal tien circuskunstenaars die een beurs kunnen ontvangen voor de subsidiëring van internationale bijscholingen en voortgezette opleidingen van circuskunstenaars. Een circuskunstenaar kan slechts maximaal één beurs per jaar ontvangen en dit voor een bedrag van maximaal tienduizend euro.

Dit bedrag kan verhoogd worden, maar dan wordt de aanvraag voor advies voorgelegd aan een beoordelingscommissie.

Het is de bedoeling dat de beurs maximaal 80 procent van de reis-, verblijf- en studiekosten dekt.

Daarnaast kunnen circuskunstenaars eveneens gesubsidieerd worden voor hun deelname aan opleidingen tot docent in de circuskunsten. Ook hier worden er aan slechts maximaal tien circusartiesten een beurs toegekend voor een bedrag dat maximum de helft van het inschrijvingsgeld voor de opleiding bedraagt.

Opleidingen die georganiseerd worden door het Circuscentrum, vallen hier evenwel niet onder.

Zoals eerder vermeld krijgt het Circuscentrum een aparte plaats binnen het Circusdecreet. De Vlaamse overheid besloot dan ook, via het afsluiten van een beheersovereenkomst, om het centrum te subsidiëren voor vijf jaar. Deze subsidiëring is hernieuwbaar.

De Vlaamse overheid subsidieert het Circuscentrum met oog op het bevorderen, ondersteunen en het voeren van promotie, gericht op circuskunsten, circuskunstenbeleid en de circuskunstenaars in een beroepsmatige en amateuristische context.

⁶ Zo ontvangt bijvoorbeeld de vzw *Humorologie* voor de periode 2010-2014 295.000 euro via het Circusdecreet. Dat het festival pas gesubsidieerd wordt vanaf 2010, komt doordat *Humorologie* voor de periode 2008-2009 subsidies ontving via het Agentschap Kunst en Erfgoed.

Hun opdrachten staan bijgevolg precies neergeschreven in het Circusdecreet. Aan de hand van een beleidsnota verduidelijkt het Circuscentrum hun doelstellingen, visie, begroting, werking en hun relatie en samenwerking tot ander relevante actoren.

Om hun werking onder andere concreter te maken, schreef het Circuscentrum een vijfjarig beleidsplan waarin hun strategische en operationele doelstellingen (en de daaraan gekoppelde acties) opgesomd staan. Op basis daarvan werd er met de Vlaamse overheid een beheersovereenkomst, voor de periode 2009-2013, vastgelegd met daarin duidelijk omschreven opdrachten. Het Circuscentrum heeft een aantal zeer uiteenlopende opdrachten van artistieke ontwikkeling over erfgoed tot het overkoepelen van de vrijetijdsateliers. Dit alles met één hoofddoel: het helpen ontwikkelen van de optimale omstandigheden voor de groei en bloei van het Vlaamse circuslandschap. (Circuscentrum, 2009, p. 1 – p. 30)

Maar naast deze ondersteuning heeft de Vlaamse overheid ook de ambitie om een positief circus-imago op te bouwen door middel van promotie te voeren. Dit probeert men te doen door jaarlijks maximaal twee nieuwe promotieprojecten te subsidiëren, waarbij een promotieproject nooit meer dan twee jaar na elkaar aangevraagd kan worden.

2.5 DEELCONCLUSIE

Circus gaat al een heel eind terug in de tijd; al bij bijvoorbeeld de Romeinen en Grieken werden kunstjes opgevoerd vanaf de piste van de renbaan. Vandaar de benaming 'circus' dat betekent cirkel, renbaan.

En ook in de Middeleeuwen verdienden circusartiesten hun brood door op straat het publiek met hun kunnen te vermaken.

Velen zijn van mening dat de bouwstenen van het traditionele circus, zoals we die vandaag de dag kennen, echter gelegd werden rond de tweede helft van de achttiende eeuw door Philip Astley in Engeland. Zijn voorstelling trok met succes naar Parijs en al gauw ontstonden er zowel in Engeland als Frankrijk heel wat circusgezelschappen.

In Europa speelden de gezelschappen voornamelijk in stenen gebouwen, waar in Gent er twee van te vinden zijn.

Na de tweede wereldoorlog was het voor het traditionele circus moeilijk om hun hoofd boven water te houden. Velen hadden nood aan financiële steun, steun die zowel lokale als Vlaamse overheden niet konden of wilden bieden.

Het was pas in de tweede helft van de jaren zeventig dat het ernaar uitzag dat het tij zou keren; toenmalig Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse zaken Rika De Backer zorgde ervoor dat Vlaamse circussen opgenomen werden in de lijst van culturele manifestaties van het ministerie van de Nederlandse Cultuur.

En ook de actie S.O.S.–Circus werd, zonder overheidssteuning, in die tijd opgezet om tot een circusvriendelijk beleid binnen Vlaanderen te kunnen komen.

Deze inspanningen leken echter onvoldoende ondersteuning te bieden om tot een circusvriendelijk klimaat te komen. Het is pas in de jaren tachtig dat, dankzij de nieuwe artistieke invloeden, circus terug begint op te leven en het hedendaagse circus ontstaat. Vooral

Frankrijk nam het voortouw in het ontwikkelen van nieuw circus, Vlaanderen volgde pas vanaf 2000.

Hoewel het hedendaagse circus een bloei kende, bleef (en blijft) het moeilijk voor het traditionele circus om te overleven in Vlaanderen.

In de jaren negentig gaat zowel de professionalisering (het oprichten van de circushogeschool ESAC in Brussel) als het ontwikkelen van het amateuristische circuslandschap verder.

Met het oprichten van CircusVLO in 2001 zette de overheid voorzichtig de eerste stap richting het herkennen van circus als een aparte kunst discipline.

Een jaar na de oprichting van CircusVLO, werd een afsprakennota met de zeven Vlaamse traditionele familiecircussen opgesteld en werd zo de eerste aanzet gegeven tot het uitbouwen van een circusbeleid in Vlaanderen.

Opvallend hierbij is dat in het begin politici zich vooral focusten op het traditionele circus en het nieuwe circus links lieten liggen.

Het was pas in 2005, toen het eerder gevoerde beleid van toenmalig Vlaams Minister van Cultuur Bert Anciaux geëvalueerd werd, dat men vaststelde dat er een nieuw en ruimer kader gemaakt moest worden om het Vlaamse circuslandschap (inclusief het hedendaagse circus) voldoende te kunnen ondersteunen.

Bert Anciaux probeerde zijn eerder gevoerd beleid bij te schaven in 2007 door middel van het opstellen van een circusreglement en het oprichten van het Circuscentrum uit de schoot van CircusVLO. Waar CircusVLO zich enkel richtte tot het amateuristische circusveld, nam het Circuscentrum ook de (semi)professionelen op in hun doelgroep.

Maar een echte mijlpaal, op beleidsmatig vlak, in de Vlaamse geschiedenis van het circuslandschap kwam er eind 2008 toen het Circusdecreet in werking trad.

Toen voor de legislatuur 2009–2014 CD&V'er Joke Schauvliege de fakkel overnam van SP.a'er Bert Anciaux, was het afwachten voor het Vlaamse circuslandschap of Joke Schauvliege het prille circusbeleid van Bert Anciaux verder zou ondersteunen en uitbouwen.

Joke Schauvliege erkende de inspanningen die Bert Anciaux maakte voor deze sector, maar zag dat een kritische doorlichting nodig was om op beleidsmatig vlak deze snel veranderende sector bij te benen.

In 2010 ontvingen de drie belangrijkste circusfestivals voor het eerst een subsidie op basis van hun structurele erkenning voor vijf jaar via het Vlaamse Circusdecreet. Dit zorgde ervoor dat de speelkansen voor Vlaamse circusartiesten en -gezelschappen aanzienlijk verhoogt werden, en biedt een ontmoetingsplaats voor binnen- en buitenlandse artiesten en organisatoren wat de kans tot spreiding vergroot.

We kunnen stellen dat vandaag de dag, in tegenstelling tot het traditionele circus, het hedendaagse circus bloeit in Vlaanderen. Er is een gezonde nieuwsgierigheid van buiten-

landse programmatores in Vlaamse gezelschappen en ook de modale Vlaming lijkt meer interesse te tonen in het hedendaagse circus.

Eveneens zien we een verandering in het cultuuraanbod; meer en meer cultuurcentra nemen circus op in hun programmatie en ook de straattheaterfestivals programmeren meer circus.

Maar hoewel het Vlaamse circuslandschap volop aan het evolueren is, hebben we nog een lange weg te gaan om Vlaanderen tot een topregio te maken inzake circus. Een weg die onder andere begint bij het erkennen van circus als volwaardige kunstdiscipline binnen de andere kunsten.

Algemeen werd tot voor 2000 circus binnen Vlaanderen gezien als louter vermaak en door andere kunsten als marginaal beschouwd. Geen wonder aangezien in de jaren negentig piratencircussen het Vlaamse circuslandschap terroriseerden waardoor het imago van Vlaamse, nomadische circussen, die het goed bedoelden, in een negatief daglicht kwam te staan.

Het was pas met de komst van Bert Anciaux, na een kleine aanloop van Rika De Backer, die zich beleidsmatig richtte op traditionele circussen, dat er voor het eerst een kleine opening was voor het Vlaamse circus om zich te positioneren tussen de andere kunsten. Waar het traditionele circus daar nauwelijks in slaagde, was dit voor het nieuwe circus een gemakkelijkere weg om af te leggen.

In het werkjaar 2005–2006 werd het hedendaagse circus beleidsmatig erkend door Bert Anciaux als een opkomende kunstvorm, toen hij inzag dat hij een nieuw en ruimer kader moest voorzien om het veranderende circuslandschap in Vlaanderen voldoende te kunnen ondersteunen. (Bert Anciaux, 2006, online)

Maar ook voor het traditionele circus was er licht aan de tunnel; cultureel erfgoed kwam hoger op de politieke agenda te staan.

Met de komst van het Circuscentrum in 2007 en het Circusdecreet in 2008 had het beleid de intentie om het Vlaamse circus als een volwaardige kunstdiscipline te ondersteunen.

Enkele actoren uit het Vlaamse circuslandschap hebben echter bedenkingen bij het krijgen van een eigen decreet; zij stellen zich vragen bij het feit dat er geen circusreglementering voorzien werd in het toen reeds bestaande Kunstendecreet. Volgens hen zorgt het hebben van een eigen decreet ervoor dat circus nog steeds gezien wordt als een buitenbeentje onder de Vlaamse kunstdisciplines.

Ook Minister van Cultuur Joke Schauvliege sluit zich aan bij deze visie en heeft dan ook de ambitie om op lange termijn het Circusdecreet te integreren in het Kunstendecreet.

Dat het circus een volwaardige plaats aan het verwerven is binnen de Vlaamse cultuur bevestigen een aantal discussies die momenteel leven in het werkveld: het opnemen van straattheater in het Circusdecreet en het beter en collectiever ondersteunen van de opleiding tot circusartiest, zijn hiervan twee voorbeelden.

En ook de organisatoren en het publiek geven circus langzaam maar zeker de kans om zich volwaardig te positioneren tegenover de andere kunsten door de opkomende belangstelling die ze hebben voor de circusdiscipline.

De cijfers, gepubliceerd in *Courant*, bevestigen dat circus een kans moet krijgen om zich volwaardig te kunnen positioneren binnen het kunstenlandschap. De cijfers leren ons dat het beleid het prille circuslandschap zo goed mogelijk wil ondersteunen, zodat deze tot zijn recht kan komen. Waar in 2010, door de crisis, gesnoeid werd in de subsidies van andere kunsten, daalde het beschikbare bedrag voor circus nauwelijks.

Het zijn vooral de festivals, zowel structureel als projectmatig erkend, en het Circuscentrum die het grootste deel van de subsidies ontvangen via het Circusdecreet.

Of deze financiële ondersteuning al dan niet iets uithaalde, is af te leiden uit de cijfers die verzameld werden in verband met de circusateliers.

De cijfers leren ons dat de financiële ondersteuning zijn effect niet lijkt te missen: er is een duidelijke groei te merken in het aantal ateliers en hun leden sinds het bestaan ervan.

Over de speelmogelijkheden van Vlaamse circusartiesten en –gezelschappen in binnen- en buitenland zijn bitter weinig gegevens verzameld. Het is dankzij het Circuscentrum en *MiramirO* dat er voor 2010 cijfers voorhanden zijn.

Uit de cijfers komen er twee conclusies naar voor:

- Het waren voornamelijk de festivals die zich focussen op internationaal circus, tegenover de cultuurcentra die zich voornamelijk richtten tot het Vlaamse circus;
- Van alle buitenlandse landen speelden de Vlaamse circusartiesten en –gezelschappen het meest in Frankrijk.

Het is mede dankzij de ondersteuning die het Circusdecreet biedt dat Vlaamse artiesten en gezelschappen de mogelijkheid zien om op te treden in het buitenland.

Concreet worden volgende pijlers door het Circusdecreet gesubsidieerd: de creatie van Vlaamse circuskunstproducties, de spreiding van Vlaamse circuskunstproducties via nomadische spreiding, festivals en de aanwezigheid op internationale fora waar de circuskunstproducties centraal staan, de opleiding en vorming van circuskunstenaars, een Circuscentrum en subsidies voor de promotie van de circuskunsten.

Het Circusdecreet, dat in werking trad in 2008, is een omvattend decreet; het omhelst zowel het hedendaagse als traditionele circus, zowel de amateuristische, semiprofessionele als professionele sector, zowel de circusateliers als circushogeschool, zowel professionelen, gezelschappen als organisaties, en bijna alle diverse circusvormen.

Naast het subsidiëren van bovenstaande circusvelden, probeert de overheid ook via het subsidiëren van het Circuscentrum het landschap optimaal te ondersteunen. Het Circuscentrum heeft dan ook een speciale plaats binnen dit Circusdecreet gekregen waarin hun opdracht vastgelegd werd. In het vijfjarige beleidsplan werd er door het Circuscentrum gedetailleerder neergeschreven welke strategische en operationele doelstellingen (en de daaraan gekoppelde acties) het Circuscentrum voor ogen heeft voor de periode 2009-2013.

3 ANALYSE CIRCUSDECREET

3.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk beschrijf ik mijn onderzoek en geef ik de resultaten weer. Daarna verwerk ik de bekomen gegevens in een SWOT-analyse.

3.2 UITVOERING ONDERZOEK

Ieder onderzoek en/of bevraging heeft een duidelijk referentiekader nodig. Na een poging om mijn doelgroep zelf te definiëren, kwam ik al gauw tot de vaststelling dat het Circuscentrum al reeds een duidelijk referentiekader voorhanden had dat ik kon gebruiken voor mijn onderzoek, namelijk het Jaarboek 2010/2011 (zie Bijlage 1). In het Jaarboek worden de (semi)professionele Vlaamse artiesten en gezelschappen voor de periode 2010-2011 vermeld.

Deze artiesten zijn volgens mij de belangrijkste stakeholder of belanghebbende van het Vlaamse circusveld, zonder hen kan je moeilijk spreken van een Vlaams circuslandschap anno 2011. Bovendien is dit een referentiekader dat gemakkelijk te hanteren is voor eventueel verder onderzoek door bijvoorbeeld het Circuscentrum.

De stellingen die te vinden zijn in mijn opiniepeilingen werden gedestilleerd uit een interview dat ik aflegde met artistiek eindverantwoordelijke voor de programmatie en productiecel van *Theater op de Markt* Martine Linear-Gijsen, de gemaakte literatuurstudie en uit informele gesprekken die ik voerde met circusartiesten en organisatoren.

Sommige stellingen komen gelijkaardig terug in verschillende rubrieken; dit is een bewuste techniek die ik gebruik om te kijken in hoever de opiniepeiling zorgvuldig ingevuld werd door de bevroegde.

Ik stuurde de bevraging per mail door naar de artiesten/gezelschappen en organisatoren/festivals, met de uitdrukkelijke vraag de ingevulde opiniepeiling terug te sturen ten laatste twee weken later.

Ik legde volgende stellingen voor aan de Vlaamse circusartiesten en -gezelschappen:

A. Sterktes van het Circusdecreet:

1. Het Circusdecreet is een erkenning van de circuskunsten als volwaardige kunstdiscipline.
2. Het Circusdecreet zorgt voor een duidelijk kader voor het verdelen van de subsidies.
3. Het Circusdecreet zorgt ervoor dat de circuskunsten zich ontwikkelen in Vlaanderen.
4. Eigen bedenkingen/suggesties over de sterktes van het Circusdecreet:

B. Zwaktes van het Circusdecreet:

1. Er is geen mogelijkheid voor structurele subsidies zoals in het Kunstendecreet (waar een gezelschap via projectsubsidie of structurele subsidie erkend kan worden).
2. De middelen voorzien voor de circuskunsten zijn niet in verhouding met de middelen voor de andere kunsten.
3. Straattheater is niet opgenomen in het Circusdecreet.
4. Eigen bedenkingen/suggesties over de zwaktes van het Circusdecreet:

C. Kansen van het Circusdecreet?

1. Het Circusdecreet zorgt er voor dat de circuskunsten een erkenning krijgen binnen subsidiekanalen.
2. De Vlaamse circuskunsten kunnen zich beter ontwikkelen via het eigen Circusdecreet dan via het Kunstendecreet.
3. Het Circusdecreet is uniek doordat het volledige circuslandschap omvat; van kinderen via circusateliers tot en met professionelen die internationaal toeren
4. Eigen bedenkingen/suggesties over de kansen van het Circusdecreet:

D. Wat zijn de bedreigingen van het Circusdecreet?

1. Het Circusdecreet is een apart decreet, wat inhoudt dat de circuskunsten moeilijker erkenning verwerven binnen de kunstensector bij bijvoorbeeld eventuele besparingen.
2. Het Circusdecreet bundelt teveel verschillende invalshoeken zoals creatie, spreiding, erfgoed, festivals,...
3. Het Circusdecreet is er momenteel voor zowel het amateuristisch, semiprofessionele als professionele veld. Het decreet zou er enkel voor het professionele veld moeten zijn.
4. Eigen bedenkingen/suggesties over de bedreigingen van het Circusdecreet:

E. Wat zou u veranderen aan het Circusdecreet?

1. Structurele subsidie moet in het Circusdecreet.
2. Circus met wilde dieren moet gesubsidieerd kunnen worden via het Circusdecreet.
3. Straattheater moet opgenomen worden in het Circusdecreet.
4. Het subsidiebedrag voor creaties moet hoger.
5. Eigen bedenkingen/suggesties over wat er aan het Circusdecreet moet veranderen:

Voor de opiniepeiling van de organisatoren en festivals maakte ik gebruik van het referentiekader dat aangereikt wordt door het Circusdecreet. Er werden in 2011 door dit decreet namelijk slechts drie festivals structureel erkend en zes festivals projectmatig gesubsidieerd (zie Bijlage 2).

Ik legde volgende stellingen voor aan de Vlaamse organisatoren en festivals:

A. Sterktes van het Circusdecreet:

1. Het Circusdecreet is een erkenning van de circuskunsten als volwaardige kunstdiscipline.
2. Het Circusdecreet tekent voor festivals een duidelijk kader uit voor het verdelven van subsidies.
3. Het Circusdecreet zorgt ervoor dat de circuskunsten zich ontwikkelen in Vlaanderen.
4. Eigen bedenkingen/suggesties over de sterktes van het Circusdecreet:

B. Zwaktes van het Circusdecreet:

1. De erkenning van festivals (met uitzondering van de 3 festivals die overkomen uit het Kunstendecreet, namelijk *Theater op de Markt*, *Humorologie* en *MiramirO*) gebeurt projectmatig en er komen geen structureel erkende festivals bij.
2. De middelen voorzien voor de circuskunsten zijn niet in verhouding met de middelen voor de andere kunsten.
3. Straattheater is niet opgenomen in het Circusdecreet.
4. Eigen bedenkingen/suggesties over de zwaktes van het Circusdecreet:

C. Kansen van het Circusdecreet?

1. Het Circusdecreet zorgt er voor dat de circuskunsten een erkenning krijgen binnen subsidiekanalen.
2. De Vlaamse circuskunsten kunnen zich beter ontwikkelen via het eigen Circusdecreet dan via het Kunstendecreet.
3. Het Circusdecreet is uniek doordat het het volledige circuslandschap omvat; van kinderen via circusateliers tot en met professionelen die internationaal toeren.
4. Eigen bedenkingen/suggesties over de kansen van het Circusdecreet:

D. Wat zijn de bedreigingen van het Circusdecreet?

1. Het Circusdecreet is een apart decreet, wat inhoudt dat de circuskunsten moeilijker erkenning verwerven binnen de kunstensector bij bijvoorbeeld eventuele besparingen.
2. Het Circusdecreet bundelt teveel verschillende invalshoeken zoals creatie, spreiding, erfgoed, festivals,...
3. Het Circusdecreet is er momenteel voor zowel het amateuristisch, semiprofessionele als professionele veld. Het decreet zou er enkel voor het professionele veld moeten zijn.
4. Eigen bedenkingen/suggesties over de bedreigingen van het Circusdecreet:

E. Wat zou u veranderen aan het Circusdecreet?

1. Er moeten meer festivals structureel gesubsidieerd worden.
2. Artiesten en gezelschappen moeten structureel kunnen gesubsidieerd worden.
3. Straattheater moet opgenomen worden in het Circusdecreet.
4. Het Circuscentrum moet straattheater in zijn missie opnemen.
5. Het subsidiebedrag met betrekking tot het Circusdecreet moet hoger.
6. Eigen bedenkingen/suggesties over wat er aan het Circusdecreet moet veranderen:

Contactgegevens van de twee doelgroepen werden bekomen via communicatieverantwoordelijke van het Circuscentrum Maarten Verhelst.

3.3 INVENTARISERING GEGEVENS ONDERZOEK

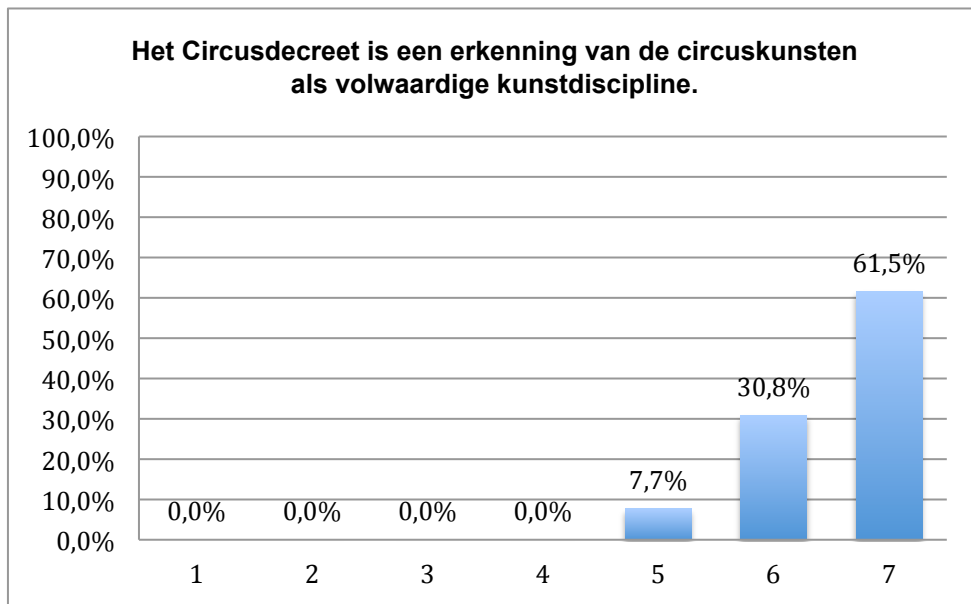
3.3.1 *Artiesten en gezelschappen*

Toen ik twee weken na de versturing van mijn opiniepeiling mijn onderzoek afsloot, had ik een relatief hoge respons van 33 %.

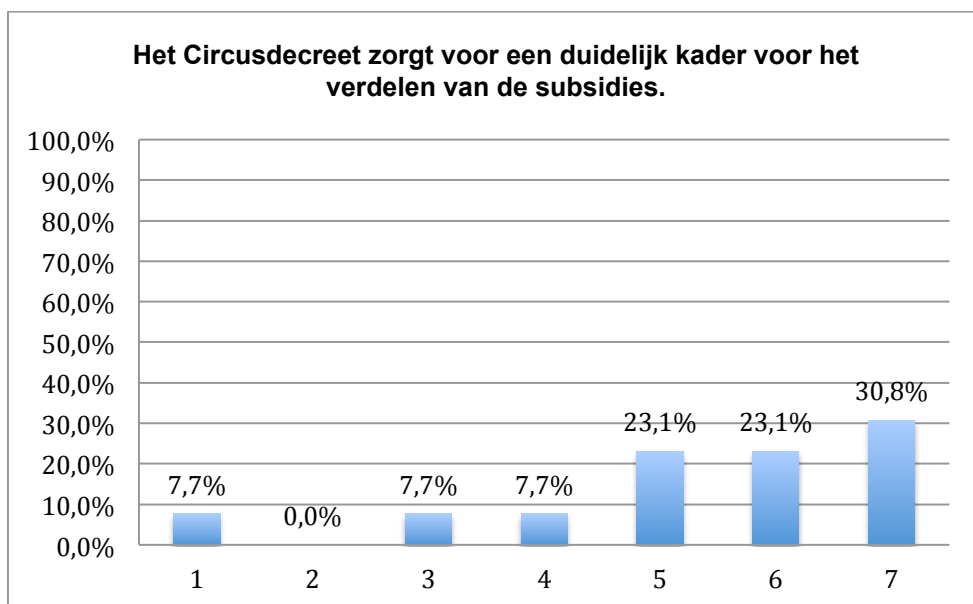
Opvallend is dat mijn opiniepeiling zowel straat-, locatie- als zaalgezelschappen bereikte, maar geen hedendaags of traditioneel nomadisch circus. Bij het doornemen van de bekomen gegevens, is dit dan ook iets wat in het achterhoofd moet worden gehouden.

Daarnaast moet ik eveneens vermelden dat de bekomen procenten (voor zowel de circusartiesten en –gezelschappen als organisatoren en festivals) op de grafiek afgerond werden tot 1 cijfer na de komma, waardoor de som van de procenten niet noodzakelijk exact 100 % uitkomen. De foutmarge bij de percentberekening, bij afronding, bedraagt echter nooit meer dan 0,1 %

3.3.1.1 Sterktes van het Circusdecreet

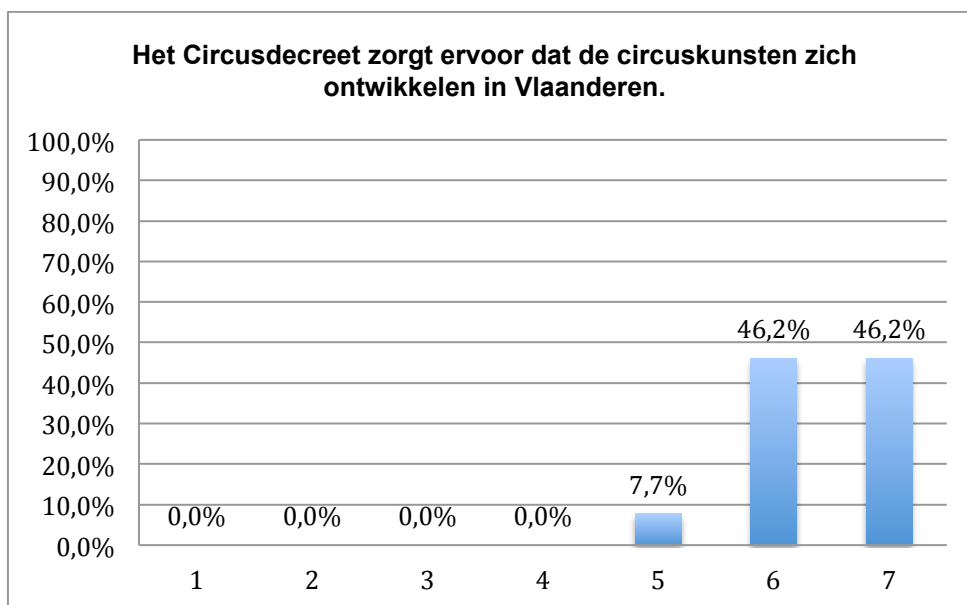

Opvallend bij deze vraag is dat iedere artiest zich in deze stelling kon vinden. Als 61,5 % de stelling quoteert met waarde 7 is het volgens mij duidelijk dat, wanneer de overheid een sector decretaal ondersteunt, dat door de sector geïnterpreteerd wordt als een belangrijk signaal van de overheid in verband met de erkenning van de circuskunsten als een volwaardige kunstdiscipline. Niemand stelt hier dus een decretale regelgeving in vraag.

De circuswereld wordt nogal vaak snel bekeken als een bende artistieke vrijbuiters waar subsidieverdeling het laatste van hun zorgen is. Deze grafiek bewijst echter dat artiesten wel degelijk bezig zijn met de subsidieverdeling. Slechts 7,7 % stelt zich neutraal op en 15,4 % is niet akkoord met de stelling dat het Circusdecreet een duidelijk kader zou bieden voor de verdeling van subsidies.

77 % voelt zich eerder akkoord met deze stelling, waaruit ik kan besluiten dat het Circusdecreet, op vlak van subsidieverdeling, een duidelijk kader biedt voor de sector in verband met de ondersteuning van het landschap. Een positief resultaat, hoewel de meningen op deze stelling meer verspreid zijn dan bij de vorige stelling. Ik kan hieruit dan ook concluderen dat het kader nog scherper, transparanter kan voor 15,4 % van de circusartiesten.

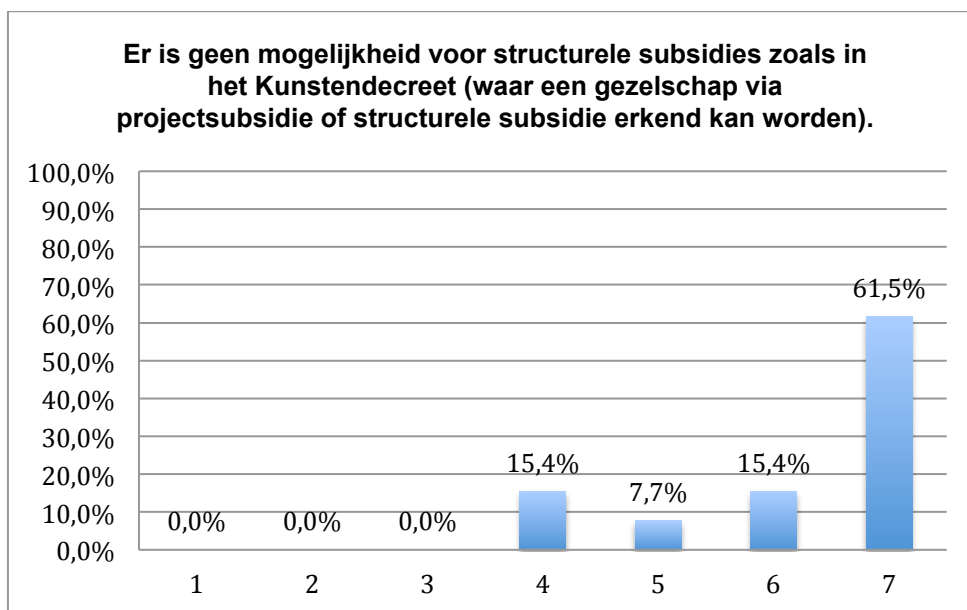

Geen enkele artiest stelt zich neutraal of niet akkoord op tegenover deze stelling. Bijna iedereen is dus van mening dat het Circusdecreet zeker tot bijna zeker zorgt dat de circuskunsten binnen Vlaanderen zich kunnen ontwikkelen.

In tegenstelling tot de eerste stelling, die eerder principiële was, is deze stelling een inhoudelijke stelling. Het Circusdecreet wordt dus door het betrokken artistieke landschap positief tot erg positief ervaren.

Daarnaast werd er tweemaal de opmerking gegeven dat het een sterkte is dat er een Circuscentrum bestaat om mee het Vlaamse circuslandschap te ondersteunen.

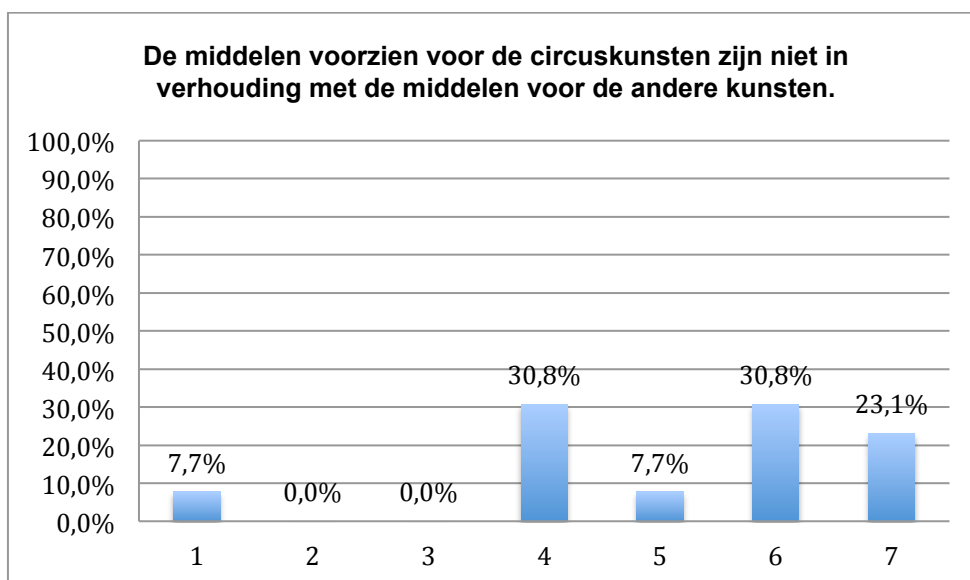
3.3.1.2 Zwaktes van het Circusdecreet

84,6 % vindt het een zwakte dat er via het Circusdecreet geen structurele erkenning kan toegekend worden aan een gezelschap, zoals dit wel het geval is binnen het Kunstendecreet. Niemand stelt dat het niet hebben van structurele subsidies een sterkte is van het Circusdecreet. Dit is een duidelijk signaal dat er een hoge nood is van de sector aan een structurele erkenning voor een circusgezelschap.

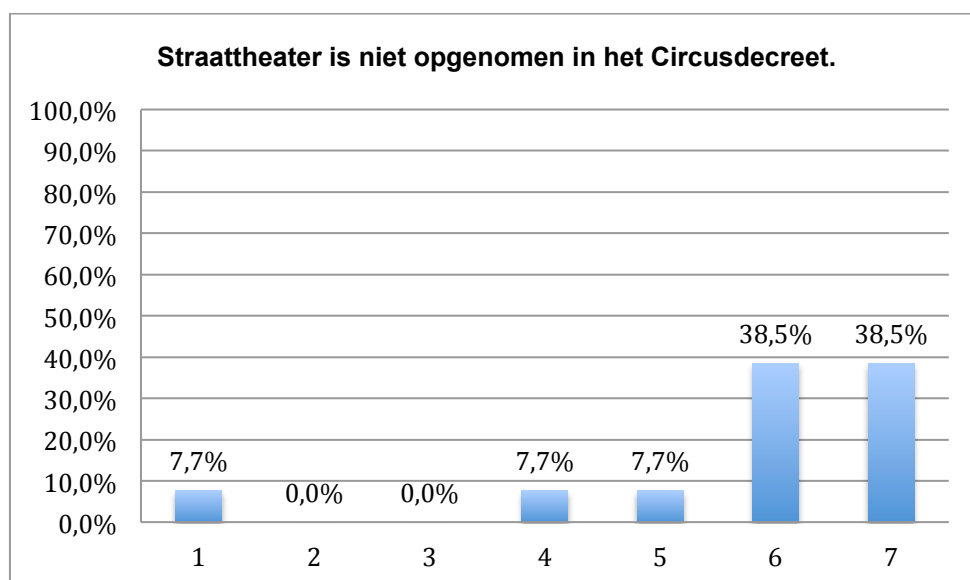
Bij de open opmerkingen komt het gebrek van het krijgen van structurele ondersteuning meermaals naar voor. Het structureel ondersteunen zou, volgens een circusartiest, meer continuïteit binnen de werking van een gezelschap stimuleren. Iemand anders maakte hierop een aanvullen door in te vullen dat structurele erkenning ervoor zorgt dat je meer op lange termijn kan plannen als circusartiest/-gezelschap.

Een andere artiest is van mening dat het gebrek aan structurele subsidiering van zowel gezelschappen als circusorganisaties (exclusief het Circuscentrum) ervoor zorgt dat je beknot wordt in het uitbouwen van een nieuwe, bredere circusorganisatie.

Hoewel het een laag cijfer is, vind ik het verwonderlijk dat 7,7 % het geen zwakte vindt dat de middelen voor de circuskunsten niet in verhouding zijn met de andere kunsten. Ik dacht dat deze vrij prille artistieke sector ervoor ging pleiten om meer middelen te krijgen, aangezien dit landschap nog relatief kwetsbaar is en, volgens mij, voldoende ondersteuning kan gebruiken in vergelijking met andere kunsten die al reeds bloeien.

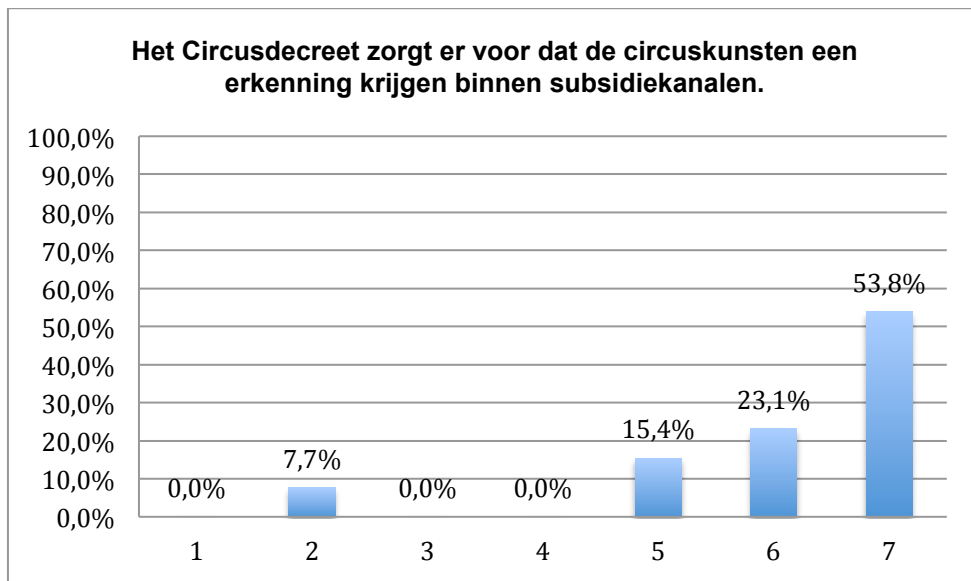
Het trok eveneens mijn aandacht dat 30,8 % geen mening heeft over deze stelling.

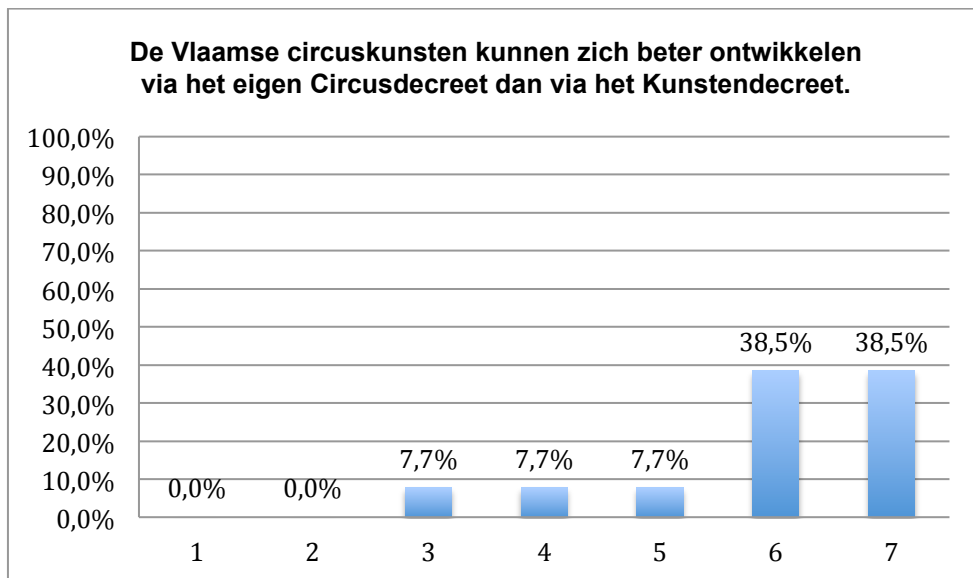
77 % kan zich volledig of bijna volledig vinden in het feit dat het een zwakte is dat het Circusdecreet het straattheater niet opneemt. Iets wat nog maar eens benadrukt werd door verschillende artiesten bij de eigen opmerkingen die ze konden geven.

Daarnaast maakte één artiest ook de opmerking dat naast straattheater ook locatietheater een tak is die nog ontbreekt binnen het Circusdecreet.

3.3.1.3 Kansen van het Circusdecreet

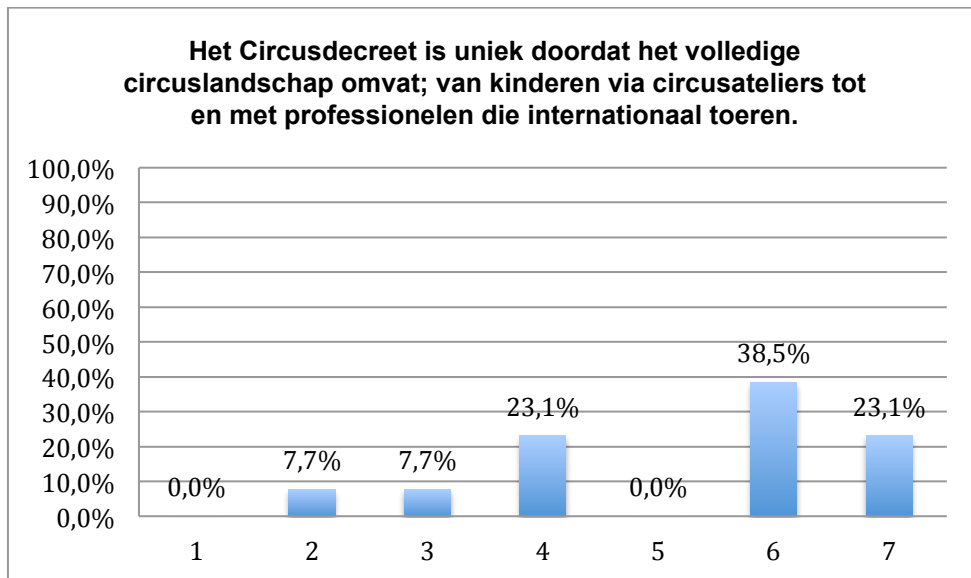

Deze stelling ligt in dezelfde lijn als de drie stellingen van de sterktes. Ook de antwoorden zijn gelijklopend, wat bewijst dat het overgrote deel van het artistieke circusveld (namelijk 92,3 %) de beschikbaarheid van subsidies noodzakelijk vindt voor de erkenning van de circuskunsten binnen de subsidiekanalen.

Ik vind dit een opmerkelijk resultaat. Als ik daarbij in beschouwing neem dat Minister van Cultuur Joke Schauvliege in haar beleidsbrief liet weten dat ze de ambitie heeft om in de verre toekomst het Circusdecreet te integreren in het Kunstendecreet, kan ik uit deze grafiek besluiten dat een dergelijke ambitie momenteel niet gedragen wordt door de het circusveld. Blijkbaar leeft er echter bij de bevroagde artiesten geen nood om binnen het

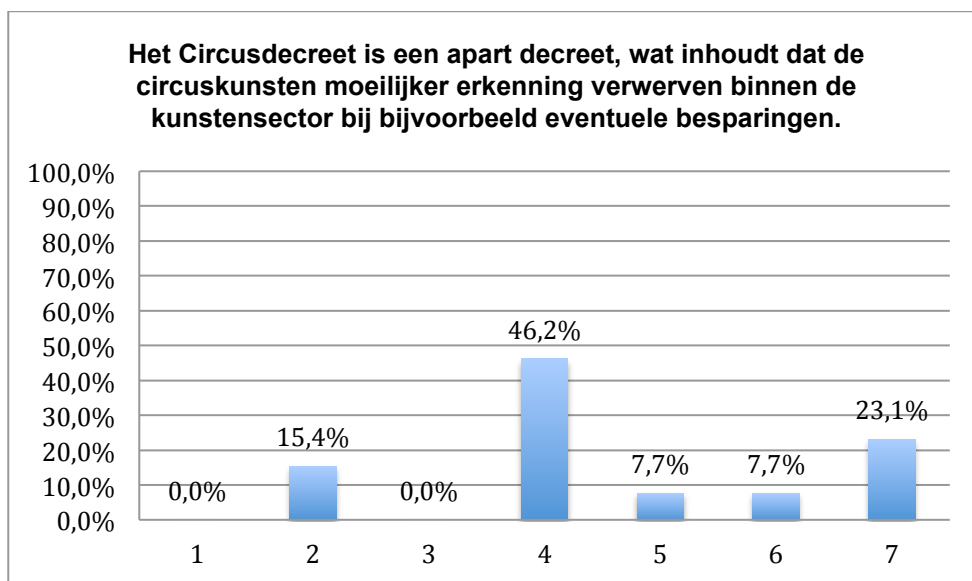
Kunstendecreet met een apart luik erkend te worden en wordt er geen meerwaarde gezien in een decretale ondersteuning van de sector via het Kunstendecreet.

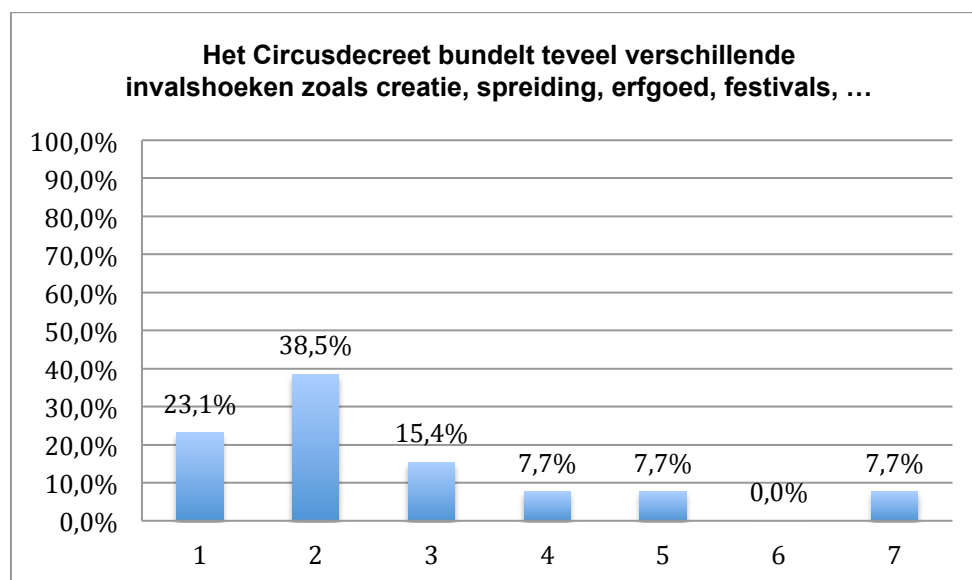
De meningen rond deze stelling zijn enigszins verdeeld, slechts 61,6 % kan zich vinden in deze stelling. Ik vind dat vrij weinig; ruim één derde van de (semi)professionele artiesten vindt de integratie van de verschillende stappen tot een volwaardige professionele circusartiest voor het Circusdecreet dus geen kans of heeft geen mening.

Enkele artiesten halen aan dat het Circusdecreet het nationale en internationale aan elkaar verbindt, wat volgens hen een goeie zaak is.

3.3.1.4 Bedreigingen voor het Circusdecreet

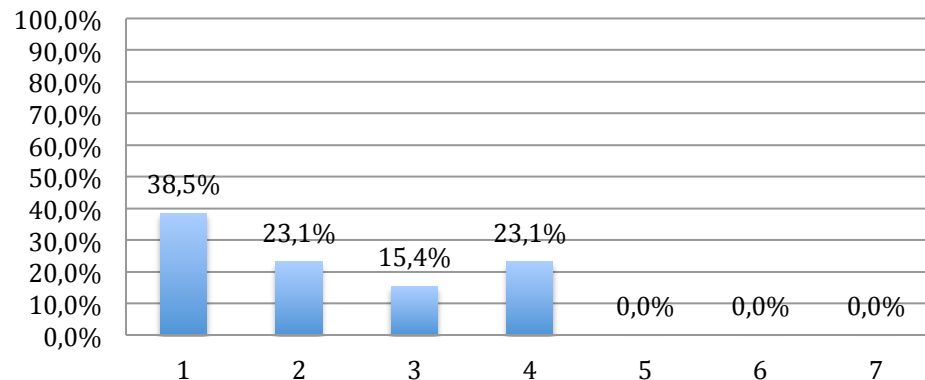

Dat bijna 50 % neutraal staat tegenover deze stelling had ik niet verwacht, aangezien 61,5 % akkoord was met de stelling 'een sterkte van het Circusdecreet is dat het een erkenning van de circuskunsten als volwaardige kunstdiscipline biedt'.

Het circusveld is dus duidelijk akkoord met de stelling dat het Circusdecreet een wijde waaier aan invalshoeken bundelt en dat dit geen bedreiging is voor het Circusdecreet. Het professionele, artistieke circusveld apprecieert bijgevolg het ruime bereik van het betreffende decreet.

Het Circusdecreet is er momenteel voor zowel het amateuristisch, semiprofessionele als professionele veld. Het decreet zou er enkel voor het professionele veld moeten zijn.

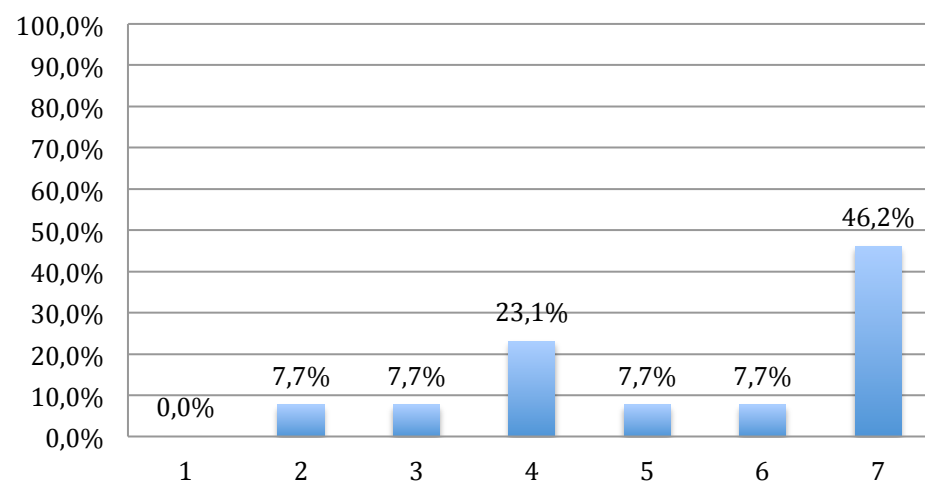

Hier heeft het bevroegde circusveld een zeer uitgesproken mening over. In feite is niemand akkoord met deze stelling.

Het Circusdecreet is een integraal decreet dat de hele sector omvat. Een dergelijk decreet is uitzonderlijk, meestal is er een scheiding tussen bijvoorbeeld jongeren (jeugd), amateurbeoefenaars (sociaal-cultureel vormingswerk) en professionele kunsten. Het voordeel van een integraal decreet is dat er trajecten kunnen ontwikkeld worden van jeugd tot en met de professionele kunstenaars, een meerwaarde die de (semi)professionele artiesten blijikbaar ook zien.

3.3.1.5 Veranderingen aan het Circusdecreet

Structurele subsidie moet in het Circusdecreet.

Ook hier merkt je dat circusartiesten wel degelijk nood hebben aan structurele subsidies; 61,6 % is van mening dat structurele subsidies naar de toekomst toe in het Circusdecreet geïntegreerd moeten worden. Nu zijn er binnen het Circusdecreet enkel projectmatige subsidies mogelijk, wat ervoor zorgt dat een gezelschap moeilijk naar de toekomst toe kan plannen doordat ze nooit weten op welk bedrag ze kunnen rekenen voor het volgende werkjaar.

‘Je leert het best uit je eigen fouten.’, is een wijsheid die al generaties meegaat. Op deze fouten moet je echter gewezen worden om het de volgende keer beter te doen. Een circusartiest gaf aan dat de gehanteerde criteria en waarom een project geen subsidie ontvangt niet openbaar gemaakt wordt. Dit zorgt er volgens hem voor dat ‘er wrevel ontstaat bij wie uit de boot valt en bedenkingen bij wie wel ondersteuning krijgt’.

Bovendien vindt hij het jammer dat je niet ‘in beroep’ kan gaan tegen de beslissing die genomen werd voor het al dan niet toekennen van de projectsubsidies.

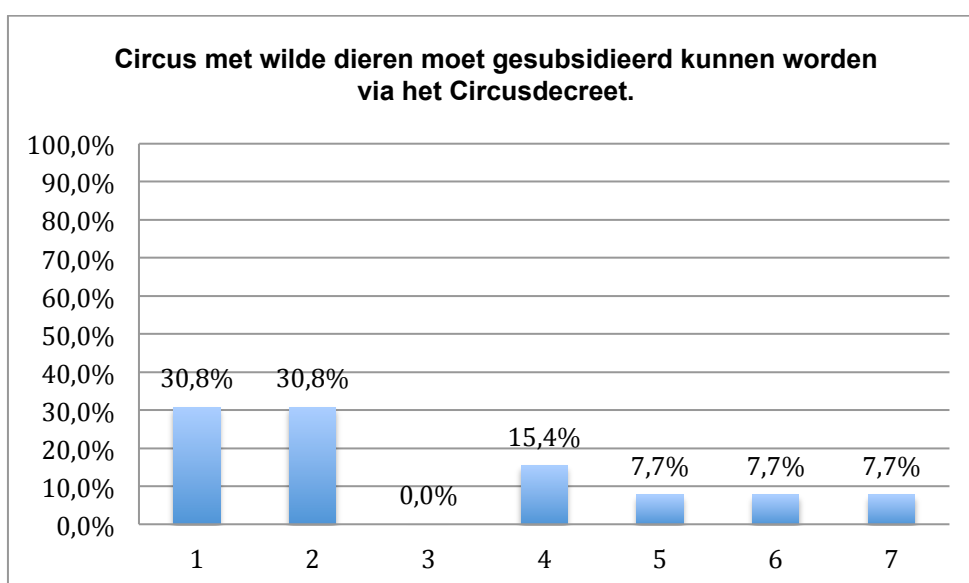
Daarnaast heeft hij een bedenking bij het feit dat je een subsidieaanvraag moet schrijven nog voordat het project in uitvoering is. Volgens hem leidt dit tot het schrijven over lucht.

Kortom: deze artiest is van mening dat er vaak willekeur speelt en vraagt zich af of de commissie die de subsidies toekent wel voldoende stilstaat bij het uitdelen van de subsidies.

Ik ga hier, ter verduidelijking, even kort in op zijn reactie:

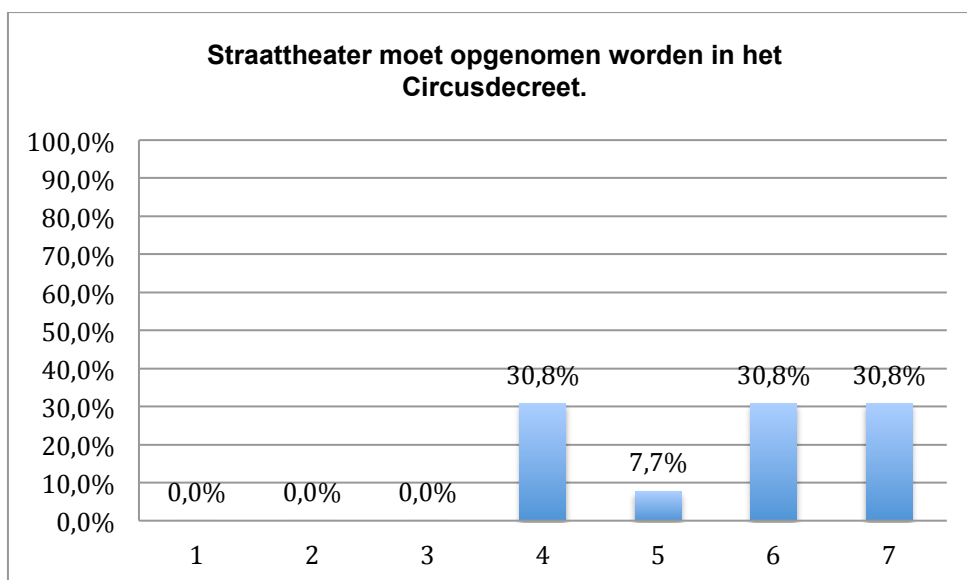
Binnen het Kunstendecreet formuleert de betreffende commissie een preadvies dat handelt over zowel het administratieve als artistieke vlak. Dit preadvies wordt enkel bekend gemaakt aan de betrokken artiest of gezelschap. Deze heeft daarna tijd om te reageren en aanpassingen te doen. Pas na de reactie van de artiest of gezelschap formuleert de commissie zijn definitief advies voor de minister.

Dit is een mogelijkheid die niet voorzien is binnen het Circusdecreet. Daar gaat het advies onmiddellijk naar de minister, met als gevolg dat dit vrij arbitrair overkomt zoals bovenstaande artiest aangeeft.

Zoals eerder aangehaald bereikte ik met mijn bevraging de hedendaagse en traditionele nomadische circussen niet. De bovenstaande grafiek geeft dus enkel de antwoorden weer van de huidige, jongere generatie circusartiesten, wat het misschien wel des te interessanter maakt.

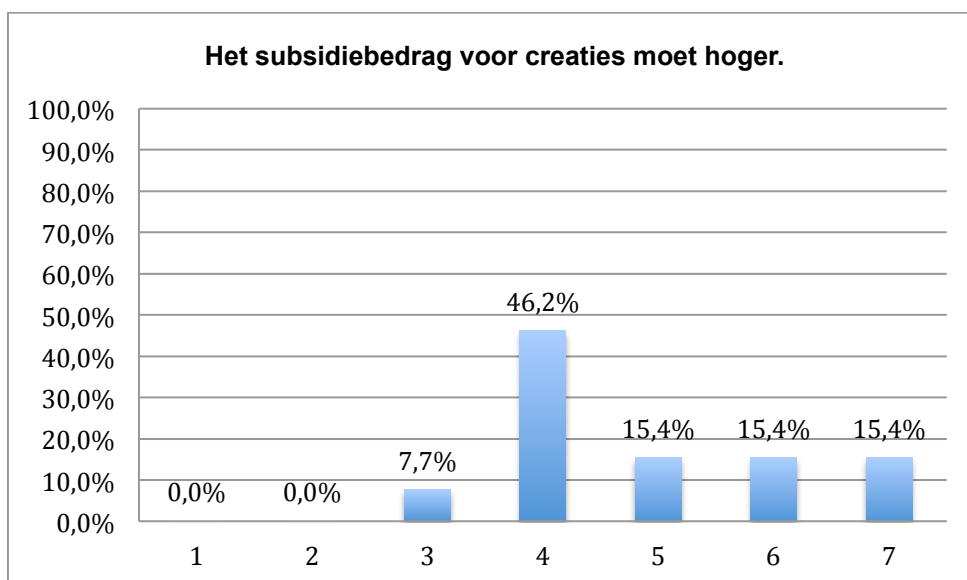
Uit deze cijfers blijkt dus dat de nieuwe generatie circusartiesten het uitgesproken (61,6 %) niet noodzakelijk vindt dat circus met wilde dieren moet gesubsidieerd worden. De wereld van het traditionele en het hedendaagse circus zijn al gescheiden en deze cijfers bewijzen dat des te meer.

Een uitgesproken mening is er, met zijn 69,3%, in verband met het opnemen van straattheater binnen het Circusdecreet.

De discipline straattheater, net als locatieproject of kunst in de publieke ruimte, definiëren is echter niet evident. Een aantal gezelschappen hebben wel al eens locatieprojecten in de publieke ruimte opgezet, ze zijn daarvoor erkend binnen het Kunstendecreet.

Enkele festivals die gesubsidieerd zijn via het Circusdecreet, programmeren, naast circus, ook locatieprojecten en voelen zich niet comfortabel met de omschrijving in artikel 10 van het Circusdecreet: 'De Vlaamse Gemeenschap kan festivals subsidiëren als het programma ervan in hoofdzaak bestaat uit circuskunstproducties.' 'In hoofdzaak' wordt noch in het Circusdecreet, noch in het Uitvoeringsbesluit omschreven. Betekent dit dat het aantal producties in het programma? Of betekent dit het percentage uitkoopsommen en de bijdrage naar coproducties? Bij een herlezing van het Circusdecreet is een duidelijkere omschrijving volgens mij meer dan noodzakelijk.

46,2 % heeft geen mening over deze stelling en dat is naar mijn gevoel een zeer hoog percentage. Volgens mij maakt de wil, de drive, de goesting om te creëren toch wezenlijk deel uit van het 'zijn', van de ziel van een artiest.

Het lijkt me dan ook bizar dat artiesten niet massaal volledig akkoord gaan met deze stelling. Een subsidiëring zorgt er mede voor dat het creatieproces comfortabel kan verlopen, denk ik.

Circus is een gevaarlijke discipline met regelmatig ongevallen en kwetsuren. Subsidie kan er voor zorgen dat artiesten ingeschreven repeteren en creëren en op die manier meer sociaal beschermd zijn.

Bovendien gaven enkele artiesten (en organisatoren) aan dat een te kort aan repetitieruimte echt wel een probleem is binnen de sector. Door het subsidiebedrag te verhogen voor creaties, zou dit opgevangen kunnen worden.

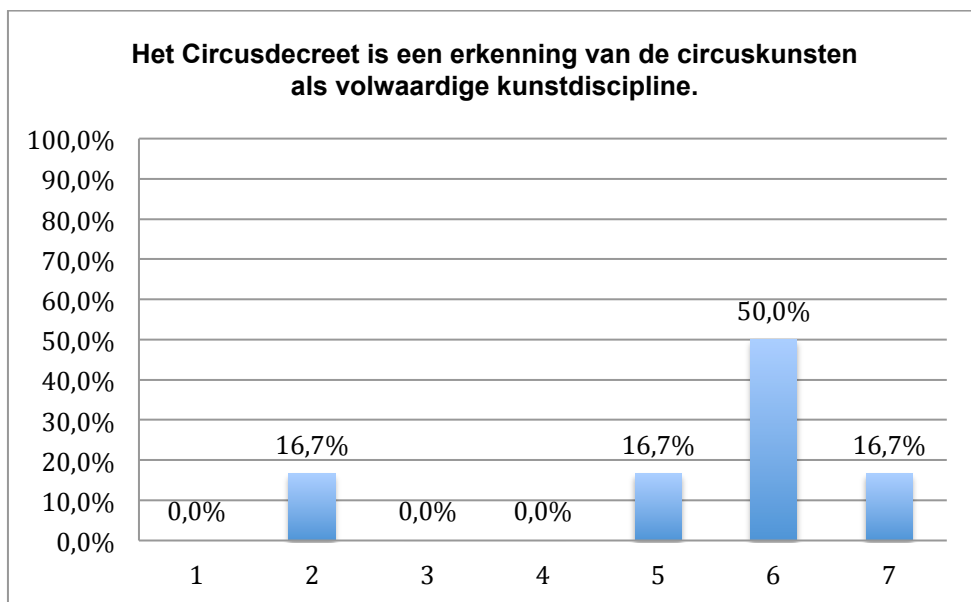
In de open opmerking gaf een artiest aan dat die niet noodzakelijk nood heeft aan financiële ondersteuning, ook andere vormen (zoals het voorzien van gratis repetitieruimtes) zijn volgens hem wenselijk.

3.3.2 Organisatoren en festivals

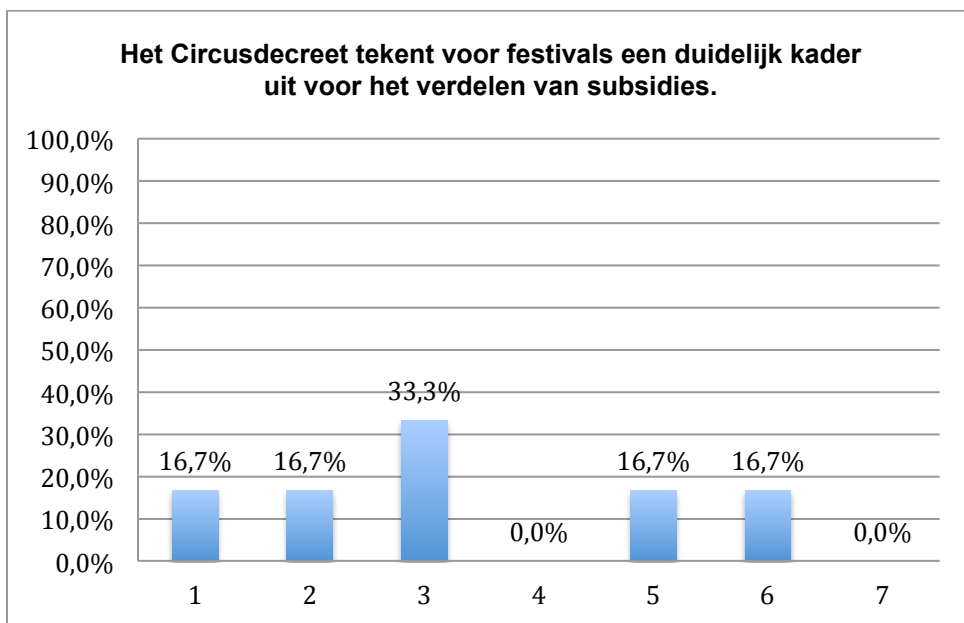
In week 17 ontvingen de festivals, die via het Circusdecreet een structurele of projectmatige subsidie beloofd kregen voor 2011, mijn bevraging.

Van de negen festivals (waaronder drie structureel en zes projectmatig gesubsidieerde) die ik aanschreef, kreeg ik, toen ik mijn onderzoek na twee weken sloot, zes opiniepeilingen terug. Hierbij zat slechts één opiniepeiling van een structureel gesubsidieerd festival.

3.3.2.1 Sterktes van het Circusdecreet

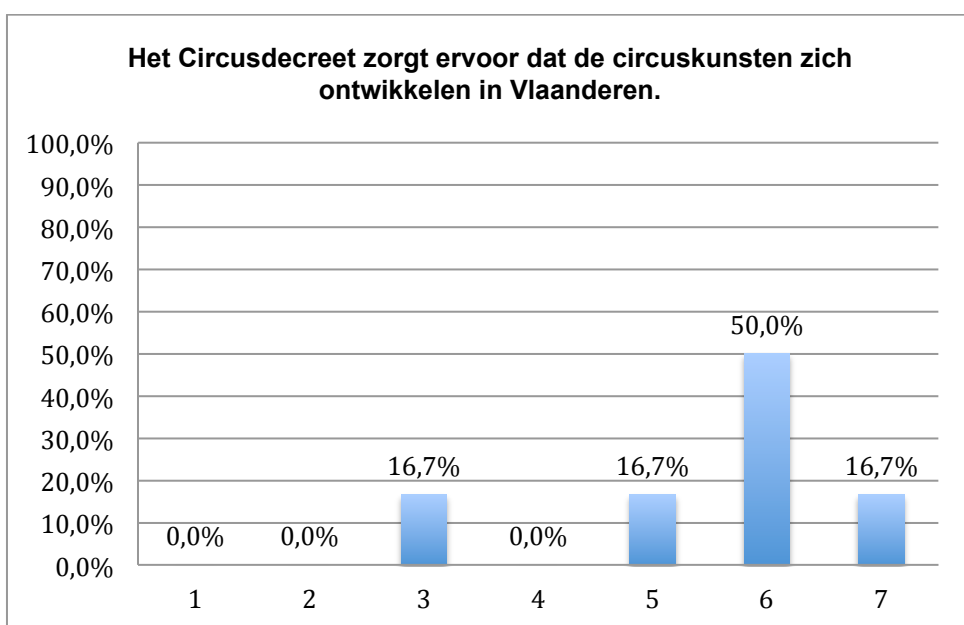
Ook hier zien we dat, net als de artiesten, de meerderheid akkoord is met de stelling dat het Circusdecreet zorgt voor een erkenning van de circuskunsten als volwaardige kunstdiscipline.

Op bovenstaande grafiek kan je zien dat de meningen over deze stelling verdeeld zijn. Echter is niemand volledig akkoord met de stelling en vindt de meerderheid dat deze stelling niet klopt.

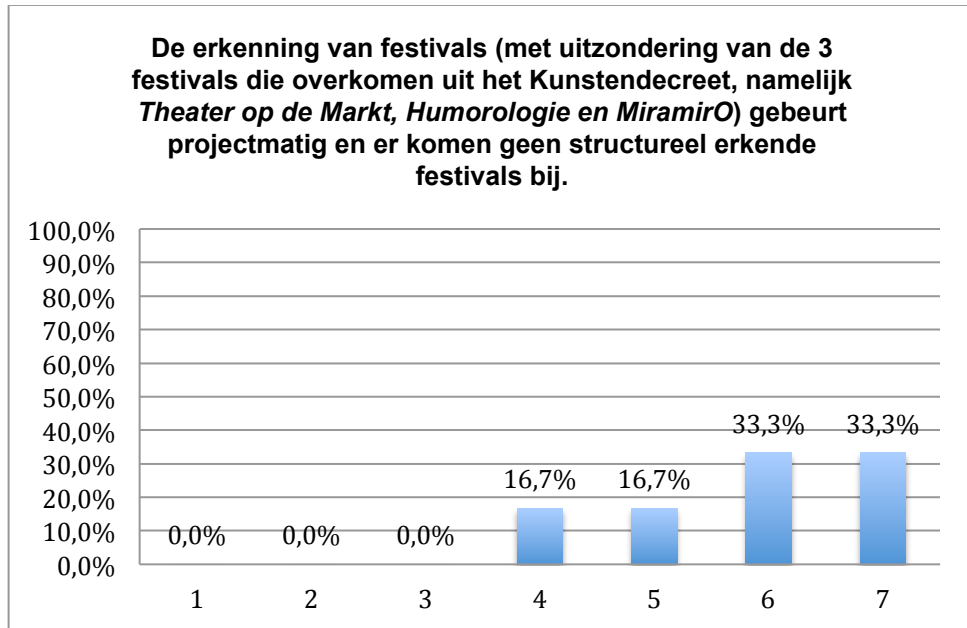
Ik kan hieruit besluiten dat, naar de toekomst toe, het Circusdecreet een duidelijker kader moet hanteren voor het verdelen van de subsidies voor festivals.

Een organisator licht zijn visie verder toe: voor een festival die naast circus ook ander kunsten in de publieke ruimte (bijvoorbeeld straattheater) programmeert, is het onderscheid tussen het Circus- en Kunstendecreet niet altijd duidelijk of logisch. Het festival lijkt een keuze te moeten maken tussen het programmeren van circus of andere kunsten afhankelijk van binnen welk decreet men gesubsidieerd wenst te worden.

Slechts één iemand is van mening dat het Circusdecreet er niet/nauwelijks voor zorgt dat de circuskunsten zich ontwikkelen in Vlaanderen. De meerderheid lijkt zich toch te kunnen vinden in deze stelling.

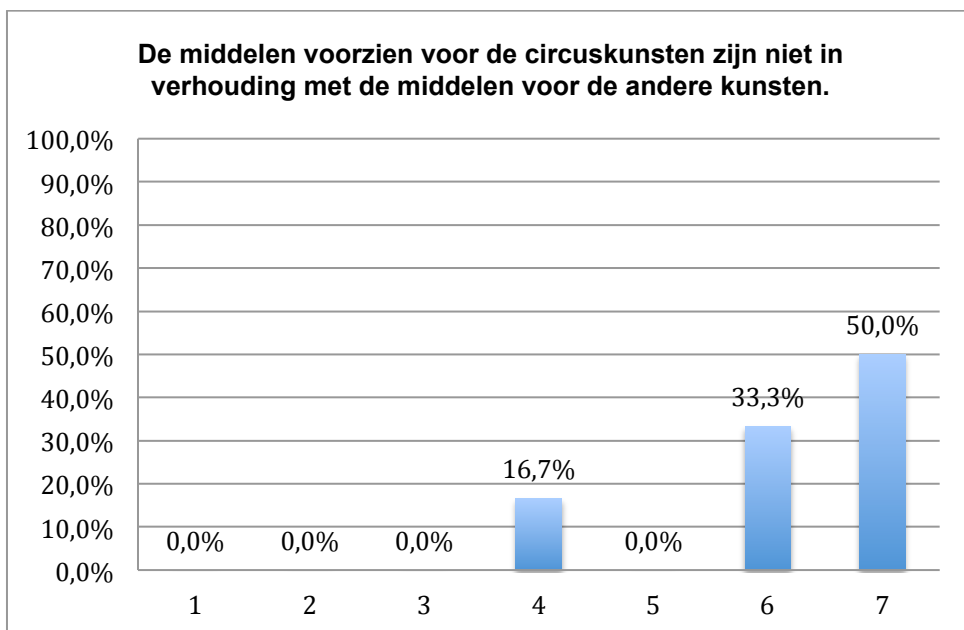
3.3.2.2 Zwaktes van het Circusdecreet

Aan bovenstaande grafiek kunnen we zien dat de meeste festivals (evenals het structureel gesubsidieerde festival) akkoord zijn met de stelling.

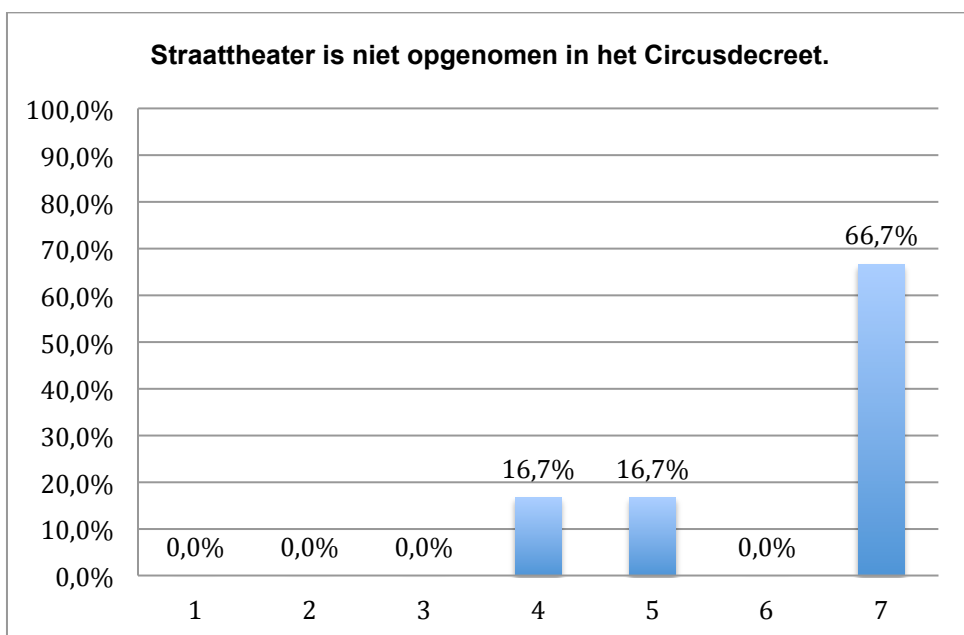
Een organisator liet bij de open opmerking weten dat een uitbreiding van het structurele subsidiëren wenselijk is. Het beleid communiceerde op zijn beurt dat dit voorlopig niet mogelijk is vanwege de crisis.

Ik besef dat het niet evident is om meer festivals te subsidiëren, noch structureel noch projectmatig. Volgens mij staat de Vlaamse overheid dan ook voor een keuze, waar het mij opportuener lijkt om een beperkt aantal festivals voldoende te subsidiëren in plaats van kleine beetjes te subsidiëren aan heel wat festivals.

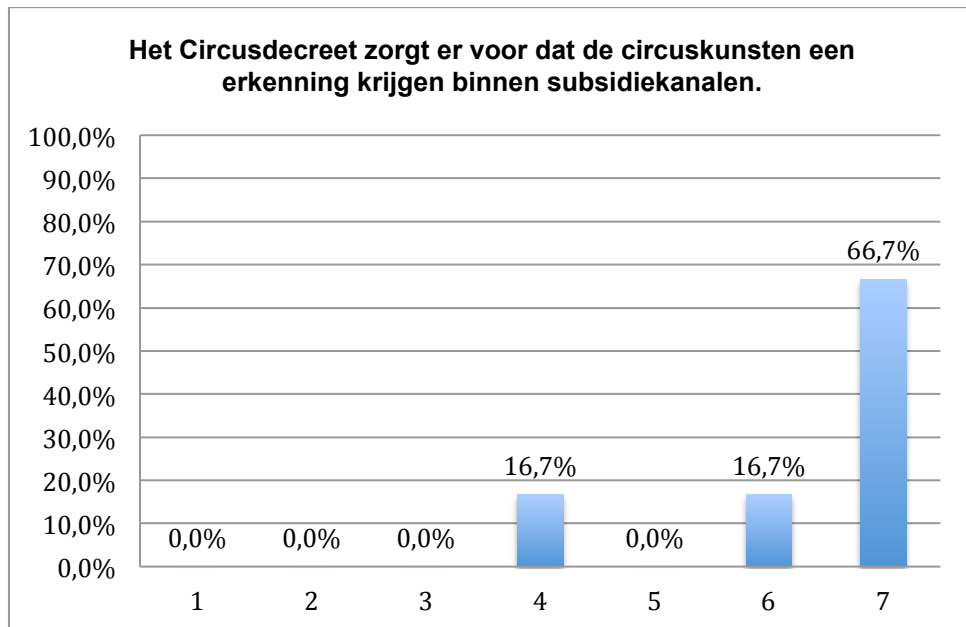
En ook bij deze grafiek gaat de meerderheid met de stelling akkoord. Interessant is dat er hier een duidelijk verschil te merken is met dezelfde stelling die gesteld werd aan de artiesten (waar 30,8 % geen mening heeft). Organisatoren volgen misschien meer dan de artiesten de bestaande regelgeving binnen de kunsten en zien dat het bedrag voor circus niet in verhouding staat tot de andere kunsten.

Ik wil nog nuanceren dat circus in Vlaanderen pril en fragiel is, maar het betonnen van het bedrag voor circus zal op termijn wel de ontwikkeling er van remmen. Volgens mij zal het uiteindelijke totale subsidiebedrag moeten stijgen, bij voorkeur natuurlijk zonder een verschuiving van de bedragen van andere kunsten. Hoe dan ook wordt dit volgens mij op relatief korte termijn een beleidskeuze die gemaakt zal moeten worden.

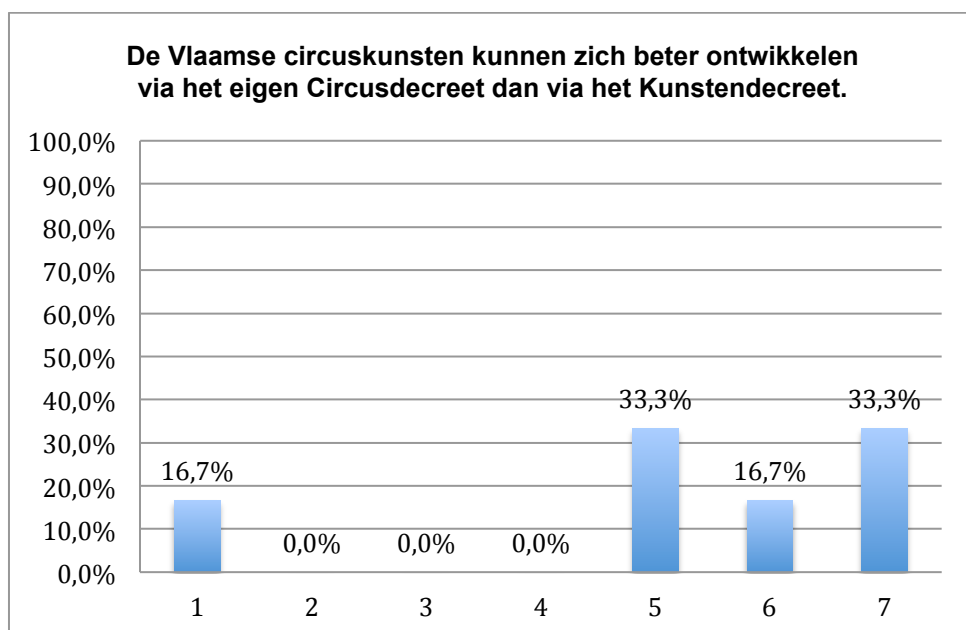

De opmerking die rond deze stelling gemaakt werd, is dat moeilijk is om straattheater te definiëren. Toch merken we dat de meerderheid van de organisatoren er voor pleit om straattheater toch te integreren in het Circusdecreet.

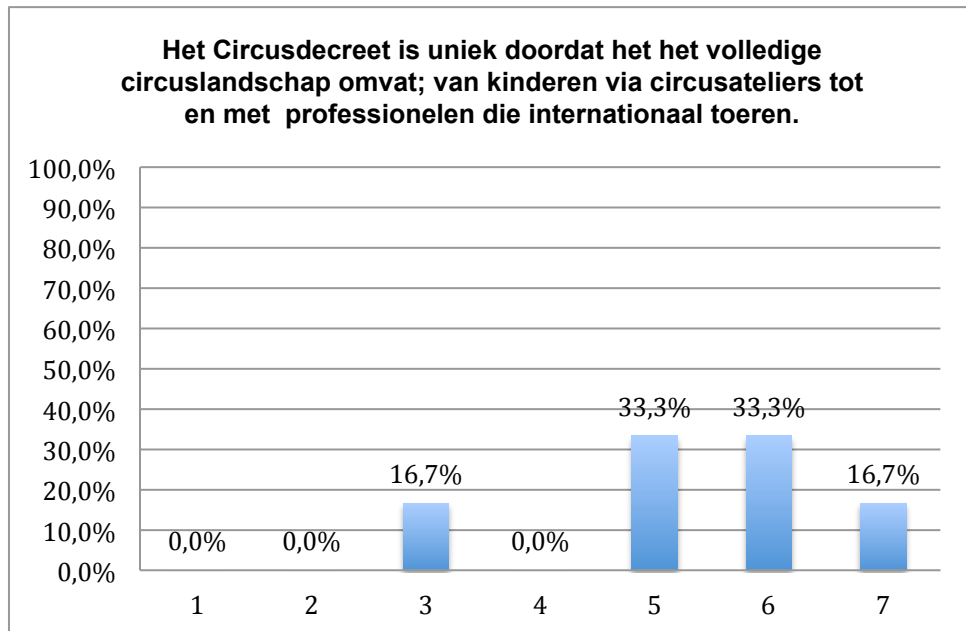
3.3.2.3 Kansen van het Circusdecreet

Net zoals bij de artiesten is ook de meerderheid van de organisatoren akkoord met deze stelling en wordt het Circusdecreet ervaren als een stap richting het verwerven van een erkenning binnen de subsidiekanalen.

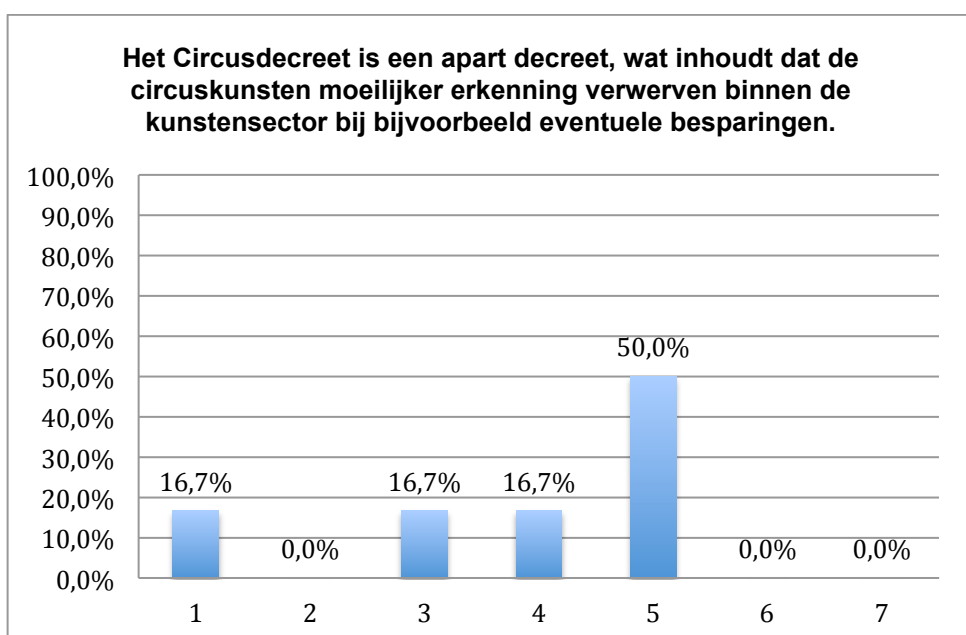

Onder de organisatoren heerst rond deze stelling weinig verdeeldheid. Slechts 16,7 % is van mening dat de Vlaamse circuskunsten zich beter kunnen ontwikkelen via het Kunsten-decreet.

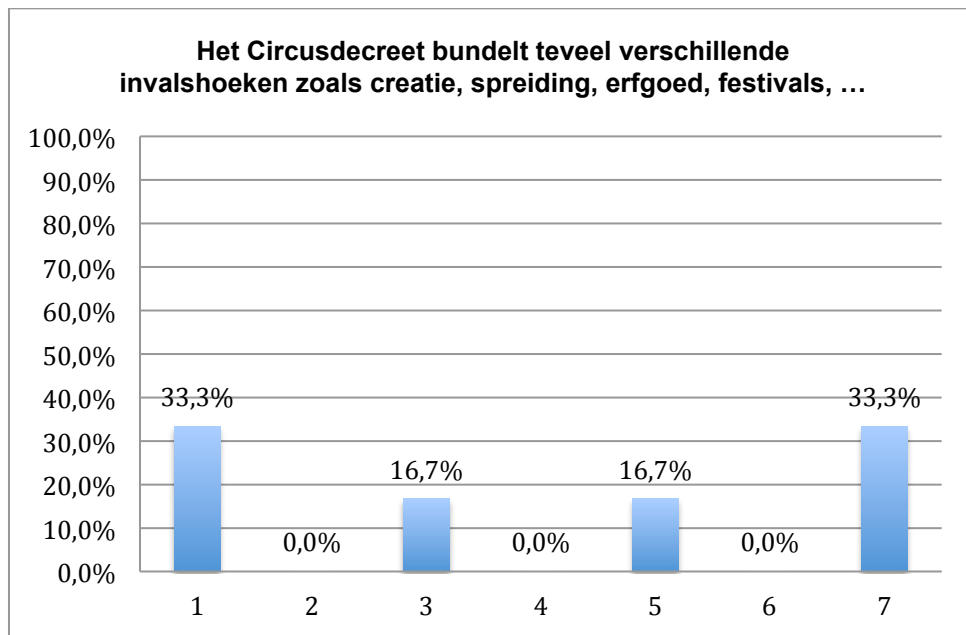

In tegenstelling tot de artiesten hebben de organisatoren een uitgesproken mening over deze stelling; 83,3 % van de organisatoren is bijna tot volledig akkoord.

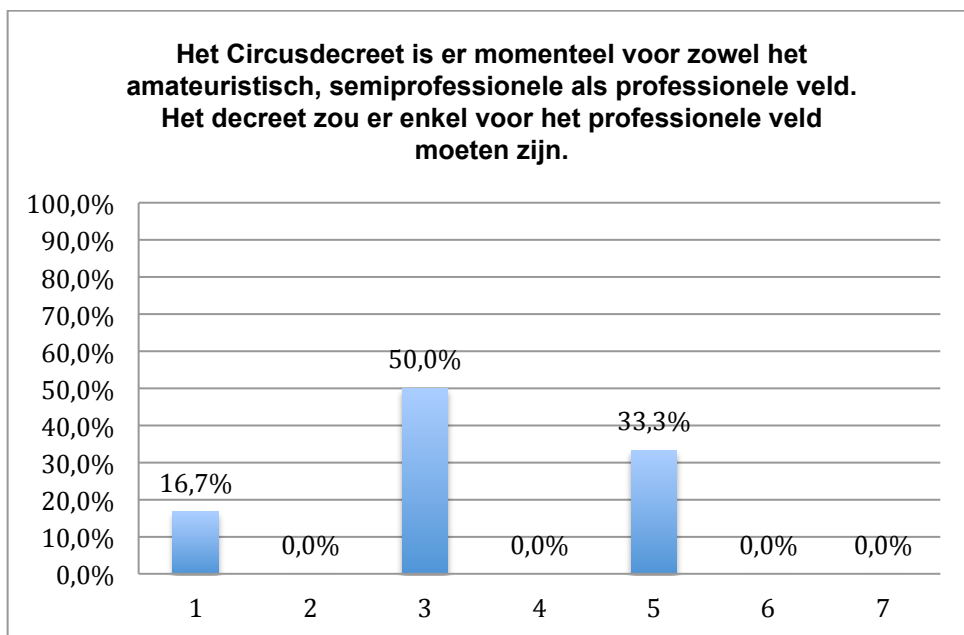
3.3.2.4 Bedreigingen voor het Circusdecreet

Waar circusartiesten, tot mijn verbazing, eerder onverschillig stonden tegenover deze stelling, hebben organisatoren hier wel een mening over, slechts één persoon kiest er voor om zich te onthouden. Toch merk je dat de mening van de organisatoren niet expliciet uitgesproken is; enkel 16,7 % stelt zich helemaal niet akkoord met de stelling. Organisatoren zijn dus blijkbaar bang dat het Circusdecreet zich vrij zwak zal kunnen handhaven in de Kunstensector bij veranderingen, bijvoorbeeld bij het doorvoeren van besparingen.

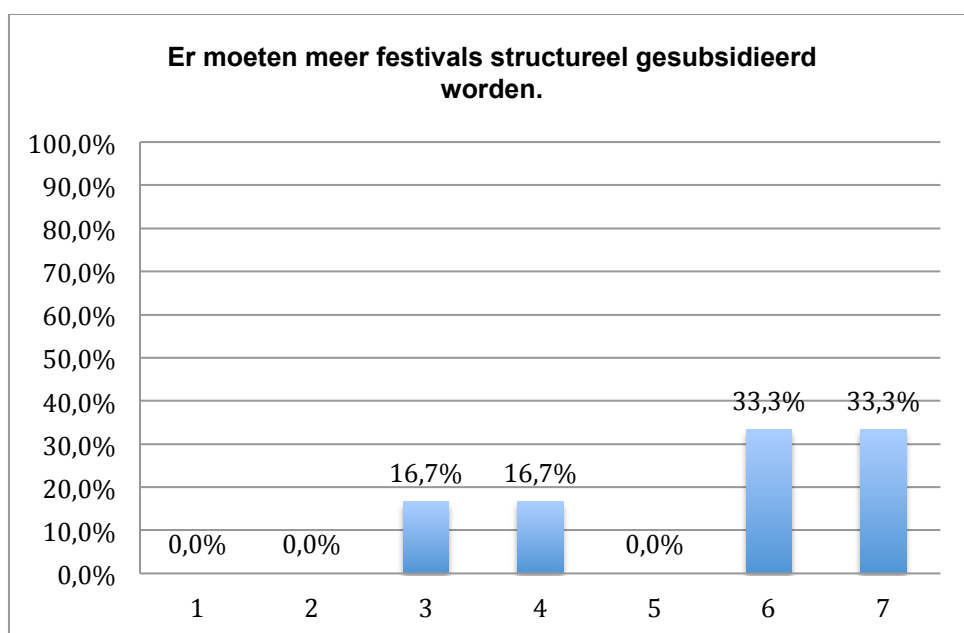
Er heerst een duidelijke verdeeldheid onder de organisatoren over deze stelling. Dit lijkt me dan ook een interessant discussiepunt om bij de herlezing van het decreet dieper op in te gaan.

Persoonlijk dacht ik dat niemand met enigszins met deze stelling akkoord zou gaan. Toch blijkt 33,3 % zich op een bepaald niveau te vinden hierin.

Eén organisator geeft hier echter een verduidelijking bij: persoonlijk is hij van mening dat dit momenteel nog geen bedreiging vormt, omdat het beter is dat het, nu er toch een apart decreet is, het hele circuslandschap bevat. Of dit de beste manier van werken is, is iets wat de toekomst zal uitwijzen.

3.3.2.5 Veranderingen aan het Circusdecreet

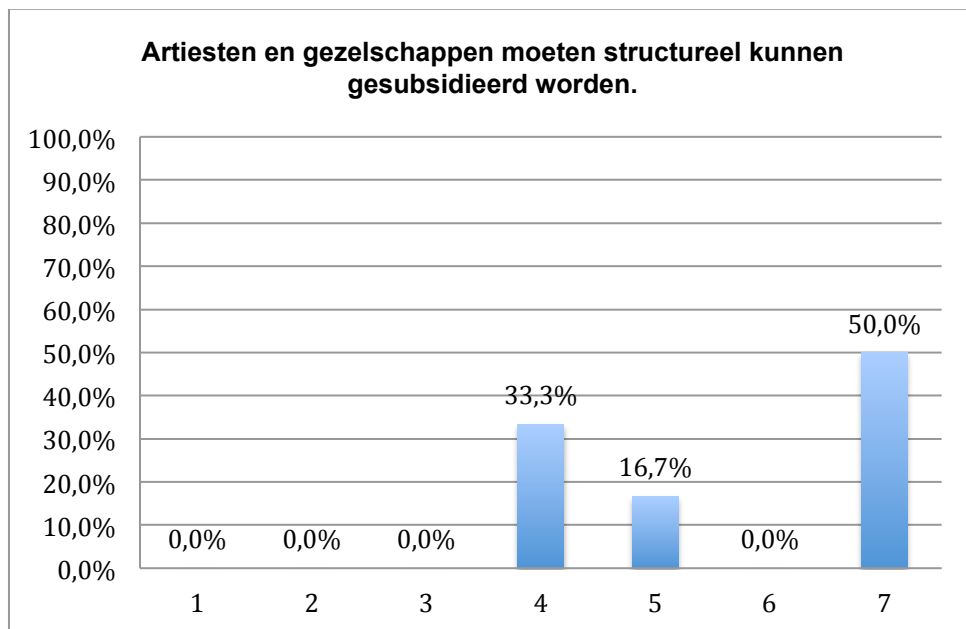

Het is opvallend dat de organisator van het structureel festival ook van mening is dat er meer festivals structureel gesubsidieerd moeten worden. Indien dit namelijk gebeurt, zie ik twee mogelijkheden:

- De bestaande subsidiepot wordt verdeeld onder meer festivals, wat betekent dat structurele festivals minder middelen zullen krijgen als de subsidiepot niet groter wordt. Dit kan ervoor zorgen dat festivals niet meer in staat zijn om bijvoorbeeld betekenisvolle, maar eventueel dure voorstellingen te plaatsen. Hier moet dus de keuze gemaakt worden door de Vlaamse overheid tussen het optimaal subsidiëren van enkele festivals, of het beperkt subsidiëren van veel festivals.
- De bestaande subsidiepot wordt groter.

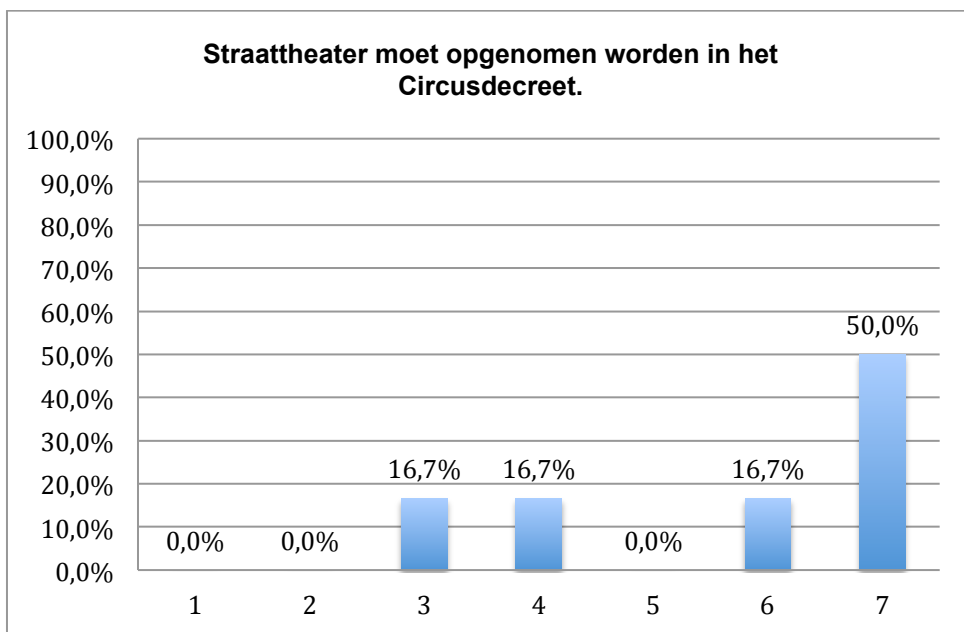
Twee ingrepen die zeker te voelen zullen zijn voor de structurele festivals.

Daarnaast vind ik het bijzonder dat 16,7 % zich neutraal opstelt tegenover deze stelling, aangezien dit een item is die, volgens mij, toch dicht bij hun leefwereld ligt.

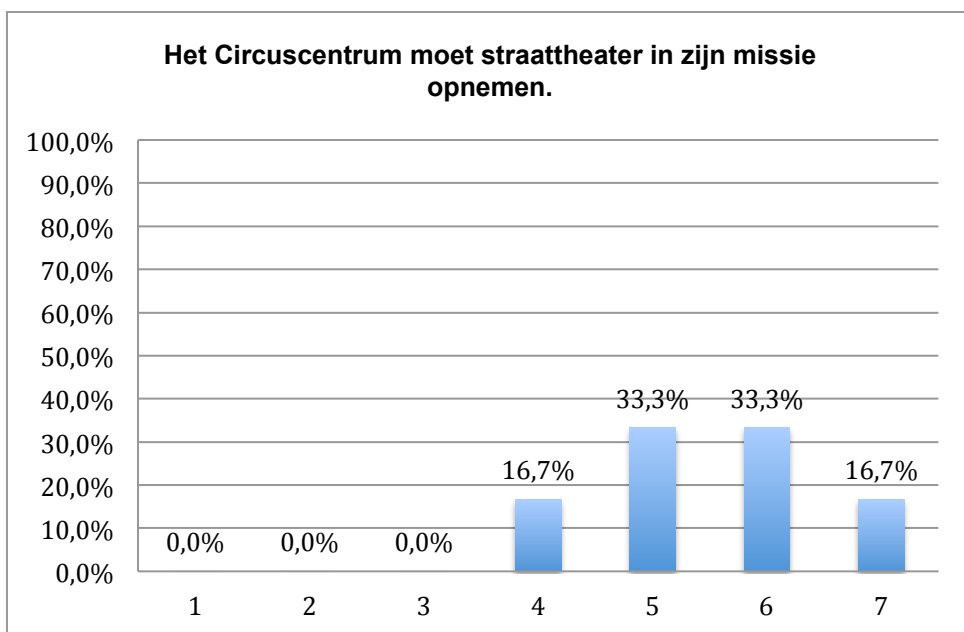

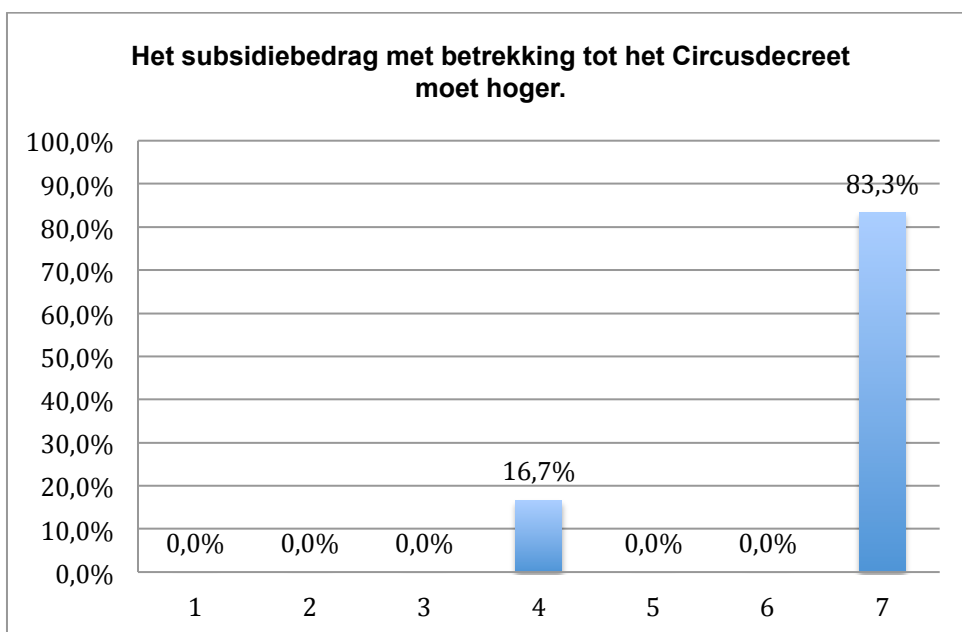
Dat een structurele subsidie noodzakelijk is voor artiesten, kwam al naar voor bij de opiniepeiling van de artiesten en gezelschappen. Blijkbaar vinden de organisatoren, op 33,3 % na die zich neutraal opstelt, dit ook.

Het is dus duidelijk dat het circuslandschap wil dat het structureel subsidiëren van de sector opgenomen wordt in de herlezing van het Circusdecreet.

Zowel bovenstaande als onderstaande grafiek handelt over het straattheater. Opmerkelijk hierbij vind ik dat hoewel 83,3 % vindt dat straattheater in zekere mate moet opgenomen worden in de missie van het Circuscentrum, slechts 66,7 % akkoord is met de stelling om straattheater op te nemen in het Circusdecreet.

Hoewel de artiesten, tot mijn verbazing, een verdeelde mening hadden in verband met het subsidiebedrag dat verhoogd moest worden voor de creaties, vinden 83,8 % van de organisatoren dat de algemene subsidiepot voor circus hoger moet. Een logisch resultaat lijkt me, aangezien een organisator zijn festival zo kwalitatief mogelijk wil uitbouwen en daarvoor onder andere goeie voorstellingen nodig heeft.

3.4 SWOT-ANALYSE CIRCUSDECREET

3.4.1 Inleiding

Zoals eerder aangehaald is een SWOT-analyse in de eerste plaats een instrument om een helder beeld te krijgen over het onderzochte. Het is een leidraad die gehanteerd kan worden bij het herschrijven van het Circusdecreet. Het is dan ook aangewezen om de bekomen resultaten op een zo'n eenvoudig mogelijke manier voor te stellen.

In de twee komende hoofdstukken maak ik een SWOT-analyse van enerzijds de artiesten en gezelschappen, en anderzijds de organisatoren en festivals.

Ik bespreek deze twee werkvelden apart, omdat ik het belangrijk vind dat je de SWOT-analyse kadert binnen de context van het bevroegde werkveld. Bovendien stuurde ik twee verschillende opiniepeilingen door naar de twee werkvelden, wat het maken van één SWOT-analyse bemoeilijkt.

Om beter te duiden welke stellingen wegvielen, doorstreepte ik deze. Want ook hieruit kan je conclusies trekken en leren.

Sommige stellingen zorgden voor enige verdeeldheid onder het werkveld, andere brengen dan weer andere vragen met zich mee. Het nader bespreken van die stellingen, de suggesties die ik heb voor de herlezing van het Circusdecreet en reflecties die ik maak omtrent dit afstudeerproject, bespreek ik nader in mijn eindconclusie.

Ik gebruikte het jaarboek *Vlaamse circusgezelschappen seizoen 2010/2011*, dat opgesteld werd door het Circuscentrum, als referentiekader voor het aanschrijven van Vlaamse circusartiesten en –gezelschappen. Na het afsluiten van mijn onderzoek had ik een respons bereikt van 33%

De organisatoren en festivals selecteerde ik op basis van de structurele of projectmatige subsidie die ze ontvingen in 2011 via het Circusdecreet. Ik bereikte zes van de negen festivals, waarvan slechts één structureel gesubsidieerd werd.

3.4.2 *Artiesten en gezelschappen*

A. Sterktes van het Circusdecreet:

1. Het Circusdecreet is een erkenning van de circuskunsten als volwaardige kunstdiscipline.
2. Het Circusdecreet zorgt voor een duidelijk kader voor het verdelen van de subsidies.
3. Het Circusdecreet zorgt ervoor dat de circuskunsten zich ontwikkelen in Vlaanderen.

B. Zwaktes van het Circusdecreet:

1. Er is geen mogelijkheid voor structurele subsidies zoals in het Kunstendecreet (waar een gezelschap via projectsubsidie of structurele subsidie erkend kan worden).
2. De middelen voorzien voor de circuskunsten zijn niet in verhouding met de middelen voor de andere kunsten.
3. Straattheater is niet opgenomen in het Circusdecreet.

C. Kansen van het Circusdecreet?

1. Het Circusdecreet zorgt er voor dat de circuskunsten een erkenning krijgen binnen subsidiekanalen.
2. De Vlaamse circuskunsten kunnen zich beter ontwikkelen via het eigen Circusdecreet dan via het Kunstendecreet.
3. Het Circusdecreet is uniek doordat het volledige circuslandschap omvat; van kinderen via circusateliers tot en met professionelen die internationaal toeren

D. Wat zijn de bedreigingen van het Circusdecreet?

- ~~1. Het Circusdecreet is een apart decreet, wat inhoudt dat de circuskunsten moeilijker erkenning verwerven binnen de kunstensector bij bijvoorbeeld eventuele besparingen.~~
- ~~2. Het Circusdecreet bundelt teveel verschillende invalshoeken zoals creatie, spreiding, erfgoed, festivals,...~~
- ~~3. Het Circusdecreet is er momenteel voor zowel het amateuristisch, semiprofessionele als professionele veld. Het decreet zou er enkel voor het professionele veld moeten zijn.~~

E. Wat zou u veranderen aan het Circusdecreet?

1. Structurele subsidie moet in het Circusdecreet.
- ~~2. Circus met wilde dieren moet gesubsidieerd kunnen worden via het Circusdecreet.~~
3. Straattheater moet opgenomen worden in het Circusdecreet.
4. Het subsidiebedrag voor creaties moet hoger.
(contra: 7,7 % neutraal: 46,2 % pro: 46,2 %)

3.4.3 Organisatoren en festivals

A. Sterktes van het Circusdecreet:

1. Het Circusdecreet is een erkenning van de circuskunsten als volwaardige kunstdiscipline.
- ~~2. Het Circusdecreet tekent voor festivals een duidelijk kader uit voor het verdelen van subsidies.~~
3. Het Circusdecreet zorgt ervoor dat de circuskunsten zich ontwikkelen in Vlaanderen.

B. Zwaktes van het Circusdecreet:

1. De erkenning van festivals (met uitzondering van de 3 festivals die overkomen uit het Kunstendecreet, namelijk *Theater op de Markt*, *Humorologie* en *MiramirO*) gebeurt projectmatig en er komen geen structureel erkende festivals bij.
2. De middelen voorzien voor de circuskunsten zijn niet in verhouding met de middelen voor de andere kunsten.
3. Straattheater is niet opgenomen in het Circusdecreet.

C. Kansen van het Circusdecreet?

1. Het Circusdecreet zorgt er voor dat de circuskunsten een erkenning krijgen binnen subsidiekanalen.
2. De Vlaamse circuskunsten kunnen zich beter ontwikkelen via het eigen Circusdecreet dan via het Kunstendecreet.
3. Het Circusdecreet is uniek doordat het het volledige circuslandschap omvat; van kinderen via circusateliers tot en met professionelen die internationaal toeren.

D. Wat zijn de bedreigingen van het Circusdecreet?

1. Het Circusdecreet is een apart decreet, wat inhoudt dat de circuskunsten moeilijker erkenning verwerven binnen de kunstensector bij bijvoorbeeld eventuele besparingen.
2. Het Circusdecreet bundelt teveel verschillende invalshoeken zoals creatie, spreiding, erfgoed, festivals, ...
(contra: 50,0 % neutraal: 0,0 % pro: 50,0 %)
- ~~3. Het Circusdecreet is er momenteel voor zowel het amateuristisch, semiprofessionele als professionele veld. Het decreet zou er enkel voor het professionele veld moeten zijn.~~

E. Wat zou u veranderen aan het Circusdecreet?

1. Er moeten meer festivals structureel gesubsidieerd worden.
2. Artiesten en gezelschappen moeten structureel kunnen gesubsidieerd worden.
3. Straattheater moet opgenomen worden in het Circusdecreet.
4. Het Circuscentrum moet straattheater in zijn missie opnemen.
5. Het subsidiebedrag met betrekking tot het Circusdecreet moet hoger.

4 EINDCONCLUSIE

4.1 INLEIDING

Om een overzicht te bewaren in dit laatste hoofdstuk, heb ik de eindconclusie opgedeeld in twee hoofdstukken namelijk een eindbesluit en eindreflecties en suggesties.

Bij het eindbesluit vat ik de deelbesluiten van hoofdstuk 1 en 2 nog kort even samen.

In het laatste hoofdstuk maak ik enkele reflecties over mijn contextanalyse en onderzoek, en geef ik mijn suggesties weer in verband met wat ik zou veranderen bij het herschrijven van het Vlaamse Circusdecreet.

4.2 EINDBESLUIT

Dat het een uitdaging zou zijn om te schrijven over het Vlaamse circuslandschap, werd me al snel duidelijk. Gedreven door mijn persoonlijke betrokkenheid met en interesse in circus, zette ik echter door om dit afstudeerproject tot een goed einde te brengen. Maar dit was niet evident, aangezien er enerzijds weinig literatuur en onderzoek beschikbaar is over dit onderwerp en ik mij anderzijds in het buitenland bevond (in kader van het volgen van een buitenlandse stage).

Met de geplande herlezing van het Circusdecreet, die plaats zal vinden in de dichte toekomst, leek het maken van een SWOT-analyse over het decreet aangewezen. Een onderzoek dat ik met plezier wou uitvoeren, zodat het toekomstige decreet een geoptimaliseerde ondersteuning kan bieden aan het Vlaamse circuslandschap.

Om mezelf te informeren en mijn onderzoek voldoende te kunnen ondersteunen, maakte ik een contextanalyse van de circuswereld. Daarin haalde ik vier thema's aan: de historiek van het circus, de positie die circus inneemt tegenover de andere Vlaamse kunsten, Vlaams circus in cijfers en het Circusdecreet.

Circus is geen kind van deze tijd, maar bestond al reeds in vroegere beschavingen. Toch menen velen dat Philip Astely gezien kan worden als de stichter van het traditionele circus zoals we die de dag van vandaag nog kennen. Astely voerde een act in de paardrijkunst op dat met succes onthaald werd in Parijs.

Na de tweede wereldoorlog slonk het succes van de traditionele circussen aanzienlijk, waardoor heel wat circussen in een financiële crisis terecht kwamen.

De eerste beleidsinterventie kwam er in de tweede helft van de jaren zeventig toen Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse zaken Rika De Backer ervoor zorgde dat Vlaamse circussen opgenomen werden in de lijst van culturele manifestaties van het ministerie van de Nederlandse Cultuur. Deze tussenkomst leek echter het circus in Vlaanderen niet terug te laten opbloeien en tot op vandaag is het nog steeds moeilijk voor traditionele Vlaamse circussen om hun hoofd boven water te houden.

In de jaren tachtig waaide er een nieuwe artistieke wind doorheen het circuslandschap, wat aanzet gaf tot het uitbouwen van het nieuwe circus. Vooral Frankrijk nam bij deze evolutie het voortouw, in Vlaanderen ontwikkelde het nieuwe circus zich pas vanaf 2000.

Opvallend is echter dat vanaf 2000 de overheid zich focuste op het ondersteunen van het amateuristische en traditionele circus; in 2001 werd CircusVLO opgericht en in 2002 kwam de afsprakennota tot stand.

Uit de schoot van CircusVLO werd het Circuscentrum geboren in 2007; een organisatie die zich niet enkel richtte tot het amateuristische circuslandschap, maar ook de semiprofessionelen en professionelen opnam in hun werking.

Eind 2008 was het dan eindelijk zover; het Vlaamse circuslandschap kreeg een eigen decreet waarin de diverse circusvormen opgenomen werden en zowel het professionele, semiprofessionele als amateuristische veld ondersteund werd.

Dat Bert Anciaux heel wat verwezenlijkt heeft op beleidsmatig vlak voor de Vlaamse circuswereld valt niet te ontkennen, het was dan ook vol spanning afwachten of Joke Schauvliege verder het circusbeleid zou uitbouwen.

Joke Schauvliege zag dat een kritische doorlichting van het circusdecreet nodig was om het snel evoluerende circuslandschap bij te kunnen benen.

Tot op heden zien we dat naast het beleid ook (inter)nationale organisatoren en modale Vlamingen interesse tonen in het (voornamelijk hedendaagse) circus.

Circus wordt, in tegenstelling tot vroeger, niet meer gezien als enkel een bron van vermaak.

Met het krijgen van een eigen centrum en decreet gaf de overheid een duidelijk signaal dat circus gezien wordt als een volwaardige kunstdiscipline die, net als de andere kunsten, ondersteund moet worden zodat het tot zijn recht kan komen.

Ook wanneer er in 2010 besparingen doorgevoerd werden in de cultuursector, bleek het totale subsidiebedrag voor circus nauwelijks in te slinken.

En hoewel het circuslandschap dolgelukkig was met het krijgen van een eigen decreet, staan enkele actoren van het circusveld hier eerder sceptisch tegenover. Doordat het circus een eigen decreet heeft en niet opgenomen is binnen het Kunstendecreet, hebben zij het gevoel eerder een buitenbeentje te zijn onder de kunsten.

Minister van Cultuur Joke Schauvliege kan zich vinden in deze mening en uit bijgevolg in haar beleidsbrief dat ze de ambitie heeft om het Circusdecreet op lange termijn te integreren in het Kunstendecreet.

Het Circusdecreet is een geïntegreerd decreet dat zowel jong als oud, het amateuristische als (semi)professionele veld, organisatoren als artiesten omvat.

Binnen het decreet, alsook bij de subsidieringverdeling, springen het Circuscentrum en de drie gestructureerde festivals in het oog.

4.3 EINDREFLECTIES EN SUGGESTIES

Hoewel de circuswereld niet nieuw was voor mij, heb ik met het schrijven van dit afstudeerproject mijn blik serieus verruimd; waar ik aanvankelijk het meeste zicht had op de verschillende circusvoorstellingen en –gezelschappen, heb ik nu ook inzicht verworven in de reglementering van het Vlaamse circuslandschap en de manier waarop de artiesten en organisatoren over het Circusdecreet denken.

Het Circusdecreet is een vrij recente reglementering, waardoor het mij des te interessanter, en bovendien belangrijk voor de sector, leek om een stand van zaken op te maken van de Vlaamse circussector en hoe het betreffende decreet door de sector ervaren wordt.

Ik ben me er van bewust, en er misschien zelfs een beetje gefrustreerd over, dat ik nog meer en diepgaander op het onderwerp van mijn afstudeerproject in kon gaan. Mijn opiniepeiling heeft het voordeel dat ze duidelijk is, maar individuele diepte-interviews zouden gegarandeerd een nog rijker en genuanceerder resultaat opleveren.

Tijdens het schrijven van mijn bachelorproef voelde ik mij soms beperkt door mijn buitenlandse stage aan het KIT; die stage was zo boeiend en verrijkend dat ik me er volop voor engageerde. Vanzelfsprekend moest ik echter ook aan mijn eindwerk werken, wat vanuit Kopenhagen niet altijd even evident was. Zo was het afnemen van uitgebreide diepte-interviews niet mogelijk.

Mijn stage bood echter ook een verrijking voor dit eindwerk; zoals ik al eerder in dit werk heb aangehaald, kreeg ik dankzij KIT de kans om een meeting van het Circostrada netwerk bij te wonen. Daar leerde ik niet enkel andere leden en organisaties van het internationale netwerk kennen, maar greep ik ook de kans om het Vlaamse circusbeleid te vergelijken met het circusbeleid dat gevoerd wordt buiten de Vlaamse grenzen.

Aanvankelijk dacht ik dat Wallonië verder stond met hun circusbeleid dan Vlaanderen. Maar toen ik in Helsinki uitgebreid sprak met Anne Kumps van *de Hallen van Schaarbeek*, bleek dit een verkeerde interpretatie te zijn. Zo blijkt het totale budget voor circus in Wallonië de helft van het budget in Vlaanderen te zijn.

In Denemarken is het hebben van een eigen circuscentrum of circusdecreet nog geen realiteit; er bestaat geen specifieke beleidsomkadering voor circus, enkel een algemene omkadering voor alle kunsten.

We kunnen dus stellen dat de beleidsomkadering voor circus in Denemarken vrij pover is, wat in contrast staat tegenover de interesse van het Deense volk in circus. Een Belgische compagnie die hier bij het publiek bijvoorbeeld heel goed scoort, is *Okidok*.

De 'art council' gaat op basis van projectmatige subsidies geld toekennen aan bijvoorbeeld organisaties die circus programmeren, structurele erkenning voor een festival wordt niet gegeven met als gevolg dat bijvoorbeeld KIT ieder jaar opnieuw aanvragen moet indienen voor het organiseren van hun festivals.

Kortom moet ik tot mijn verbazing vaststellen dat circus in Vlaanderen precies toch verder staat dan in enkele andere landen.

Voor het eerst werden er cijfers gepubliceerd in verband met het Vlaamse circuslandschap. Cijfers waarbij ik mij enkele bedenkingen maak, waaronder deze:

Grafiek 2 (p. 19) duidt de verdeling van subsidie via het Circusdecreet in 2010, een grafiek waar ik mij een aantal vragen bij stel. Het lijkt me gebruikelijk dat het subsidiëren van een kunstensector in eerste plaats bedoeld is voor het ondersteunen van het creatieve werk van artiesten. Op de grafiek is er echter te zien dat het aantal subsidies voor creatie zeer klein is, in verhouding met bijvoorbeeld het aantal subsidies die ter beschikking staan van de structurele en projectmatige festivals. In acht genomen dat festivals ook geld investeren in creatie (via coproducties), lijkt dit me toch een foute verhouding die bovendien naar de toekomst toe niet houdbaar blijft. Volgens mij zullen ofwel de subsidies voor creatie moeten verhogen, of zullen er bijvoorbeeld minder festivals gesubsidieerd moeten worden.

In mijn opiniepeiling legde ik de volgende stelling voor aan de artiesten: het subsidiebedrag voor creatie moet hoger. Slechts 7,7 % quoteerde deze stelling met een 3, maar opmerksamer is dat 46,2 % van de artiesten geen mening heeft over deze stelling en dat is naar mijn gevoel een zeer hoog percentage. Opmerksaam, omdat volgens mij het creëren juist datgene is wat de artiest uiteindelijk wil doen en om dat te kunnen doen is er toch voldoende financiële ondersteuning nodig?!

Andere bedenkingen dat ik maak bij mijn onderzoek zijn de volgende:

- In haar beleidsbrief liet Minister van Cultuur Joke Schauvliege weten dat ze de ambitie heeft om het Circusdecreet in de verre toekomst te integreren in het Kunstendecreet. Mijn onderzoek liet echter uitschijnen dat dit een ambitie is die niet gedragen wordt door het circusveld (zowel door de artiesten als de organisatoren).

Hoewel de cijfers voor zich spreken (zie p. 37) stel ik mezelf de vraag of circusartiesten uit eigen belang het Kunstendecreet wantrouwen of dat dit komt omdat ze het Kunstendecreet niet kennen. Het Circusdecreet laat toe om in trajecten van jeugdcircusatelier over hogeschoolopleiding tot professionele carrière te werken. Maar volgens mij kan het Kunstendecreet misschien meer mogelijkheden tot kruisbestuivingen met de sector dans of theater bieden.

Met het hebben van twee verschillende decreten bestaat het gevaar dat een project niet erkend kan worden binnen beide decreten; dit kan bijvoorbeeld gebeuren wanneer een project niet gedefinieerd wordt als dans noch circus.

Binnen eenzelfde decreet is er meer overleg, denk ik, of zou er toch overleg moeten zijn, om dergelijke valkuilen te vermijden en zou er zo gekomen kunnen worden tot een optimalere ondersteuning van de Vlaamse kunstdisciplines.

- Bij het opstellen van het Circusdecreet in 2008 was het al dan niet opnemen van straattheater een discussiepunt binnen de sector. Waar aanvankelijk straattheater erin opgenomen was, besliste men op het laatste moment om deze toch geen plaats te geven in het Circusdecreet.

Ook tijdens mijn onderzoek bevroeg ik opnieuw of deze vorm al dan niet toch opgenomen moest worden in het decreet. Zowel de artiesten als de organisatoren gaven aan dat dit een verandering is die ze graag zien gebeuren. Opmerkelijk is dat hoewel 83,3 % vindt dat straattheater in opgenomen moet worden in de missie van het Circuscentrum, slechts 66,7 % akkoord is met de stelling om straattheater op te nemen in het Circusdecreet.

Het definiëren van straattheater is, zoals eerder aangehaald, niet evident. Ik denk dan ook dat wanneer het Circuscentrum (en Circusdecreet) zich wil of moet richten tot straattheater, ze best vooraf een discussie opent met de sector om tot een eensluidende definitie te komen van straattheater die gedragen wordt door de gehele sector. Ook het mee betrekken van de kunstensector in deze discussie is misschien geen slecht idee.

- Belangrijk om weten, bij de stelling of circussen die werken met wilde dieren gesubsidieerd moet worden via het Circusdecreet, is dat ik met mijn opiniepeiling geen hedendaagse of traditionele nomadische circussen bereikte. Een uitgesproken percentage (61,8 %) van het Vlaamse, hedendaagse circusveld vindt dat circus met wilde dieren niet gesubsidieerd moet worden. Uit mijn literatuurstudie komt naar voor dat de traditionele circuswereld het financieel moeilijk heeft om te kunnen overleven in België. Waar hedendaagse gezelschappen bepaalde taken uitbesteden en zo zekerder zijn van hun inkomsten, verzorgen traditionele circussen hun eigen reilen en zeilen (van ticketverkoop en het aantrekken van publiek, tot het regelen van een staanplaats en het opslaan van hun tenten). Door onder andere een overaanbod aan vrijetijdsbeleving in Vlaanderen, is het aantrekken van publiek geen evidentie meer. Traditionele circussen zijn echter geneigd om hun problemen te wijten aan het feit dat circussen die werken met wilde dieren niet gesubsidieerd worden door de Vlaamse overheid. Daarboven komt dat gemeenten zelf kunnen beslissen of circussen die werken met wilde dieren welkom zijn in hun stad.

Uit mijn opiniepeiling komt naar voor dat het hedendaags circuslandschap vindt dat deze traditionele circussen niet gesubsidieerd moeten worden vanuit het Circusdecreet, een resultaat dat voor een serieuze discussie kan zorgen tussen het traditionele en hedendaagse circuslandschap.

Concreet stelde mijn opiniepeiling volgende hiaten in het Circusdecreet scherp:

1. Het is duidelijk dat de sector het als een gebrek ervaart dat er voor artiesten en gezelschappen geen structurele subsidies mogelijk zijn en dat er geen structurele erkende festivals bijkomen. Structurele erkenning is dus noodzakelijk, maar het gaat duidelijk over twee verschillende elementen:
 - a. Voor de circusartiesten zou het volgens mij een verademing zijn als de mogelijkheid tot structurele subsidie er snel komt. Het lijkt me logisch dat een gezelschap dat zich bewezen heeft, structureel erkend wordt. De logica van het Kunstendecreet is daarbij een voorbeeld: er is eerst projectmatige erkenning, daarna kan een twee- of een vierjaarlijkse erkenning gegeven worden. Ik suggereer dat deze logica overgenomen wordt in het Circusdecreet.
 - b. Voor de festivals en de organisatoren is volgens mij een nuancering op zijn plaats. Uiteraard wil elk festival een zo'n groot mogelijk budget om te programmeren, maar een organisator moet volgens mij op de eerste plaats de circussector mee helpen ontwikkelen. Dat kan volgens mij op verschillende manieren; door bijvoorbeeld te produceren of te coproduceren, of door jong, Vlaams talent kansen te geven. Naar mijn gevoel is er ondertussen een scheefgegroeide situatie ontstaan in verband met de subsidieverdeling. Uit grafiek 2 op p.19 blijkt dat het overgrote deel van de subsidies naar festivals gaat, in vergelijking met het beperkt subsidiëren van het luik creatie. Er zijn nu vier suggesties mogelijk:
 - i. Of het de subsidiepot wordt groter, wat niet evident is;
 - ii. Of de minister maakt een scherpe keuze voor enkele festivals;
 - iii. Of de minister erkent enkel festivals die meer doen dan programmeren (bijvoorbeeld coproduceren) of er uit springen door een internationaal topprogramma;
 - iv. Of een combinatie van de drie hierboven beschreven suggesties.

2. Er is eigenlijk een grote eensgezindheid binnen het circuslandschap om straattheater op te nemen in het Circusdecreet. Ook hier heb ik enkele suggesties:
 - a. Ik pleit ervoor om straattheater op te nemen in het Circusdecreet;
 - b. Straattheater zou duidelijk moeten gedefinieerd worden. Nu worden straattheater, locatietheater en kunst in de publieke ruimte door elkaar gebruikt;
 - c. Als straattheater opgenomen wordt binnen het Circusdecreet lijkt het me vanzelfsprekend dat de subsidiepot stijgt, aangezien de middelen voor circus naar mijn gevoel nu al te beperkt zijn.

3. Tot slot wil ik nog een pleidooi houden voor het geïntegreerde Circusdecreet. Het is bij mijn weten vrij uniek dat één decreet een volledig veld bestrijkt; van amateurwerking tot professionele artiesten, van zeer jong tot oud. Dat betekent dat een sector zich kan ontwikkelen in een dynamiek van een traject. Als circus een apart deel zou worden in het Kunstendecreet, wordt het hele circusveld volgens mij opgesplitst. Dan zullen de jeugdcircusateliers waarschijnlijk onder jeugd vallen en wordt er binnen het Circusreglement wellicht enkel gefocust op het professionele niveau. De focus op dat professionele artistieke niveau is nodig, maar we mogen niet vergeten dat ook de andere niveaus helpen het circusveld te ontwikkelen.

BIBLIOGRAFIE

AGENTSCHAP SOCIAAL-CULTUREEL WERK VOOR JEUGD EN VOLWASSENEN (s.d.) *Circus in Vlaanderen*. [online]. Brussel: Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen. <http://www.sociaalcultureel.be/volwassenen/circus.aspx> (geraadpleegd op 04.02.2011)

AGENTSCHAP SOCIAAL-CULTUREEL WERK VOOR JEUGD EN VOLWASSENEN (s.d.) *Cultuurcentra*. [online]. Brussel: Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen. <http://www.sociaalcultureel.be/volwassenen/CC.aspx> (geraadpleegd op 21.05.2011)

Anciaux, B., Vlaams Parlement (2006). *Beleidsbrief Cultuur: Beleidsprioriteiten 2005–2006*. Beleidsbrief (pdf-document). http://www.cjasm.vlaanderen.be/cultuurbeleid/downloads/beleidsbrief2005-2006_cultuur.pdf (geraadpleegd op 02.04.2011)

Anciaux, B., Vlaams Parlement (2007). *Beleidsbrief Cultuur: Beleidsprioriteiten 2006–2007*. Beleidsbrief (pdf-document). http://www.cjasm.vlaanderen.be/cultuurbeleid/downloads/beleidsbrief2006-2007_cultuur.pdf (geraadpleegd op 02.04.2011)

Anciaux, B., Vlaams Parlement (2008). *Beleidsbrief Cultuur: Beleidsprioriteiten 2007–2008*. Beleidsbrief (pdf-document). http://www.cjasm.vlaanderen.be/cultuurbeleid/downloads/beleidsbrief2007-2008_cultuur.pdf (geraadpleegd op 02.04.2011)

Anciaux, B., Vlaams Parlement (2009). *Beleidsbrief Cultuur: Beleidsprioriteiten 2008–2009*. Beleidsbrief (pdf-document). http://www.cjasm.vlaanderen.be/cultuurbeleid/downloads/beleidsbrief2008-2009_cultuur.pdf (geraadpleegd op 02.04.2011)

CIRCUSCENTRUM (2009). *Circusfuturistisch manifest: Beleidsplan 2009-2013 van Vlaams Centrum voor Circuskunsten* vzw. Intern document. Gent, Circuscentrum.

CIRCUSCENTRUM (2011) *Circuscentrum: Stimulans voor de circuskunst*. [online]. Gent: Circuscentrum. <http://www.circuscentrum.be/> (geraadpleegd op 27.02.2011)

CIRCUSCENTRUM (2011) *Vlaamse circusgezelschappen: seizoen 2010/2011*. Jaarboek. Gent, Circuscentrum.

Decraene, A. (2007), *Het Nouveau Cirque Gent en het circus in het theater: Een theater-historische terugblik*. Afstudeerproject Licentiaat in de Kunstwetenschappen. Gent, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – Universiteit Gent.

Desmidt, S., Heene, A. (2006). *SWOT-analyse, stakeholders en strategische issues*. Leuven: Lannoo Campus.

Devens, T., CIRCUS RONALDO (s.d.) *Ronaldo: Geschiedenis*. [online]. Circus Ronaldo. <http://www.circusronaldo.be/> (geraadpleegd op 03.03.2011)

Jacobs, M. (2002). *Circussen in Vlaanderen*. Hasselt, Leën Offsetdruk NV.

Schauvliege, J., Vlaams Parlement (2011). *Beleidsbrief Cultuur: Beleidsprioriteiten 2010–2011*.
Beleidsbrief (pdf-document).
http://www.cjasm.vlaanderen.be/cultuurbeleid/downloads/beleidsbrief2010-2011_cultuur.pdf
(geraadpleegd op 02.04.2011)

Stoddart, H. (2000). *Rings of desire*. Manchester, Manchester University Press.

Van Grembergen, P., Vlaams Parlement (2003). *Beleidsbrief Cultuur: Beleidsprioriteiten 2002–2003*.
Beleidsbrief (pdf-document).
http://www.cjasm.vlaanderen.be/cultuurbeleid/downloads/beleidsbrief2002-2003_cultuur.pdf
(geraadpleegd op 02.04.2011)

Van Loon, W. (2009), *Circus: vernieuwingen binnen het Vlaams circuslandschap*. Afstudeerproject. Brussel: Vrije Universiteit Brussel.

Vantilt, H. (s.d.). *Acrobaleno*. Artikel (pdf-document).
<http://www.danskant.be/archief/pdf/Acrobaleno.pdf> (geraadpleegd op 11.03.2011)

Vlaams Theater Instituut vzw (2011). "Cirq'onstances: Circus in Vlaanderen", *Courant*, (2011): p. 1 – p. 58.

BIJLAGEN

Bijlage 1 (Semi)professionele gezelschappen en artiesten

Groepen Jaarboek 2011 Nederlandstalig

Naam	website
Acrobarouf	www.acrobarouf.com
Babafish - Anke Buchner	www.babafish.be
Cie Baladeu'x	www.baladeux.be
Cie Baltazar	www.balthazar.be
Le BoTrio	www.lebotrio.be
Ciel-au-mât - Sofie Sweygers	www.ciel-au-mat.be
Circ'ombelico	www.circombelico.org
Circo Ripopolo	www.circoripopolo.be
Circus BAF!	www.cirkusinbeweging.be/circus-baf
Circus Marcel	www.circusmarcel.com
Circus Ronaldo	www.circusronaldo.be
Cirkanto	www.cirkanto.be
Cirque Cirquaire	www.cirque-cirquaire.be
Cirq'ulation Locale	www.ciloc.com
Cheap Clowns	www.cheapclowns.be
Collectif Malunés	www.collectifmalunes.be
Crop Circus	www.cropcircus.be
D'irque & Fien	www.dirque.com
Dogwolf	www.dogwolf.eu
Cie Ea Eo	www.cieeao.com
Fullstop Acrobatic Theatre	www.fullstopacrobatics.com
Hendrik & C°	www.hendrik-en-co.be
Hoetchatcha!	www.hoetchatcha.be
Joplada	www.joplada.com
Latzi Jones - Lars Senders	www.latzijones.com
Kluster vzw	www.klustervzw.be
Cie du Mirador	www.compagniedumirador.com
No Mad Land	/
Les P'tits Bras	www.lesptitsbras.blogspot.com
Pol & Freddy	www.polfreddy.com
Pyromantiek	www.pyromantiek.be
Rode Boom	www.rodeboom.be
ShakteThat	www.shakethat.be
Studio Eclipse	www.studioeclipse.be
Sweatshop Cie	www.sweatshopcircus.com
Teatro Pachuco	/
The Great Bulgarian Circus	www.thegbc.be
De Vuurmeesters	www.devuurmeesters.be

Bijlage 2 Organisatoren en festivals

Structureel gesubsidieerde festivals:

Theater op de Markt/Dommelhof Neerpelt	http://www.theateropdemarkt.be/
Festival van verwondering Humorologie	http://www.humorologie.be/
MiramirO	http://www.miramiro.be/

Projectmatig gesubsidieerde festivals:

Brugge Plus - Cirque Plus	http://www.bruggeplus.be/
De Roma - Circo Roma	http://www.deroma.be/
ECDF – ATLAS	http://www.atlasfestival.be/
Zart - Int. Straatkunstenfestival Kempen	http://www.zart.be/
Gemeentebestuur Aalst - Cirk!aalst	http://www.aalst.be/cirk
Cultuurcentrum de Steiger - Zomer 2011	http://www.straattheater.be/

2. Afsprakennota

25 april 2001
Kabinet van de Vlaamse minister
Van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden
en Ontwikkelingssamenwerking
Martelaarsplein 7, 1000 Brussel
Tel. 02 553 28 11 – Fax 02 553 28 05
E-mail: kabinet.anciaux@vlaanderen.be

A F S P R A K E N N O T A

tussen
de Vlaamse minister van Cultuur
en
de Vlaamse circussen

Gelet op het advies van de Werkgroep Circussen, dd. 11/12/2000,
De Vlaamse minister van Cultuur verbindt er zich toe om de circussen, die onderstaande richtlijnen ondertekenen
en naleven, te promoten, te ondersteunen en te subsidiëren.

De ondergetekende circussen verbinden er zich toe om onderstaande richtlijnen na te leven:

1. Met betrekking tot het programma:

- 1.1. Het circusprogramma duurt minstens 80 minuten, pauze niet inbegrepen.
- 1.2. Het programma is goed geregisseerd met een vlotte en samenhangende opbouw en met een verscheidenheid van nummers.
- 1.3. Het programma bevat o.m. enkele klassieke circusdisciplines, maar is gelijktijd verrassend, sfeervol, boeiend en rijk aan emoties.
- 1.4. Vooral de clownnummers getuigen van inventiviteit, originaliteit en creativiteit.
- 1.5. In geval van een presentatie door de spreekstalmeester, is deze presentatie stijlvol met een verzorgd gebruik van de Nederlandse taal. Alleen in het tweetalig gebied Brussel Hoofdstad kan bij de presentatie ook de Franse taal worden gebruikt.
- 1.6. De eventuele grime, haartooi en maskerade, de kostumering van de artiesten en van het technisch personeel dat in de piste optreedt, zijn van onberispelijke kwaliteit. De kostumering is aangepast aan het personage van de artiest.
- 1.7. Klank en licht zijn van goede kwaliteit en aangepast aan het programma. Een live-orkest is niet noodzakelijk, maar verdient aanbeveling.
- 1.8. Decor en rekwisieten zijn van goede kwaliteit en aangepast aan het programma.

- 1.9. §1. De dieren die optreden in het programma zijn verzorgd en de omgang met de dieren gebeurt op een correcte manier. Er is een harmonieuze band tussen mens en dier.
§2. De circussen zijn gebonden aan de wetgeving op vlak van dierenwelzijn.
- 1.10. Het programma is gericht op de tevredenheid van het ruime publiek. De doelgroep is duidelijk bepaald door het circus zelf.
- 1.11. Het circus brengt op jaarbasis minstens 70 voorstellingen in Vlaanderen en Brussel. Voorstellingen in het buitenland in het kader van het internationaal cultuurbeleid van de Vlaamse Gemeenschap worden aanzien als optredens in Vlaanderen.

2. Met betrekking tot het materiaal en de omkadering

- 2.1. Het materiaal en de omkadering voldoen in het algemeen aan de voorwaarden van goed vakmanschap.
- 2.2. Het zeil en de uitrusting van de tent zijn net, verzorgd en veilig
- 2.3. De zitplaatsen voor het publiek zijn comfortabel en veilig.
- 2.4. Er zijn voldoende sanitaire voorzieningen voor het publiek.
- 2.5. De verwarming en de elektrische installaties voldoen aan de wettelijke voorschriften.
- 2.6. De prijslijst is duidelijk zichtbaar in de restauratiewagen en de spijzen en dranken voldoen aan de wettelijke vereisten.
- 2.7. De wagens en voertuigen voldoen aan de wettelijke vereisten, inzonderheid wat inschrijving, nummerplaat, verzekering en technische controle betreft.
- 2.8. Het rollend materieel is goed onderhouden en oogt verzorgd.
- 2.9. De dierenwagens en de andere huisvesting van alle dieren zijn gericht op het maximale dierenwelzijn. Deze huisvesting kan geïnspecteerd worden door de bevoegde instanties. Het circus verbindt er zich toe om dierenwelzijnsorganisaties toe te laten op hun terreinen om de dierenverblijven te bezoeken.
- 2.10. De eventuele programmabrochure is verzorgd en stemt overeen met de voorstelling. De programmabrochure bevat de naam en het adres van de verantwoordelijke uitgever, het correspondentieadres van het circus en eventueel de toegangsprijzen voor de voorstelling. Deze kunnen losbladig worden toegevoegd of geafficheerd aan de kassa of aan de ingang.
- 2.11. Het publiek wordt op een vriendelijke manier onthaald.

Ook als bepaalde voorzieningen worden aangeboden door derden, zoals b.v. gemeente, school, cultureel centrum..., beantwoordt het circus aan de gestelde voorwaarden.

3. Met betrekking tot de tournee en de optredens

- 3.1. Het circus houdt zich aan de gemeentelijke reglementen en aan de afspraken die voorafgaandelijk gemaakt zijn met de gemeentelijke overheid. Het circus houdt zich aan de afgesproken data.
- 3.2. Het circus betaalt de gevraagde standgelden en houdt de vereiste waarborg ter beschikking.
- 3.3. Het circus verbindt er zich toe om ten laatste 2 werkdagen na de laatste voorstelling alle reclamepanelen op te halen.
- 3.4. Het circus doet alle inspanningen om – overeenkomstig de gemeentelijke richtlijnen en afspraken – geen schade aan de locatie aan te brengen en zal desgevallend de aangerichte schade vergoeden.
- 3.5. Het circus laat geen zwerfvuil achter en ruimt de locatie netjes op. Zij zal zich houden aan de richtlijnen van de gemeentelijke overheid en de afspraken terzake.

4. Met betrekking tot het zelfstandig ondernemen

- 4.1. De economische regelgeving inzake handelspraktijken, zoals boekhouding, inschrijving in handelsregister, btw-nummer, e.a. wordt nageleefd.

- 4.2. De circussen die de rechtspersoonlijkheid van een vzw hebben aangenomen, zullen de bepalingen van de wetgeving op de vzw's naleven.
 - 4.3. Het circus is in orde met de voorschriften op het gebied van de sociale wetgeving en de ziekteverzekering.
 - 4.4. Inzake tewerkstelling van buitenlandse artiesten of buitenlandse medewerkers, wordt gestreefd naar de vereiste vergunningen en wordt het Koninklijk Besluit van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers nagekomen.
 - 4.5. Het circus heeft zich afdoende verzekerd, inzonderheid tegen brand- en andere bedrijfsschade en tegen burgerlijke aansprakelijkheid.
 - 4.6. Het circus heeft aandacht voor de leerplicht van de kinderen die in het circus verblijven.
 - 4.7. Het circus beschikt op seizoenbasis over een vaste kern van minstens 5 beroepsmensen.
5. De administratieve adressen, zoals domiciliëring, correspondentieadres, handelsregister, inschrijving auto's, enz. zijn gelegen in het Vlaamse of Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
 6. Het circus verbindt er zich toe om op een constructieve wijze bij te dragen tot een positief imago van het circuswezen. In haar relatie met andere circussen laat zij zich leiden door de regels van de fair play en de eerlijke concurrentie.
 7. Het circus aanvaardt het gebruik van een logboek, waarin alle gegevens staan, die bij een controle door de overheid moeten voorgelegd worden.
 8. De circussen aanvaarden dat de inspectie van de afdeling Volksontwikkeling en Bibliotheekwerk van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap de voorstellingen niet aangekondigd en ongehinderd kunnen bijwonen en inspecteren.
 9. De circussen leggen zich neer bij de jaarlijkse uitspraak over het programma door de beoordelingscommissie die is samengesteld uit minstens 4 onafhankelijke deskundigen.
- Elk circus dat deze afsprakennota onderschrijft, krijgt een basistoelage van 132.394,67 euro / 500.000 BEF. Deze toelage kan, op basis van een beoordeling van het programma door een onafhankelijke commissie, aangevuld worden met een bedrag van maximaal 24.789,35 euro / 1.000.000 BEF. De beoordeling is gebaseerd op de programmering over een heel seizoen en zal rekening houden met de verschillende elementen van deze overeenkomst.
- De toelage wordt als tussenkomst voor gepresteerde voorstellingen uitgekeerd.
De totale tussenkomst voor de circussen samen bedraagt 173.525,47 euro / 7.000.000 BEF.
10. Op schriftelijke klachten of opmerkingen van gemeentelijke of andere overheden of van de afdeling Volksontwikkeling en Bibliotheekwerk wordt binnen ten laatste 2 weken schriftelijk geantwoord.
 11. De minister kan jaarlijks wijzigingen aanbrengen in de nota, na overleg met de erkende circussen.

BERT ANCIAUX,
Vlaams minister van Cultuur, Jeugd,
Brusselse Aangelegenheden en
Ontwikkelingssamenwerking.

Voor Circus Monelli, *Robert De Pessemier*
Voor Circus Pauwels, *Marquis Pauwels*
Voor Circus Picolini, *Angelica en Andy Hartmann*
Voor Circus Ronaldo- circus van Vlaanderen vzw,
Johnny Van Den Broeck
Voor Circus Rose-Marie Malter, *Jean Gebruers*
Voor Magic Circus vzw, *Leo Verswijvel*
Voor Wiener Circus, *Irène Malter*

Bijlage 4 Circusreglement

REGLEMENT VOOR DE ONDERSTEUNING VAN HET VLAAMS CIRCUSLANDSCHAP

Het circusleven in Vlaanderen kende de afgelopen jaren een opgang en is opnieuw 'hip'. Nieuwe vormen van circuskunsten – zoals circus(dans)theater en straattheater – zijn niet meer weg te denken uit het aanbod van talloze festivals en evenementen in Vlaanderen. De verschillende circusateliers en –workshops spreken vele kinderen en jongeren aan. En ook de traditionele circustent op het dorpsplein oefent nog steeds een nostalgische aantrekkingskracht uit op jong en oud.

Maar toch kampt de circuswereld met problemen:

Voor het traditionele circus zorgen het wegvallen van de wilde dieren en de moeilijke relatie met steden en gemeenten voor een dalende ticketverkoop. Dit inkomstenverlies maakt het voor deze circussen steeds moeilijker om een kwaliteitsvol programma aan te bieden.

De bestaande circusateliers- en workshops zijn erg in trek bij kinderen en jongeren. Het succes van dit amateurcircuit heeft nood aan een stevige ondersteuning om tot meer ateliers te komen, verspreid over heel Vlaanderen.

Verschillende jonge (semi)professionele circus- en straatartiesten zoeken hun weg in het circuskunstenveld. De weg voor nieuwe producties is hard en hobbelig en ook inzake (internationale) bijscholing en stages staat de weg vol financiële hindernissen.

Met dit reglement wil de Vlaamse overheid de problemen aanpakken waarmee de circuswereld kampt en tegelijk een sterke promotie voeren voor het circus in Vlaanderen. Op deze manier worden er meer en nieuwe kansen gegeven aan het brede veld van de circuskunsten om te groeien naar een divers Vlaams circuslandschap.

Het reglement vormt de opstap naar een verankering van de verschillende circusvormen in het decreet dat in 2008 operationeel zal zijn.

Hoofdstuk 1: ondersteuning van Vlaamse nomadische Circussen

Het nomadische circus bevat, behalve de nomadische eigenschap zelf, enkele typerende basisingrediënten. Eerst en vooral vertrekt het aangeboden programma uiteraard steeds vanuit de circuskunsten. Daarnaast staat een circusvoorstelling in deze context nooit los van de omkadering door een circustent en de authentieke sfeer die gecreëerd wordt in en rondom de circustent.

Binnen deze context worden de traditionele Vlaamse circussen vanuit de Vlaamse overheid reeds verschillende jaren ondersteund. Dit vernieuwde reglement wil deze circussen

meer en nieuwe kansen bieden. Maar ook nieuwe circusartiesten voelen zich aangetrokken tot het nomadische circus. Met dit reglement wordt ook aan hen de kans geboden om ondersteuning te krijgen voor hun Vlaams nomadisch circus.

De Vlaamse overheid voorziet de mogelijkheid voor Vlaamse nomadische circussen om subsidies te verkrijgen. Voor het verkrijgen van deze ondersteuning moet het circus aan een aantal voorwaarden voldoen. Daarbij gaat de Vlaamse overheid er van uit dat het circus voldoet aan alle vigerende reglementen en voorschriften waaraan het circus met betrekking tot haar werking onderhevig is. De Vlaamse overheid kan daartoe de nodige documenten te allen tijde opvragen.

Om er zeker van te zijn dat de juiste gegevens worden verstrekt aan het agentschap én om de omvang van het aanvraagdossier zoveel mogelijk te beperken, gebeuren de aanvragen op basis van een formulier dat door de Vlaamse overheid wordt aangeleverd.

De ondersteuning van de Vlaamse nomadische circussen is slechts mogelijk binnen de budgettaire marge. Aan een ondersteuning is steeds gekoppeld dat de Vlaamse overheid elke publieke activiteit van het circus kan bijwonen.

Voorwaarden

Een circus dat voldoet aan onderstaande voorwaarden kan een subsidieaanvraag indienen bij de Vlaamse overheid:

§ Het circus heeft minstens sinds drie jaar een Nederlandstalige rechtspersoon en haar maatschappelijke zetel bevindt zich in Vlaanderen of het tweetalige gebied Brussel hoofdstad;

§ De voertaal voor de circusvoorstellingen in Vlaanderen en het tweetalige gebied Brussel Hoofdstad is het Nederlands;

§ Het circus houdt geen wilde dieren;

§ Het circus heeft minimaal 10 geplande voorstellingen in een tent in het vooruitzicht, verspreid over minimaal 3 Vlaamse provincies of het tweetalige gebied Brussel hoofdstad.

Een circus dat in het jaar voorafgaand aan de invoering van dit reglement ondersteuning kreeg vanuit de Vlaamse overheid kan een uitzondering verkrijgen op de eerste voorwaarde. Het volstaat dat het circus over een Nederlandstalige rechtspersoon en bijhorende maatschappelijke zetel beschikt in het jaar van de aanvraag.

Aanvraagdossier

De aanvraag voor subsidies gebeurt aan de hand van een aanvraagformulier dat door de Vlaamse overheid wordt aangeleverd. Onderstaande elementen dienen in het aanvraagdossier opgenomen te zijn.

- statuten en publicaties uit het Belgisch Staatsblad;
- beknopte omschrijving van het concept en de inhoud van het lopende of nieuwe programma van de geplande voorstellingen;
- speellijst relevant volgens de hierboven gestelde voorwaarden;
- geschreven verklaring op eer waaruit blijkt dat binnen het circus geen wilde dieren worden gehouden sinds 1 juli '06;
- verzekeringspolissen voor het lopende jaar van verzekeringen aangegaan voor de bedrijfsvoering van het circus in volgorde van prioriteit:
 - combinatiepolis en/of burgerlijke aansprakelijkheid
 - ziekteverzekering artiesten
 - arbeidsongevallenverzekering
 - brandverzekering
 - verzekering voertuigen

Voor het inhoudelijk luik van het aanvraagdossier dient het circus voor elke projectaanvraag onderstaande elementen te behandelen:

- een beknopte omschrijving waaruit de doelstellingen, visie en inhoud van het project duidelijk naar voor komen;
- een concreet planningsdocument betreffende de vooropgestelde doelstellingen;
- een spreidingsplan;
- de begrote uitgaven van het project.

Het ingediende project moet getuigen van een inspanning om tot een positief circusimago te komen. Aanvragen kunnen gaan over de verbetering van de algemene kwalitatieve uitstraling van het circus, de spreiding van een circusvoorstelling naar een breed en/of nieuw publiek, creatie van een nieuwe voorstelling en/of de kwalitatieve omkadering van een voorstelling.

De subsidie wordt toegekend per periode van één jaar. Een ingediend project kan maximaal één jaar volgend op dat van de eerste aanvraag verlengd worden, mits er een gemotiveerde aanvraag wordt ingediend.

Een project ingediend in jaar X kan zijn einde kennen in jaar X + 1 indien aangetoond en gemotiveerd wordt dat minstens de voorbereidingskosten zijn betaald in jaar X.

De aanvragen voor 2007 moeten gebeuren vóór 1 december 2006

Het aanvraagdossier wordt opgestuurd naar:

Vlaamse Overheid
Agentschap Sociaal Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen
Gilbert Van Houtven- waarnemend Administrateur-generaal
Arenberggebouw
Arenbergstraat 9
1000 Brussel

3. Advisering en Beslissing

De subsidies worden toegekend door de minister van Cultuur op basis van een voorstel van het Agentschap Sociaal Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen.

Elke aanvraag voor projectsubsidies wordt onderzocht door een adviescommissie. De commissie brengt een inhoudelijk en financieel advies uit aan de minister over de aanvragen. Het bevoegde agentschap van de Vlaamse Overheid brengt voor elke projectaanvraag een voorstel aan de minister mbt een mogelijke financiële tussenkomst en een voorstel tot beslissing betreffende ondersteuning van het project.

Voor het jaar 2007 deelt het agentschap de beslissing(en) mee aan het circus vóór 1 februari 2007.

Uitbetaling van de subsidie

De aanvrager moet uiterlijk op 1 maart van het jaar volgend op dat van de aanvraag een evaluatieverslag van het ingediende project en een financiële afrekening van het voorbije project aan het agentschap bezorgen.

Het evaluatieverslag en de financiële afrekening omvatten minimaal volgende onderdelen:

- een overzicht van de al dan niet gerealiseerde doelstellingen;
- een gedetailleerd overzicht van de uitgaven verbonden aan het project;

Een voorschot van 80% wordt uitbetaald na indiening en goedkeuring van het dossier.

Het saldo van 20% wordt uitbetaald na de goedkeuring van het evaluatieverslag en de financiële afrekening.

Communicatie

Bij de uitvoering van het gesubsidieerde project wordt de steun van de Vlaamse overheid vermeld. Deze vermelding wordt als volgt geconcretiseerd:

1. Het gebruik van de standaardlogo's en de bijhorende tekst/baselines, zoals door de Vlaamse Regering vastgesteld, bij elke mededeling, verklaring, publicatie, presentatie - ongeacht de drager.
2. De indiener besteedt in zijn projectaanvraag op een proactieve wijze aandacht aan de mogelijkheden om de steun van de Vlaamse overheid te vermelden.
3. Indien bij de uitvoering van het geselecteerde project publieksevenementen gepland zijn, wordt de indiener geacht om in de aanvraag te vermelden hoe de steun vanwege de Vlaamse overheid aan het geselecteerde project op een dynamische wijze kenbaar kan gemaakt worden. Hierover worden afspraken gemaakt met de Vlaamse overheid.
4. Indien er zich bij de uitvoering van het project publieksevenementen of andere mogelijkheden tot communicatie ontwikkelen die niet in de projectaanvraag voorzien werden, zal de projectverantwoordelijke de Vlaamse overheid een maand op voorhand contacteren om ad hoc afspraken te maken over een extra communicatieve return.

Hoofdstuk 2: Landelijke ondersteuning voor Circuskunsten

De Vlaamse overheid voorziet vanaf 2007 in de ondersteuning van het amateurcircuit én van de verwezenlijking van een cluster aan bijkomende opdrachten:

De vzw Vlaamse organisatie voor Circuskunsten (CircusVLO) wordt sinds 2001 als project door de Vlaamse overheid ondersteund voor haar werking, binnen het decreet op de amateurkunsten. Voor 2007 zal de vzw Vlaamse organisatie voor Circuskunsten, voor haar jaarwerking een subsidie ontvangen. Vanaf 1 januari 2008 kan de organisatie, adhv een langdurige overeenkomst, ondersteuning krijgen binnen het nieuwe decreet.

Tegelijk wordt het perspectief naar voor geschoven voor een ruimere landelijke ondersteuning voor het circusbeleid, binnen de perken van de beschikbare middelen, via bijkomende opdrachten. In het najaar van 2006 wordt, in nauwe samenhang met CircusVLO, onderzocht onder welke vorm dit kan gebeuren, ofwel via de bestaande landelijke organisatie, ofwel via een afzonderlijk op te richten vzw.

Om de subsidies voor 2007 te ontvangen, moet(en) de organisatie(s) voldoen aan onderstaande voorwaarden en volgende opdrachten vervullen:

Voorwaarden

- Een werking hebben met een landelijk karakter;

- Organisatie(s) zonder winstoogmerk zijn;

Opdrachten

amateurcircuit

- Een communicatieplan realiseren ten behoeve van de amateur- en semiprofessionele beoefenaars en liefhebbers van de circuskunsten met het oog op de uitstraling en de kwaliteitsverbetering van de Circuskunsten in Vlaanderen en het tweetalige gebied Brussel Hoofdstad;
- Ondersteuning bieden aan amateur- en semiprofessionele beoefenaars en liefhebbers van de circuskunsten door het ontwikkelen en/of aanbieden van (werk)materialen;
- Het organiseren van publieksgerichte evenementen;
- Artistieke, organisatorische en technische begeleiding geven aan de aangesloten lokale circusateliers, de ondersteunde amateurproducties en de geïnitieerde opleidingen/educatieve initiatieven;
- Vanuit de doelstelling om te streven naar een inclusieve werking een procesgerichte vernieuwing en verbreding realiseren;
- Een open documentatie- en/of informatiecentrum omtrent circuskunsten te realiseren;
- Landelijke verspreiding van een tijdschrift dat naar de amateur- en semiprofessionele beoefenaars en liefhebbers van de circuskunsten gericht is;
- Het organiseren van opleidingscursussen voor docenten in de circuskunsten;
- Vanuit de doelstelling om te groeien naar een aanbod van 20 aangesloten circusateliers, verspreid over Vlaanderen, actief werken aan de uitbouw van dit ateliercircuit.
- Nauwe contacten onderhouden en eventuele samenwerking opzetten met andere actoren uit het circuslandschap en binnen de amateurkunsten;
- Een kwaliteitsbeleid uitbouwen dat erop gericht is op een systematische wijze de kwaliteit van de aangeboden dienstverlening en ook van haar werking te bepalen, te plannen, te verbeteren en op te volgen;

Bijkomende opdrachten

De presentatie verzorgen van producties;

ontmoetingskansen, samenwerking en uitwisseling tussen de circusvormen bieden;

ruimte bieden voor ateliers, training en creatie;

een actieve rol spelen in de ontsluiting van het circuserfgoed;

het kennisknooppunt en ankerpunt vormen omtrent circussen;

de organisatie van het jaar van het circusfestival in 2007;

de geplande circustournee(s) organiseren.

Met het oog op een langdurige overeenkomst moet(en) de organisatie(s) voor 1 oktober 2007 een meerjarig beleidsplan indienen voor de periode 2008–2011.

Indien er twee afzonderlijke organisaties bestaan voor de invulling van deze twee luiken, moet er nauwe samenwerking opgezet worden tussen deze twee organisaties. In het andere geval zal voor de uitvoering van deze opdrachten de minister van Cultuur met de organisatie per beleidsperiode een beheersovereenkomst afsluiten waarin de samenstelling, de werking en specifieke opdrachten, het toezicht, de middelen en de procedure gespecificeerd worden.

Procedure aanvraagdossier

De landelijke organisatie voor Circuskunsten dient een dossier in voor 1 december 2006 waaruit duidelijk blijkt:

- Dat aan bovenstaande voorwaarden is voldaan
- Hoe de hoger omschreven opdrachten zullen worden vervuld in 2007;
- Dat de begroting sluitend is

Het aanvraagdossier wordt opgestuurd naar:

Vlaamse Overheid

Agentschap Sociaal Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen

Gilbert Van Houtven- waarnemend Administrateur-generaal

Arenberggebouw

Arenbergstraat 9

1000 Brussel

Advisering en beslissing

Voor de toekenning van de subsidie voor 2007 zal de minister van Cultuur, na advies van de het bevoegde agentschap, een beslissing nemen voor 15 december 2006.

Uitbetaling subsidie

Aan de organisatie worden vier voorschotten van 22,5% uitbetaald, na indiening en goedkeuring van het dossier.

Het saldo van 10% wordt betaald na ontvangst en goedkeuring van een goedgekeurd jaarverslag. Dit jaarverslag moet voor 1 maart 2008 aan het agentschap bezorgd worden.

Communicatie

Bij de uitvoering van het gesubsidieerde project wordt de steun van de Vlaamse overheid vermeld. Deze vermelding wordt als volgt geconcretiseerd:

1. Het gebruik van de standaardlogo's en de bijhorende tekst/baselines, zoals door de Vlaamse Regering vastgesteld, bij elke mededeling, verklaring, publicatie, presentatie - ongeacht de drager.
2. De indiener besteedt in zijn projectaanvraag op een proactieve wijze aandacht aan de mogelijkheden om de steun van de Vlaamse overheid te vermelden.
3. Indien bij de uitvoering van het geselecteerde project publieksevenementen gepland zijn, wordt de indiener geacht om in de aanvraag te vermelden hoe de steun vanwege de Vlaamse overheid aan het geselecteerde project op een dynamische wijze kenbaar kan gemaakt worden. Hierover worden afspraken gemaakt met de Vlaamse overheid
4. Indien er zich bij de uitvoering van het project publieksevenementen of andere mogelijkheden tot communicatie ontwikkelen die niet in de projectaanvraag voorzien werden, zal de projectverantwoordelijke de Vlaamse overheid een maand op voorhand contacteren om ad hoc afspraken te maken over een extra communicatieve return.

Hoofdstuk 3: Projectondersteuning Circusbeleid

De Vlaamse overheid voorziet subsidies voor diverse projecten die de realisatie van het nieuw circusbeleid mogelijk maken. De subsidies worden toegekend binnen de perken van de beschikbare begrotingskredieten.

Beurzen voor scholing/stage

De Vlaamse overheid zal vanaf 2007 subsidies toekennen aan jonge circusartiesten voor een internationale bijscholing of voortgezette opleiding. De ondersteuning is toegankelijk voor circusartiesten van 18 tot 30 jaar.

De Vlaamse overheid zal daartoe jaarlijks voor maximaal 5 jonge circusartiesten tussenkomen in de reis- en verblijfkosten van de bijscholing of opleiding. De circusartiest dient minimaal 2 maand op voorhand een aanvraag in bij het bevoegde agentschap van de Vlaamse overheid. De aanvraag omvat zowel een begroting als een motiverend advies voor de ondersteuning. De Vlaamse overheid zal maximaal voor 80% van de begrote onkosten tussenkomen. Eenzelfde circusartiest kan op jaarbasis maximaal één beurs aanvragen.

Ondersteuning van nieuwe (semi)-professionele circusproducties

De ondersteuning van (semi) –professionele circusproducties heeft als doelstelling om de nieuwe vormen in circuskunsten kansen te geven zich verder te ontwikkelen. De Vlaamse overheid zal daartoe vanaf 2007 op jaarbasis producties in het kader van nieuwe vormen van circuskunsten ondersteunen.

Procedure aanvraagdossier

Organisaties kunnen een aanvraag indienen voor 15 november 2006 tav:

Vlaamse Overheid

Agentschap Sociaal Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen

Gilbert Van Houtven- waarnemend administrateur-generaal

Arenberggebouw

Arenbergstraat 9

1000 Brussel

Het aanvraagdossier dient te voldoen aan onderstaande criteria:

- de nodige administratieve gegevens: de identificatiegegevens van de projectaanvrager/ organisatie en het rekeningnummer waarop de toegekende subsidie gestort mag worden;
- een beknopte uiteenzetting waarin het project geconcretiseerd (timing en stappenplan) én geargumenteed wordt
- een gedetailleerde begroting met alle inkomsten en uitgaven van het project;
- een gedetailleerde communicatiestrategie;
- indien de initiatiefnemer een vzw is, moet ook een kopie van de statuten zoals die voor publicatie in het Belgisch Staatsblad aan de griffie van een Rechtbank van Koophandel zijn bezorgd, worden toegevoegd.
- Het curriculum Vitae van de indienende organisatie/circusartiesten.

Advisering en beslissing

Elke projectaanvraag wordt onderzocht door een adviescommissie. De commissie brengt een inhoudelijk en financieel advies uit aan de minister over de aanvragen. Het bevoegde agentschap van de Vlaamse Overheid brengt voor elke projectaanvraag een voorstel aan de minister mbt een mogelijke financiële tussenkomst en een voorstel tot beslissing betreffende ondersteuning van het project. De minister beslist voor 15 januari.

Communicatie

Bij de uitvoering van het gesubsidieerde project wordt de steun van de Vlaamse overheid vermeld. Deze vermelding wordt als volgt geconcretiseerd:

1. Het gebruik van de standaardlogo's en de bijhorende tekst/baselines, zoals door de Vlaamse Regering vastgesteld, bij elke mededeling, verklaring, publicatie, presentatie - ongeacht de drager.
2. De indiener besteedt in zijn projectaanvraag op een proactieve wijze aandacht aan de mogelijkheden om de steun van de Vlaamse overheid te vermelden.
3. Indien bij de uitvoering van het geselecteerde project publieksevenementen gepland zijn, wordt de indiener geacht om in de aanvraag te vermelden hoe de steun vanwege de Vlaamse overheid aan het geselecteerde project op een dynamische wijze kenbaar kan gemaakt worden. Hierover worden afspraken gemaakt met de Vlaamse overheid.
4. Indien er zich bij de uitvoering van het project publieksevenementen of andere mogelijkheden tot communicatie ontwikkelen die niet in de projectaanvraag voorzien werden, zal de projectverantwoordelijke de Vlaamse overheid een maand op voorhand contacteren om ad hoc afspraken te maken over een extra communicatieve return.

Betaling van de subsidie

Een voorschot van 80% wordt aan de organisatie uitbetaald na indiening en goedkeuring van het dossier.

Het saldo van 20% wordt uitbetaald na de goedkeuring van het inhoudelijke en financiële eindverslag en een eindafrekening met een overzicht van de uitgaven voor het project.

opleiding tot docent in de circuskunsten

Om de uitbreiding van het ateliercircuit en workshops te verwezenlijken kan de Vlaamse overheid vanaf 2007 een samenwerking aangaan met organisaties die een opleiding tot circusdocent aanbieden. De samenwerking heeft tot doel meer plaatsen te creëren voor Vlaamse deelnemers binnen de opleiding.

Organisaties kunnen een aanvraag indienen voor 15 november 2006. In het aanvraagdossier moet de organisatie zich positioneren tov volgende criteria:

- visie van de organisatie tov een opleiding tot circusdocent
- inhoud van de opleiding tot circusdocent
- te ondernemen acties voor het aantrekken van nieuwe deelnemers
- bovenlokale actieradius van de organisatie
- professionele aanpak van de opleiding

Het dossier moet daarnaast ook de algemene gegevens van de organisatie alsook een gedetailleerde begroting voor de aanvraag omvatten.

De beslissing van de minister zal, na advies door het betrokken Agentschap, voor 15 januari bekend worden gemaakt. De Vlaamse overheid zal met de organisatie(s) een overeenkomst afsluiten waarin de specifieke opdrachten, het toezicht, de middelen en de procedure voor 2007 gespecificeerd worden.

Voor meer informatie omtrent het reglement kan er steeds contact opgenomen worden met
de Vlaamse overheid

Agentschap Sociaal Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen

Amateurkunsten en Cultuurspreiding

Yves De Backer

Arenbergstraat 9

1000 Brussel

Yvesb.debacker@cjsm.vlaanderen.be

T 02-553 41 79

F 02-553 41 74

Bijlage 5 Circusdecreet

VLAAMSE OVERHEID

N. 2009 — 126

[2008/204677]

21 NOVEMBER 2008. — Decreet betreffende de ondersteuning van de circuskunsten in Vlaanderen (1)

Het VLAAMS PARLEMENT heeft aangenomen en Wij, REGERING, bekrachtigen hetgeen volgt :

DECREET
betreffende de ondersteuning van de circuskunsten in Vlaanderen

HOOFDSTUK I. — Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder :

1° circuskunst : kunstuiting waarbij hoofdzakelijk de (lucht)acrobatie, evenwichtskunsten, jonglerie, clownerie, goochelen, dressuur of circus-theater wordt beoefend;

2° circuskunstproductie : een publiekgericht aanbod waarbij de beoefening van de circuskunst centraal staat;

3° circuskunstenaar : de beoefenaar van de circuskunsten;

4° Vlaamse circuskunstproductie : een circuskunstproductie die wordt gespreid door rechtspersonen met maatschappelijke zetel in het Nederlandse taalgebied, of rechtspersonen met maatschappelijke zetel in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd als uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap;

5° een nomadische tournee : een gepland programma van maximaal 24 maanden, waarbij een circuskunstproductie zich verplaatst met een mobiele accommodatie en daarbij een reeks verschillende speelplekken in het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad bedient;

6° administratie : de administratieve entiteit binnen de Vlaamse administratie die bevoegd is voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

Art. 3. Dit decreet heeft als doel om de circuskunsten in Vlaanderen te stimuleren, te ondersteunen en steeds opnieuw kansen op verdere ontwikkeling, ontplooiing en groei te bieden en daardoor de omvang en kwaliteit van het aanbod van circuskunstproducties te vergroten, te verbreden en te verdiepen zodat er meer mensen en ook een diverser publiek kunnen worden bereikt.

Hiertoe voorziet het decreet binnen de begroting en onder de bij dit decreet bepaalde voorwaarden in de volgende beleidsvoering :

1° de subsidiëring van de creatie van Vlaamse circuskunstproducties;

2° de subsidiëring van de spreiding van Vlaamse circuskunstproducties via een nomadische spreiding, festivals en de aanwezigheid op internationale fora waar de circuskunstproducties centraal staan;

3° de subsidiëring van de opleiding en vorming van circuskunstenaars;

4° de subsidiëring van een circuscentrum en subsidies voor de promotie van de circuskunsten.

HOOFDSTUK II. — *Subsidiëring van de creatie van circuskunstproducties*

Art. 4. De Vlaamse Gemeenschap subsidieert de creatie van kwaliteitsvolle circuskunstproducties die zich richten op een breed en divers publiek.

Art. 5. Om in aanmerking te komen voor subsidiëring moet de subsidieaanvraag voor een circuskunstproductie ingediend worden door een rechtspersoon met maatschappelijke zetel in het Nederlandse taalgebied, of rechtspersonen met maatschappelijke zetel in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd als uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap. Als het gevraagde subsidiebedrag maximaal vijfduizend euro bedraagt, kunnen ook natuurlijke personen een aanvraag indienen.

Daarnaast wordt een voor subsidie ingediende circuskunstproductie getoetst aan de mate waarin en de wijze waarop ze tegemoet komt aan de volgende kwaliteitscriteria :

1° de artistieke waarde waarop de circuskunst in de productie is opgenomen en bijdraagt aan zowel de verdere ontwikkeling en vernieuwing, als aan een breder en meer divers publieksbereik ervan;

2° de haalbaarheid en consistentie van de subsidieaanvraag, waarin de financiering, timing, praktische en artistieke organisatie, maar ook de vooruitzichten op spreiding van het ingediende project zijn opgenomen;

3° de kwaliteit van eventuele vorige producties;

4° de betrokkenheid van de indieners bij de Vlaamse circuskunsten en hun plaats en bijdrage als actief netwerker.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor het indienen van de subsidieaanvragen, alsook de beoordeling en de evaluatie van de circuskunstproducties, de beoordelingscommissie, de toekenning en de uitbetaling van de subsidie en het toezicht op de naleving van de subsidiëringvoorwaarden.

Een gesubsidieerde circuskunstproductie stelt zich zonder extra vergoeding beschikbaar voor een publiekgericht moment, georganiseerd door het circuscentrum, vermeld in artikel 19, tweede lid, 4°. De Vlaamse Regering kan daarvoor de nadere voorwaarden bepalen.

HOOFDSTUK III. — *Subsidiering van de spreiding van circuskunstproducties**Afdeling I. — Gemeenschappelijke bepalingen*

Art. 6. De Vlaamse Gemeenschap draagt bij tot een optimale spreiding van circuskunstproducties door de subsidiering van :

- 1° nomadische tournees in het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad;
- 2° festivals in het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad waarvan het programma in hoofdzaak bestaat uit circuskunstproducties;
- 3° de internationale spreiding van een Vlaamse circuskunstproductie.

Voor subsidies voor de spreiding van circuskunstproducties komen alleen rechtspersonen met maatschappelijke zetel in het Nederlandse taalgebied of rechtspersonen met maatschappelijke zetel in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd als uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap, in aanmerking.

Art. 7. Subsidies in het kader van dit hoofdstuk kunnen niet worden gecombineerd met subsidies in het kader van hoofdstuk VI van het decreet van 18 januari 2008 houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport.

Art. 8. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor het indienen van de subsidieaanvragen, alsook de beoordeling en de evaluatie ervan, de beoordelingscommissie, de toekenning en de uitbetaling van de subsidie en het toezicht op de naleving van de subsidiëeringsvoorwaarden, vermeld in dit hoofdstuk.

Afdeling II. — Subsidiering van nomadische tournees in Vlaanderen

Art. 9. De Vlaamse Gemeenschap kan een nomadische tournee van een circuskunstproductie subsidiëren.

Een voor subsidie ingediende circuskunstproductie wordt getoetst aan de mate waarin en de wijze waarop ze tegemoet komt aan de volgende kwaliteitscriteria :

- 1° de kwaliteit van de circuskunstproductie in kwestie;
- 2° de haalbaarheid en consistentie van de subsidieaanvraag waarin de financiering, timing, praktische en artistieke organisatie maar ook de vooruitzichten op spreiding van de nomadische tournee zijn opgenomen;
- 3° de kwaliteit van eventuele vorige nomadische tournees;
- 4° de betrokkenheid van de indieners bij de Vlaamse circuskunsten en hun plaats en bijdrage als actief netwerker.

Afdeling III. — Subsidiering van festivals voor circuskunstproducties

Art. 10. De Vlaamse Gemeenschap kan festivals subsidiëren als het programma ervan in hoofdzaak bestaat uit circuskunstproducties. De subsidies kunnen voor maximaal vijf jaar toegekend worden en zijn hernieuwbaar.

Subsidieaanvragen van festivals worden getoetst aan de mate waarin en de wijze waarop ze tegemoet komen aan de volgende kwaliteitscriteria :

- 1° de originaliteit en artistiekheid waarop, en de mate waarin de circuskunsten in het festivalprogramma zijn opgenomen;
- 2° de bijdrage aan en impact op de verdere ontwikkeling en vernieuwing van de circuskunsten;
- 3° het bereik van een breder en meer divers publiek;
- 4° het communicatie- en promotieplan, waarbij de zichtbaarheid van de steun van de Vlaamse Gemeenschap een expliciet onderdeel vormt;
- 5° de Vlaamse en internationale uitstraling van het festivalprogramma, onder meer door de aanwezigheid van Vlaamse circuskunstproducties en van internationaal gereputeerde circuskunstproducties;
- 6° de betrokkenheid van de indieners bij de Vlaamse en de internationale circuskunsten en hun plaats en bijdrage als actief netwerker;
- 7° de haalbaarheid en consistentie van de subsidieaanvraag, waarin de financiering, timing, praktische en artistieke organisatie, maar ook de vooruitzichten op impact en bereik van het festival zijn opgenomen.

Afdeling IV. — Subsidiering van de internationale spreiding van een Vlaamse circuskunstproductie

Art. 11. De Vlaamse Gemeenschap kan de internationale spreiding van Vlaamse circuskunstproducties subsidiëren.

Om in aanmerking te komen voor subsidiering voor internationale spreiding moet de circuskunstproductie voldoen aan de volgende vereisten :

- 1° de circuskunstproductie voldoet aan de definitie, vermeld in artikel 2, 4°;
- 2° de circuskunstproductie neemt deel aan een buitenlands festival of evenement met grote internationale uitstraling, waarvan het programma een aanbod biedt uit minstens drie landen.

Een subsidieaanvraag voor een internationale spreiding van een Vlaamse circusproductie wordt getoetst aan de mate waarin en de wijze waarop ze tegemoet komt aan de volgende kwaliteitscriteria :

- 1° de originaliteit en artistiekheid waarop de circuskunst in de Vlaamse circusproductie is opgenomen en bijdraagt aan de internationale uitstraling van de Vlaamse circuskunsten;
- 2° de betrokkenheid van de indieners bij de Vlaamse circuskunsten en hun plaats en bijdrage als actief netwerker;
- 3° de positieve impact op internationale samenwerkingsverbanden en netwerkvorming, uitwisseling en expertisevorming, en de bijdrage aan en impact op de verdere ontwikkeling en vernieuwing van de Vlaamse circuskunst;
- 4° de internationale uitstraling van het festival of evenement, onder meer door de aanwezigheid van internationaal gereputeerde circuskunstproducties, de mogelijkheden tot internationale vergelijkingen, competitie en onderlinge beïnvloeding;

5° de haalbaarheid en consistentie van de subsidieaanvraag, waarin de financiering, timing, praktische en artistieke organisatie van de deelname, maar ook de vooruitzichten op bereik en impact van dit internationale festival of evenement zijn opgenomen.

HOOFDSTUK IV. — *Subsidiëring van bijscholingen en opleidingen voor circuskunstenaars*

Afdeling I. — Beurzen voor internationale bijscholingen of voortgezette opleidingen van circuskunstenaars

Art. 12. De Vlaamse Gemeenschap kan beurzen voor internationale bijscholingen of voortgezette opleidingen voor circuskunstenaars uitreiken.

Art. 13. Een aanvraag voor een beurs voor internationale bijscholingen of voortgezette opleidingen voor circuskunstenaars wordt getoetst aan de mate waarin en de wijze waarop die bijscholingen of opleidingen legemoetkomen aan de volgende kwaliteitscriteria :

1° de hand met een circuskunstproductie, de betrokkenheid bij de Vlaamse circuskunsten en de mogelijkheden om zich als actief netwerker te engageren;

2° de kennis, vaardigheden, verwezenlijkingen, erkenningen en aan het curriculum vitae verbonden elementen die betrekking hebben op de circuskunsten;

3° het carrièreperspectief waarin die opleidingen of bijscholingen worden geplaatst en de opportuniteit voor de Vlaamse overheid om hiertoe bij te dragen.

Art. 14. § 1. De Vlaamse Gemeenschap kent jaarlijks aan maximaal tien circuskunstenaars een beurs toe voor een internationale bijscholing of een voortgezette opleiding in de circuskunsten.

Een circuskunstenaar kan maximaal één beurs per jaar ontvangen.

§ 2. De circuskunstenaars kunnen, na advies van de administratie, een beurs ontvangen van maximaal tienduizend euro. Als een hoger bedrag aangevraagd wordt, zal de aanvraag voor advies worden voorgelegd aan een beoordelingscommissie.

De tegemoetkoming bedraagt maximaal 80 procent van de reis-, verblijf- en studiekosten.

Art. 15. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de aanvraag, de procedure, de beoordelingscommissie, de toekenning, het toezicht en de evaluatie van de beurzen voor een internationale bijscholing of een voortgezette opleiding in de circuskunsten.

Afdeling II. — Subsidiëring van deelname aan opleidingen tot docent in de circuskunsten

Art. 16. De Vlaamse Gemeenschap subsidieert jaarlijks maximaal tien deelnemers voor een opleiding tot docent in de circuskunsten.

De subsidie bedraagt maximaal de helft van het inschrijvingsgeld voor de opleiding. Opleidingen georganiseerd door het circuscentrum, vermeld in artikel 18, komen niet in aanmerking voor deze subsidie.

Een aanvraag wordt beoordeeld op de toegevoegde waarde die ze biedt voor de aanvrager, op basis van de motivatie, een portfolio met ervaringen, de kwaliteit van de opleiding waarvoor een subsidie wordt gevraagd, de mate waarin de opleiding aansluit bij de pedagogische uitgangspunten die in de Vlaamse circusateliers worden gehanteerd, eventueel voorafgaande opleidingen, de betrokkenheid bij de Vlaamse circuskunsten, en de opportuniteit van de Vlaamse overheid om hiertoe bij te dragen.

Art. 17. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de aanvraag, de procedure, de beoordeling, de toekenning, het toezicht en de evaluatie van subsidie voor deelname aan een opleiding tot docent in de circuskunsten.

HOOFDSTUK V. — *Ondersteuning en promotie van de circuskunsten*

Afdeling I. — Ondersteuning van een circuscentrum

Art. 18. De Vlaamse Gemeenschap subsidieert een vereniging zonder winstoogmerk, circuscentrum te noemen, met als doel de bevordering, ondersteuning en promotie van :

1° de creatie, beoefening, spreiding, bewaring en beleving van circuskunsten in Vlaanderen;

2° het circuskunstenbeleid van de Vlaamse Gemeenschap;

3° de Vlaamse circuskunstenaars, hun organisaties, structuren, netwerken en evenementen.

Het circuscentrum richt zich hiertoe tot de circuskunsten, het circuskunstenbeleid en de circuskunstenaars zowel in een beroepsmatige als in een amateurcontext.

Art. 19. Het circuscentrum heeft de volgende opdrachten :

1° het begeleiden en ondersteunen van circuskunstenaars, hun organisaties, structuren, netwerken en evenementen;

2° het vervullen van een intermediaire rol tussen de overheid en de verschillende actoren die betrokken zijn bij de circuskunsten;

3° het ontwikkelen en ter beschikking stellen van een kennisknooppunt en ankerpunt voor de circuskunsten;

4° het ontwikkelen en ontsluiten van een open documentatie- en informatiecentrum voor de circuskunsten;

5° het op een actieve, dynamische en hedendaagse wijze ontsluiten van het circuskunstenerfgoed;

6° het realiseren en toepassen van een communicatieplan voor de uitstraling en de kwaliteitsverbetering van de circuskunsten in Vlaanderen.

De opdrachten, vermeld in het eerste lid, worden geconcretiseerd door het ontwikkelen, promoten, organiseren, aanbieden en begeleiden van :

1° informatie, (werk)materialen en ruimte voor creatie;

2° vorming, gericht op procesgerichte vernieuwing en verbreding;

3° ontmoetingskansen, samenwerking en uitwisseling, zowel binnen het werkveld als met aanverwante sectoren;

4° vormingsactiviteiten op regionaal, landelijk en internationaal vlak, met een bijzondere aandacht voor publieksgerichte momenten voor de gesubsidieerde producties, vermeld in hoofdstuk II;

5° een kwalitatief netwerk van docenten en circuskunstenaars via opleidingscursussen voor docenten en toeleiding tot professionele opleidingen in binnen- en buitenland;

6° een ateliercircuit;

7° de artistieke, organisatorische en technische begeleiding voor de lokale circusateliers, de ondersteunde amateurproducties en de geïnitieerde opleidingen en educatieve initiatieven.

Art. 20. Bij de subsidieaanvraag verduidelijkt de vereniging hoe ze de doelstellingen zal realiseren, op basis van een beleidsnota waarin de visie, de doelstellingen, begroting en de werking van het circuscentrum worden geformuleerd, alsmede de complementariteit ten opzichte van andere relevante actoren en de samenwerking met die actoren.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere voorwaarden voor het indienen en beoordelen van de subsidieaanvragen, voor de toekenning en de uitbetaling van de subsidie en het toezicht op de naleving van de subsidievoorwaarden.

Art. 21. De Vlaamse Regering sluit voor de invulling van de opdrachten met het circuscentrum een beheersovereenkomst. Die bestrijkt maximaal een periode van vijf jaar en is hernieuwbaar.

In de beheersovereenkomst wordt minstens het volgende bepaald :

1° de voorwaarden voor het opstellen en indienen van een meerjarenplan met inbegrip van begroting;

2° het jaarlijkse subsidiebedrag voor de periode waarop de beheersovereenkomst betrekking heeft;

3° de wijze van uitbetaling van de subsidie;

4° de evaluatie van en het toezicht op de naleving van de subsidiëeringsvoorwaarden en bepalingen in de overeenkomst;

5° de inhoudelijke en financiële rapportering door het circuscentrum in het kader van de uitvoering van de beheersovereenkomst;

6° de mogelijkheden tot tussentijdse aanpassing van de overeenkomst;

7° de wijze waarop een kwaliteitsbeleid gevoerd wordt.

De Vlaamse Regering kan nadere voorwaarden bepalen waaraan de overeenkomst moet voldoen.

Afdeling II. — Promotie van circuskunsten

Art. 22. Met het oog op het stimuleren van een positief circus-imago subsidieert de Vlaamse Gemeenschap jaarlijks maximaal twee nieuwe promotieprojecten. Eenzelfde project kan nooit meer dan twee jaar na elkaar aangevraagd worden.

Een promotieproject kan worden ingediend door rechtspersonen met maatschappelijke zetel in het Nederlandse taalgebied of rechtspersonen met maatschappelijke zetel in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd als uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap.

Een subsidieaanvraag voor een promotieproject voor de circuskunst wordt getoetst aan de mate waarin en de wijze waarop dat project tegemoetkomt aan de volgende kwaliteitscriteria :

1° de originaliteit en vernieuwende en wervende kracht;

2° de inspanningen om grote, brede, nieuwe en diverse publieken aan te spreken;

3° de aansluiting bij de Vlaamse circuskunsten en de samenwerking met het circuscentrum;

4° de kracht en de omvang van het communicatie- en promotieplan, en de aandacht voor de herkenning van de Vlaamse ondersteuning en de beeldvorming van de Vlaamse overheid;

5° de haalbaarheid en consistentie van de subsidieaanvraag, waarin de financiering, timing, praktische en artistieke organisatie, maar ook de vooruitzichten op bereik en impact van dit promotieproject zijn opgenomen.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor het indienen van de subsidieaanvragen, alsook de beoordeling, en de evaluatie van de projecten, de beoordelingscommissie, de toekenning en de uitbetaling van de subsidie en het toezicht op de naleving van de subsidiëeringsvoorwaarden.

HOOFDSTUK VI. — Overgangsbepalingen

Art. 23. Festivals die op het ogenblik van de inwerkingtreding van dit decreet op basis van het Kunstendecreet van 2 april 2004 een ontvankelijke aanvraag hebben ingediend voor een subsidie voor hun meerjarige werking vanaf 2010, kunnen uiterlijk veertien dagen na de goedkeuring van het circusdecreet aan de administratie een beslissing vragen op basis van artikel 10 van dit decreet. Die vraag moet aangetekend of tegen ontvangstmelding worden ingediend. De Vlaamse Regering beslist binnen de 30 dagen na deze vraagstelling over de toekenning voor subsidies vanaf 1 januari 2010.

Art. 24. In afwijking van artikel 20 wordt voor de periode van 1 januari 2009 tot en met 31 december 2013 een beheersovereenkomst, zoals bedoeld in artikel 21, eerste lid, gesloten met de organisatie die in 2008 wordt gesubsidieerd voor de landelijke ondersteuning voor circuskunsten op basis van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 april 2008. De beheersovereenkomst wordt gesloten voor 31 december 2008.

HOOFDSTUK VII. — Overige bepalingen

Art. 25. Geen enkele activiteit waarbij wilde dieren worden ingezet kan in het kader van dit decreet subsidies ontvangen.

Art. 26. Elke begunstigde moet het logo van de Vlaamse overheid met het bijschrift "Met steun van de Vlaamse overheid" opnemen op alle informatiedragers en relevante externe communicatiekanalen. De Vlaamse Regering bepaalt de verdere uitwerking van die inspanningen op het gebied van communicatie.

Art. 27. De subsidies die op basis van dit decreet worden toegekend aan rechtspersonen die activiteiten uitoefenen gericht op de gehele Vlaamse cultuurgemeenschap, bevatten de financiële middelen voor de ondersteuning van de jaarlijkse personeels- en werkingskosten.

Art. 28. § 1. Een op basis van dit decreet gesubsidieerde rechtspersoon kan, gedurende de meerjarige subsidieperiode of de periode waarin die vereniging haar beheersovereenkomst uitvoert, onbeperkt fondsen aanleggen met eigen inkomsten en subsidies. Die fondsen moeten voldoen aan de geldende boekhoudkundige regels en moeten worden aangewend voor het doel van de vereniging.

§ 2. Op het einde van de periode van de beheersovereenkomst of de meerjarige subsidieperiode mag de som van de bestemde fondsen en het overgedragen resultaat worden overgedragen naar een volgende periode op voorwaarde dat die som niet meer bedraagt dan tien procent van de gemiddelde jaarlijkse kosten, berekend over de voorbije periode.

De Vlaamse Regering kan een afwijking toestaan van het percentage, vermeld in het eerste lid, op voorwaarde dat de vereniging daartoe een gemotiveerd bestedingsplan voorlegt.

§ 3. Als bij de afrekening van het laatste werkingsjaar van de beleidsperiode of subsidieperiode, vermeld in § 1, de som, vermeld in § 2, meer bedraagt dan het bedrag dat bepaald werd in § 2, dan moet het teveel ingehouden worden op het nog uit te keren saldo van de subsidie, toegekend aan de vereniging, en moet het eventueel daarna nog resterende bedrag door de vereniging teruggestort worden aan de Vlaamse overheid tot maximaal het bedrag van de door de Vlaamse overheid toegekende subsidies in het laatste jaar van de periode.

Als aan een vereniging als vermeld in § 1, na afloop van de meerjarige subsidieperiode of de periode van de beheersovereenkomst, geen subsidies meer worden verleend, dan is de vereniging verplicht een bestedingsplan voor de som, vermeld in § 2 aangelegd in overeenstemming met § 1, in te dienen bij de administratie. De som, vermeld in § 2 moet in voorkomend geval prioritair aangewend worden voor de arbeidsrechtelijke verplichtingen.

Art. 29. De bedragen en meerjarige subsidies, vermeld in dit decreet, worden aangepast aan de ontwikkeling van de gezondheidsindex, zoals berekend door de toepassing van artikel 2 van het koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van het concurrentievermogen, bekrachtigd bij de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen.

HOOFDSTUK VIII. — *Slotbepalingen*

Art. 30. Dit decreet wordt aangehaald als : *Circusdecreet*.

Art. 31. Dit decreet treedt in werking op 15 november 2008.

Kondigen dit decreet af, bevelen dat het in het *Belgisch Staatsblad* zal worden bekendgemaakt.

Brussel, 21 november 2008.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

K. PEETERS,

De Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel,

B. ANCIAUX

Nota

(1) *Zitting 2008-2009*

Stukken. — Ontwerp van decreet : 1841, nr. 1. — Amendementen : 1841, nr. 2. — Verslag : 1841, nr. 3. — Tekst aangenomen door de plenaire vergadering : 1841, nr. 4.

Handelingen. — Bespreking en aanneming : Vergadering van 12 november 2008.

TRADUCTION

AUTORITE FLAMANDE

F. 2009 — 126

[2008/204677]

21 NOVEMBRE 2008. — Décret relatif au soutien des arts du cirque en Flandre (1)

Le Parlement flamand a adopté et Nous, Gouvernement, sanctionnons ce qui suit :

DECRET

relatif au soutien des arts du cirque en Flandre

CHAPITRE Ier. — *Dispositions générales*

Article 1er. Le présent décret règle une matière communautaire.

Art. 2. Dans le présent décret, on entend par :

1° arts du cirque : expression d'art, principalement l'acrobatie (trapèze), l'art de l'équilibre, la jonglerie, la clownerie, les tours d'escamotage, le dressage ou le théâtre de cirque;

2° production des arts du cirque : une offre axée sur le grand public, l'accent étant mis sur la pratique des arts du cirque;

3° artiste de cirque : le praticien des arts du cirque;

4° Production flamande des arts du cirque : une production des arts du cirque qui est diffusée par des personnalités morales ayant leur siège social dans la région linguistique néerlandophone ou par des personnalités morales ayant leur siège social dans la région bilingue de Bruxelles-Capitale qui, de par ses activités, sont censées appartenir exclusivement à la Communauté flamande;

5° une tournée nomade : un programme planifié de 24 mois au maximum, où une production des arts du cirque se déplace avec un équipement mobile, visitant un nombre de lieux dans la région linguistique néerlandophone et la région bilingue de Bruxelles-Capitale;

6° administration : l'entité administrative dans l'administration flamande compétente pour l'animation socioculturelle des adultes.

Art. 3. Le présent décret a pour but de stimuler et de soutenir les arts du cirque en Flandre, de leur offrir des chances de se développer et s'épanouir et ainsi d'augmenter, d'élargir et d'approfondir l'ampleur et la qualité de l'offre des productions des arts du cirque, ce qui doit permettre à plus de personnes et à un public plus divers d'y participer.

A cet effet et dans les limites du budget et aux conditions fixées par le présent décret, le décret prévoit la politique suivante :

- 1° la subvention de la création des productions flamandes des arts du cirque;
- 2° le subventionnement de la diffusion des productions flamandes des arts du cirque par une diffusion, par des festivals et par la présence à des forums internationaux où les productions des arts du cirque occupent une place centrale;
- 3° le subventionnement de la formation et l'éducation des artistes de cirque;
- 4° le subventionnement d'un centre de cirque et des subventions pour la promotion des arts du cirque.

CHAPITRE II. — *Subventionnement de la création des productions des arts du cirque*

Art. 4. La Communauté flamande subventionne la création de productions des arts du cirque qualitatives qui s'adressent à un large public.

Art. 5. Pour entrer en ligne de compte pour l'octroi de subventions, la demande de subvention pour une production des arts du cirque doit être introduite par une personne morale ayant son siège social dans la région linguistique néerlandophone, ou par une personne morale ayant son siège social dans la région bilingue de Bruxelles-Capitale qui, de par ses activités, sont censées appartenir exclusivement à la Communauté flamande. Si le montant de subvention demandé s'élève à cinq mille euros au maximum, des personnes physiques, eux aussi, peuvent introduire une demande.

En outre, une production des arts du cirque qui est introduite pour subventionnement est confrontée à la mesure dans laquelle et à la façon dont elle répond aux critères de qualité suivants :

- 1° la qualité artistique avec laquelle les arts du cirque ont été repris dans la production et contribue tant au développement et au renouvellement, qu'à un public plus large et plus divers.
- 2° la faisabilité et la consistance de la demande de subvention, dans laquelle sont reprises le financement, le timing, l'organisation pratique et artistique, mais également les perspectives d'étalement du projet introduit;
- 3° la qualité d'éventuelles productions précédentes;
- 4° l'association des déposants aux arts du cirque flamands et leur place et leur contribution en tant que réseau actif.

Le Gouvernement flamand arrête les modalités pour l'introduction des demandes de subvention, ainsi que l'évaluation des productions des arts du cirque, la commission d'évaluation, l'octroi et le paiement de la subvention, et le contrôle du respect des conditions de subventionnement.

Une production des arts du cirque se met à disposition pour un moment axé sur le public, organisé par le centre du cirque, mentionné à l'article 19, deuxième alinéa, 4°, et cela sans indemnité supplémentaire. Le Gouvernement flamand peut déterminer les modalités en la matière.

CHAPITRE III. — *Subventionnement de la diffusion des productions des arts du cirque*

Section 1re. — Dispositions communes

Art. 6. La Communauté flamande contribue à une diffusion optimale des productions des arts du cirque par le subventionnement :

- 1° de tournées nomades en région de langue néerlandaise ou dans la région bilingue de Bruxelles-Capitale;
- 2° de festivals en région de langue néerlandaise et dans la région bilingue de Bruxelles-Capitale dont le programme comprend principalement des productions des arts du cirque;
- 3° la diffusion internationale d'une production flamande des arts du cirque.

Uniquement des personnes morales ayant leur siège social dans la région linguistique néerlandophone ou des personnes morales ayant leur siège social dans la région bilingue de Bruxelles-Capitale qui, de par leurs activités, doivent être considérés comme appartenant exclusivement à la Communauté flamande, entrent en ligne de compte pour des subventions pour la diffusion des productions des arts du cirque.

Art. 7. Des subventions dans le cadre de ce chapitre ne peuvent pas être combinées avec des subventions dans le cadre du chapitre VI du décret du 18 janvier 2008 portant des mesures d'encadrement et stimulants visant à renforcer la participation à la culture, à l'animation des jeunes et aux sports.

Art. 8. Le Gouvernement flamand arrête les modalités pour l'introduction des demandes de subvention, ainsi que son évaluation, la commission d'évaluation, l'octroi et le paiement de la subvention, et le contrôle du respect des conditions de subventionnement, visées à ce chapitre.

Section II. — Subventionnement des tournées nomades en Flandre

Art. 9. La Commission flamande peut subventionner une tournée nomade d'une production des arts du cirque.

Une production des arts du cirque qui a introduit une demande de subventionnement est confrontée à la mesure dans laquelle et à la façon dont elle répond aux critères de qualité suivants :

- 1° la qualité de la production des arts du cirque en question;
- 2° la faisabilité et la consistance de la demande de subvention, dans laquelle sont repris le financement, le timing, l'organisation pratique et artistique, mais également les perspectives de diffusion de la tournée nomade;
- 3° la qualité d'éventuelles tournées nomades précédentes;
- 4° l'association des déposants aux arts du cirque flamands et leur place et leur contribution en tant que réseau actif.

Section III. — Subventionnement de festivals pour des productions des arts du cirque

Art. 10. La Communauté flamande peut subventionner des festivals si leur programme comprend principalement des productions des arts du cirque. Les subventions peuvent être octroyées pour cinq ans au maximum et elles sont renouvelables.

Des demandes d'octroi de subventions sont confrontées à la mesure dans laquelle et à la façon dont elles répondent aux critères de qualité suivants :

- 1° l'originalité et le sens artistique par lequel et la mesure dans laquelle les arts du cirque sont repris au programme du festival;
- 2° la contribution au et l'impact sur le développement et le renouvellement des arts du cirque;
- 3° une audience plus large et plus divers;
- 4° le plan de communication et de promotion, dans lequel la visibilité du soutien de la Communauté flamande constitue une partie explicite;
- 5° le rayonnement flamand et international du programme du festival, entre autres par la présence de productions des arts du cirque flamands et de productions des arts du cirque ayant une réputation internationale;
- 6° l'association des déposants aux arts du cirque flamands et internationaux et leur place et leur contribution en tant que réseuteur actif;
- 7° la faisabilité et la consistance de la demande de subvention, dans laquelle sont reprises le financement, le timing, l'organisation pratique et artistique, mais également les perspectives d'impact et de portée du festival.

Section IV. — Subventionnement de la diffusion internationale d'une production flamande des arts du cirque

Art. 11. La Communauté flamande peut subventionner la diffusion internationale des productions flamandes des arts du cirque.

Pour être admissible au subventionnement pour diffusion internationale la production des arts du cirque doit remplir les exigences suivantes :

- 1° la production des arts du cirque répond à la définition mentionnée à l'article 2, 4°;
- 2° la production des arts du cirque participe à un festival étranger ou à un événement qui a un rayonnement international important, dont le programme présente une offre provenant d'au moins trois pays.

Une demande de subvention pour une diffusion internationale d'une production flamande des arts du cirque est confrontée à la mesure dans laquelle et à la façon dont elle répond aux critères de qualité suivants :

- 1° l'originalité et le sens artistique par lequel les arts du cirque sont repris à la production flamande des arts du cirque et contribuent au rayonnement international des arts du cirque flamands;
- 2° l'association des déposants aux arts du cirque flamands et leur place et leur contribution en tant que réseuteur actif;
- 3° l'impact positif sur les partenariats internationaux et sur le réseutage, l'échange et la création d'expertise, et la contribution à et l'impact sur le développement et le renouvellement des arts du cirque flamands;
- 4° le rayonnement international du festival ou de l'événement, entre autres par la présence de productions des arts du cirque de renommée internationale, les possibilités de comparaisons internationales, la compétition et l'interpénétration;
- 5° la faisabilité et la consistance de la demande de subvention, dans laquelle sont reprises le financement, le timing, l'organisation pratique et artistique de la participation, mais également les perspectives d'impact et de portée de ce festival international ou de cet événement.

CHAPITRE IV. — Subventionnement de recyclages et de formations pour des artistes du cirque

Section Irv. — Bourses pour des formations continues internationales ou des perfectionnements des artistes du cirque

Art. 12. La Communauté flamande peut délivrer des bourses pour des formations continues internationales ou des perfectionnements pour des artistes du cirque.

Art. 13. Une demande d'octroi d'une bourse pour des recyclages internationaux ou des formations continues pour des artistes du cirque est confrontée à la mesure dans laquelle et la façon dont ces recyclages ou formations répondent aux critères de qualité suivants :

- 1° le lien avec une production des arts du cirque, l'association aux arts du cirque flamands et les possibilités de s'engager en tant que réseuteur actif;
- 2° les connaissances, aptitudes, réalisations, agréments et des éléments liés au curriculum vitae relatifs aux arts du cirque;
- 3° les perspectives de carrière dans lesquels se situent ces formations ou recyclages et l'opportunité pour les autorités flamandes d'y contribuer.

Art. 14. § 1er. La Communauté flamande octroie annuellement une bourse à dix artistes du cirque au maximum pour un recyclage international ou une formation continue en arts du cirque.

Un artiste du cirque peut bénéficier au maximum d'une bourse par an.

§ 2. Les artistes du cirque peuvent, sur avis de l'administration, recevoir une bourse de dix mille euros au maximum. Aux projets pour lesquels une intervention supérieure est sollicitée, la demande sera soumise pour avis à la commission d'évaluation.

L'intervention est plafonnée à 80 pour cent des frais de déplacement, de séjour et d'étude.

Art. 15. Le Gouvernement flamand arrête les modalités relatives à la demande, la procédure, la commission d'évaluation, l'octroi, le contrôle et l'évaluation des bourses pour un recyclage international ou une formation continue d'arts du cirque.

Section II. — Subventionnement de la participation à des formations de chargé de cours d'arts du cirque

Art. 16. La Communauté octroie annuellement des subventions à dix participants au maximum pour une formation de chargé de cours d'arts du cirque.

La subvention s'élève au maximum à la moitié des droits d'inscription pour la formation. Des formations qui sont organisées par le centre du cirque, mentionné à l'article 18, n'entrent pas en ligne de compte pour cette subvention.

Une demande est appréciée sur la base de la valeur ajoutée qu'elle offre pour le demandeur, sur la base de la motivation, d'un portfolio comprenant des expériences, de la qualité de la formation pour laquelle une subvention est demandée, de la mesure dans laquelle la formation correspond aux points de départ pédagogiques utilisés dans les ateliers de cirque flamands, de formations précédentes éventuelles, de l'association aux arts flamands du cirque et de l'opportunité de l'autorité flamande d'y contribuer.

Art. 17. Le Gouvernement flamand arrête les modalités relatives à la demande, la procédure, l'évaluation, l'octroi, le contrôle et l'évaluation de la subvention pour la participation à une formation de chargé de cours d'arts du cirque.

CHAPITRE V. — *Soutien et promotion des arts du cirque*

Section Ire. — Soutien d'un centre du cirque

Art. 18. La Communauté flamande subventionne une association sans but lucratif, dénommé ci-après 'centre du cirque', dans le but d'encourager, de soutenir et de promouvoir :

- 1° la création, la pratique, la diffusion, la sauvegarde et l'expérience des arts du cirque en Flandre;
- 2° la politique des arts du cirque de la Communauté flamande;
- 3° les artistes du cirque flamands, leurs organisations, leurs structures, leurs réseaux et leurs événements.

Le centre du cirque s'adresse aux arts du cirque, à la politique des arts du cirque et aux artistes du cirque, tant dans le contexte professionnel que dans celui des amateurs.

Art. 19. Le centre du cirque a les missions suivantes :

- 1° l'accompagnement et le soutien des artistes du cirque, leurs organisations, structures, réseaux et événements;
- 2° accomplir un rôle intermédiaire entre les autorités et les différents acteurs qui sont impliqués dans les arts du cirque;
- 3° développer et mettre à disposition d'un centre de connaissances et d'un point d'ancrage pour les arts du cirque;
- 4° développer et rendre accessible d'un centre de documentation et d'information ouvert pour les arts du cirque;
- 5° rendre accessible le patrimoine des arts du cirque de façon active, dynamique et contemporaine;
- 6° établir et appliquer un plan de communication pour le rayonnement et l'amélioration de la qualité des arts du cirque en Flandre.

Les missions, mentionnées au premier alinéa, sont concrétisées par le développement, la promotion, l'organisation, l'offre et l'accompagnement :

- 1° d'informations, de matériaux (de travail) et d'espace pour la création;
- 2° de formations, visant le renouvellement axé sur le processus et l'élargissement;
- 3° des opportunités de rencontre, de coopération et d'échange, tant entre les acteurs sur le terrain qu'avec des secteurs associés;
- 4° des activités de formation sur le plan régional, national et international, tout en prêtant une attention particulière aux moments axés sur le public pour les productions subventionnées, mentionnées au chapitre II;
- 5° un réseau qualitatif de chargés de cours et d'artistes du cirque en offrant des cours pour des chargés de cours et par l'aiguillage à des formations professionnelles tant à l'intérieur qu'à l'étranger;
- 6° un circuit d'ateliers;
- 7° l'accompagnement artistique, organisationnel et technique pour les ateliers de cirque locaux, les productions amateurs subventionnées, les formations initiées et les initiatives éducatives.

Art. 20. Lors de la demande de subvention l'association explique comment les objectifs seront réalisés, sur la base d'une note d'orientation dans laquelle la vision, les objectifs, le budget et le fonctionnement d'un centre de cirque sont formulés, ainsi que la complémentarité vis-à-vis d'autres acteurs pertinents et la coopération avec ceux-ci.

Le Gouvernement flamand arrête les modalités pour l'introduction des demandes de subvention, ainsi que pour l'évaluation, l'octroi et le paiement de la subvention, et le contrôle du respect des conditions de subventionnement.

Art. 21. Pour l'accomplissement de ces missions, le Gouvernement flamand conclut un contrat de gestion avec le centre du cirque. Ce contrat de gestion couvre une période de cinq ans au maximum et est renouvelable.

Le contrat de gestion contient au moins les dispositions suivantes :

- 1° les modalités relatives à l'établissement et à l'introduction d'un plan pluriannuel y compris du budget;
- 2° le montant de subvention annuel pour la période sur laquelle porte le contrat de gestion;
- 3° le mode de paiement de la subvention;
- 4° l'évaluation et le contrôle du respect des conditions de subventionnement et des dispositions du contrat;
- 5° le rapportage quant au contenu et au budget par le centre du cirque dans le cadre de l'exécution du contrat de gestion;
- 6° les modalités d'adaptation intercalaire du contrat;
- 7° la façon dont une politique de qualité est menée.

Le Gouvernement flamand peut arrêter les modalités auxquelles le contrat doit répondre.

Section II. — Promotion des arts du cirque

Art. 22. Afin de stimuler une image du cirque positif la Communauté flamande subventionne au maximum deux nouveaux projets de promotion par an. Il n'est pas possible de demander une subvention pour le même projet pendant plus de deux ans successifs.

Un projet de promotion peut être soumis par des personnalités morales ayant leur siège social dans la région linguistique néerlandophone ou par des personnalités morales ayant leur siège social dans la région bilingue de Bruxelles-Capitale qui, de par ses activités, sont censées appartenir exclusivement à la Communauté flamande;

Une demande de subvention pour un projet de promotion pour les arts du cirque est confrontée à la mesure dans laquelle et à la façon dont ce projet répond aux critères de qualité suivants :

- 1° l'originalité et les qualités innovatrices et racoleuses;
- 2° les efforts fournis en vue d'atteindre de grands, larges, nouveaux et divers publics;
- 3° l'association aux arts du cirque flamands et la coopération avec le centre du cirque;
- 4° la force et l'ampleur du plan de communication et de promotion et une attention pour la reconnaissance du soutien flamand et la perception de l'Autorité flamande;
- 5° la faisabilité et la consistance de la demande de subvention, dans laquelle sont reprises le financement, le timing, l'organisation pratique et artistique, mais également les perspectives d'impact et de portée de ce projet de promotion.

Le Gouvernement flamand arrête les modalités pour l'introduction des demandes de subvention, ainsi que l'évaluation des projets, la commission d'évaluation, l'octroi et le paiement de la subvention, et le contrôle du respect des conditions de subventionnement.

CHAPITRE VI. — *Dispositions transitoires*

Art. 23. Des festivals qui, au moment de l'entrée en vigueur du présent décret, ont introduit une demande recevable sur la base du Décret sur les Arts du 2 avril 2004 pour une subvention pour leurs activités à partir de 2018, peuvent demander une décision à l'administration sur la base de l'article 10 du présent décret dans les quinze jours après l'approbation du décret du cirque. Cette demande doit être introduite par lettre recommandée ou remise contre récépissé. Le Gouvernement flamand décide dans les 30 jours de cette demande sur l'octroi de subsides à partir du 1er janvier 2010.

Art. 24. Par dérogation à l'article 20 un contrat de gestion, tel que visé à l'article 21, alinéa premier, est conclu pour la période du 1er janvier 2009 au 31 décembre 2013 inclus avec l'organisation qui est subventionnée en 2008 pour le soutien régional pour les arts du cirque sur la base de l'arrêté du Gouvernement flamand du 11 avril 2008. Le contrat de gestion est conclu avant le 31 décembre 2008.

CHAPITRE VII. — *Autres dispositions*

Art. 25. Aucune activité lors de laquelle des animaux sauvages sont déployés ne peut obtenir des subventions dans le cadre du présent décret.

Art. 26. Chaque bénéficiaire doit apposer le logo de l'Autorité flamande et le texte "Avec le soutien de l'Autorité flamande" sur tous les supports d'information et canaux de communication externes pertinents. Le gouvernement flamand détermine l'élaboration de ces efforts sur le plan de la communication.

Art. 27. Les subventions accordées sur la base du présent décret aux personnes morales qui entreprennent des activités ciblant toute la communauté culturelle flamande, contiennent les moyens financiers pour couvrir les frais de personnel et de fonctionnement annuels.

Art. 28. § 1er. Une personne morale subventionnée en vertu du présent décret peut, pendant la période de subvention pluriannuelle ou la période lors de laquelle l'association exécute son contrat de gestion, constituer sans restriction des fonds à l'aide de ses propres recettes et des subventions. Ces fonds doivent répondre aux règles comptables en vigueur et doivent être affectés au but de l'association.

§ 2. A l'issue de la période de validité du contrat de gestion ou de la période de subventionnement pluriannuelle, la somme des fonds affectés et le résultat reporté, sont reportés à une période suivante, à condition que cette somme ne puisse excéder dix pour cent des frais annuels moyens, calculés sur la période écoulée.

Le Gouvernement flamand peut autoriser une dérogation au pourcentage fixé à l'alinéa premier à la condition que l'organisation présente à cet effet un plan d'affectation motivé.

§ 3. Si, lors du décompte de la dernière année d'activité de la période de gestion, visée au § 1er, la somme visée au § 2, alinéa 1er, est supérieure au montant fixé au § 2, l'excédent doit être retenu sur le solde à liquider de la subvention accordée à l'association et le montant restant éventuel doit être remboursé à l'Autorité flamande par l'association, jusqu'à concurrence du montant maximum des subventions allouées par l'Autorité flamande pendant la dernière année d'activité de la période.

Si aucune subvention n'est accordée à une association, visée au § 1er, à l'issue de la période de subvention pluriannuelle ou de la période de gestion, l'association est tenue à soumettre à l'administration un plan d'affectation pour la somme, visée au § 2, constituée en conformité avec le § 1er. La somme, visée au § 2, doit, le cas échéant, être affectée en priorité aux obligations du droit du travail.

Art. 29. Les montants et les subventions pluriannuelles, visés par le présent décret, sont adaptés à l'évolution de l'indice de santé qui est calculé en application de l'article 2 de l'arrêté royal du 24 décembre 1993 portant exécution de la loi du 6 janvier 1989 de sauvegarde de la compétitivité, confirmée par la loi du 30 mars 1994 portant dispositions sociales.

CHAPITRE VIII. — *Dispositions finales*

Art. 30. Le présent arrêté peut être cité comme : Décret sur le cirque

Art. 31. Le présent décret entre en vigueur le 15 novembre 2008.

Promulguons le présent décret, ordonnons qu'il soit publié au *Moniteur belge*.

Bruxelles, le 21 novembre 2008.

Le Ministre-Président du Gouvernement flamand,

K. PEETERS,

Le Ministre flamand de la Culture, de la Jeunesse, des Sports et des Affaires bruxelloises,

B. ANCIAUX

Note

(1) *Session 2008-2009*

Documents. Projet de décret : 1841, n° 1. — Amendements : 1841, n° 2. — Rapport : 1841, n° 3. — Texte adopté en séance plénière : 1841, n° 4.

Annales. — Discussion et adoption : Séance du 12 novembre 2008.

